

**UCHWAŁA NR XXVIII/177/26
RADY GMINY KAMPINOS**

z dnia 27 kwietnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035

Na podstawie art. 10e i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) oraz art. 3 ust. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846), w związku z uchwałą nr V/30/24 Rady Gminy Kampinos z dnia 10 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się strategię rozwoju Gminy Kampinos pn. „Strategia Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kampinos.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

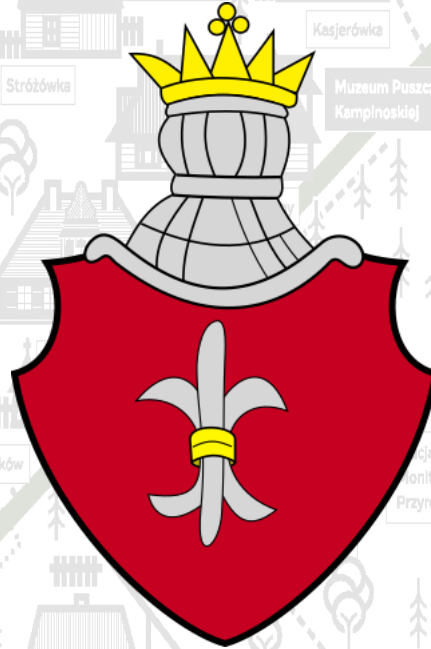
Przewodnicząca Rady Gminy

Agnieszka Błażejewska

Załącznik do uchwały nr XXVIII/177/26

Rady Gminy Kampinos

z dnia 27 kwietnia 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Kampinos / Warszawa – kwiecień 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Opracowanie:

Piotr Grzelak - Wójt Gminy Kampinos

przy wsparciu eksperckim:

URBIT Marcin Świetlik, ul F. M. Lanciego 11 m 55, 02-792 Warszawa, w składzie:

dr Stefan Białczak, dr Paulina Sikorska, mgr inż. arch. Marcin Świetlik, mgr inż. Stefan Parys,

mgr inż. Marek Samoder, stud. Maciej Atlas

we współpracy:

z Zespołem ds. opracowania Strategii powołanym Zarządzeniem Nr 10 Wójta Gminy Kampinos z dnia 21.01.2025 r.

w oparciu o:

statystykę publiczną, materiały źródłowe Urzędu Gminy Kampinos i gminnych jednostek organizacyjnych oraz opracowania własne.

Na okładce (w tle) wykorzystano fragment grafiki przedstawiającej Ogólny plan ośrodka dydaktyczno-muzealnego w Granicy, dostępnej na stronie internetowej Kampinoskiego Parku Narodowego pod adresem: <https://kampn.gov.pl/osrodek-dydaktyczno-muzealny-w-granicy>

Spis treści

CZĘŚĆ I: ANALIZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY KAMPINOS	6
1. Położenie	6
2. Sytuacja społeczna.....	8
2.1. Sytuacja demograficzna	8
2.2. Prognoza ludności gminy do 2040 roku.....	15
2.3. Pomoc społeczna.....	15
2.3. Edukacja.....	16
2.4. Bezpieczeństwo.....	17
2.5. Kultura	18
2.6. Ochrona zdrowia	19
2.7. Działalność organizacji pozarządowych	20
2.8. Wnioski z diagnozy w wymiarze społecznym	22
3. Sytuacja gospodarcza.....	22
3.1. Dochody podatkowe gminy.	22
3.2. Rolnictwo	23
3.3. Podmioty gospodarcze	24
3.4. Turystyka	24
3.5. Wnioski z diagnozy w wymiarze gospodarczym	26
4. Sytuacja przestrzenna	26
4.1. Położenie na terenie metropolii warszawskiej	26
4.2. Rozmieszczenie i zmiany ludności.....	26
4.3. Walory kulturowe i obiekty zabytkowe	29
4.4. Infrastruktura techniczna.....	32
4.5. Walory przyrodnicze i stan środowiska	37
4.6. Usługi podstawowe	39
4.7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	43
4.8. Wnioski z diagnozy w wymiarze przestrzennym	46
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	46
5.1. Ocena sytuacji Gminy	46
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	48
5.3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	54
6. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	58
6.1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze	58
6.2. Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.....	61
6.3. Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040.....	62

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

6.4.	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+ ...	63
6.5.	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, plan zarządzania ryzykiem powodziowym i plan przeciwdziałania skutkom suszy	63
6.6.	Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+	63
7.	Wnioski z diagnozy gminy	64
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KAMPINOS		67
1.	Misja i wizja	67
2.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	68
3.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	76
4.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	78
4.1.	Ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej	79
4.2.	Zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej	84
4.3.	Obszary Strategicznej Interwencji.....	87
4.4.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie obiektów handlowych	87
4.5.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego..	88
4.6.	Bilans zapotrzebowania na mieszkania	88
5.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	89
5.1.	System wdrażania.....	89
5.2.	Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii	90
5.3.	Promocja dokumentu na poziomie społecznym	91
5.4.	Monitoring, ewaluacja i aktualizacja.....	93
6.	Ramy finansowe i źródła finansowania	93
SPIS RYSUNKÓW		95
SPIS TABEL		95
SPIS WYKRESÓW		96

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy Kampinos na lata 2025-2035 traktowana jest jako najważniejszy dokument samorządu lokalnego, zawierający wytyczne do tworzenia dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Strategia ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe, a także potencjał gminy. W strategii określa się wizję i misję, a także cele i kierunki oraz działania i metody do ich wdrażania w perspektywie najbliższych lat.

Za podstawowe role strategii rozwoju należy uznać: kierunkowanie rozwoju gminy i zabezpieczenie jego ciągłości, pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz integrację lokalnej wspólnoty wokół procesu powstawania i realizowania strategii.

Strategia została oparta o dane statystyczne (część diagnostyczna), jednak kluczową rolę w wytyczeniu przyszłości gminy Kampinos odegrali mieszkańcy, radni i urzędnicy. Ich opinie i wizje rozwoju pozyskane podczas spotkań, warsztatów i badań ankietowych były podstawą do prac nad niniejszą Strategią.

Niniejszy dokument składa się z dwóch części. Pierwsza z nich dotyczy podstawy prawnej, metodologii opracowania strategii oraz wniosków z diagnozy i badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby stworzenia dokumentu. Ponadto zgodnie z przepisami zawiera odniesienie do dokumentów strategicznych wyższego szczebla, w szczególności do zapisów strategii wojewódzkiej oraz model struktury przestrzenno-funkcjonalnej, będący graficznym przedstawieniem zaplanowanych kierunków działań.

Pierwszą część kończy analiza mocnych i słabych stron gminy Kampinos oraz jej szans i barier rozwojowych, wynikających z uwarunkowań zewnętrznych.

Druga część dokumentu to część strategiczna zawierająca kluczowe ustalenia, takie jak cele i kierunki działań, misję oraz wizję gminy.

Ponadto wzbogacono ją o model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, czyli założenia i cele polityki przestrzennej oraz strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, w tym

- opis ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, czyli zasad wynikających z przyjętego modelu,
- ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, czyli wskazanie w ramach strategii obszarów strategicznej interwencji.

W tej części strategii zawarto również system wdrażania czyli opis realizacji, monitoringu, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji dokumentu.

Część wdrożeniowa zawiera także informacje na temat finansowania działań strategicznych.

Ustalenia przedstawione w strategii wyznaczają politykę rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. *Strategia Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035* ma wspierać działania władz samorządowych i umożliwić sprawne zarządzanie gminą. Realizacja przedsięwzięć zawartych w niniejszym dokumencie przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców gminy poprzez urzeczywistnienie wizji zdefiniowanej w części planistycznej strategii.

CZEŚĆ I: ANALIZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY KAMPINOS

1. Położenie

Gmina Kampinos to gmina wiejska położona w środkowo-zachodniej części Województwa Mazowieckiego w powiecie warszawskim zachodnim i wchodzi w skład metropolii warszawskiej (NUTS 2 Warszawski stołeczny). Obejmuje ona obszar 8 460 ha, co stanowi to 15,81% powierzchni powiatu.

Tabela 1. Udział powierzchni sołectw w powierzchni gminy

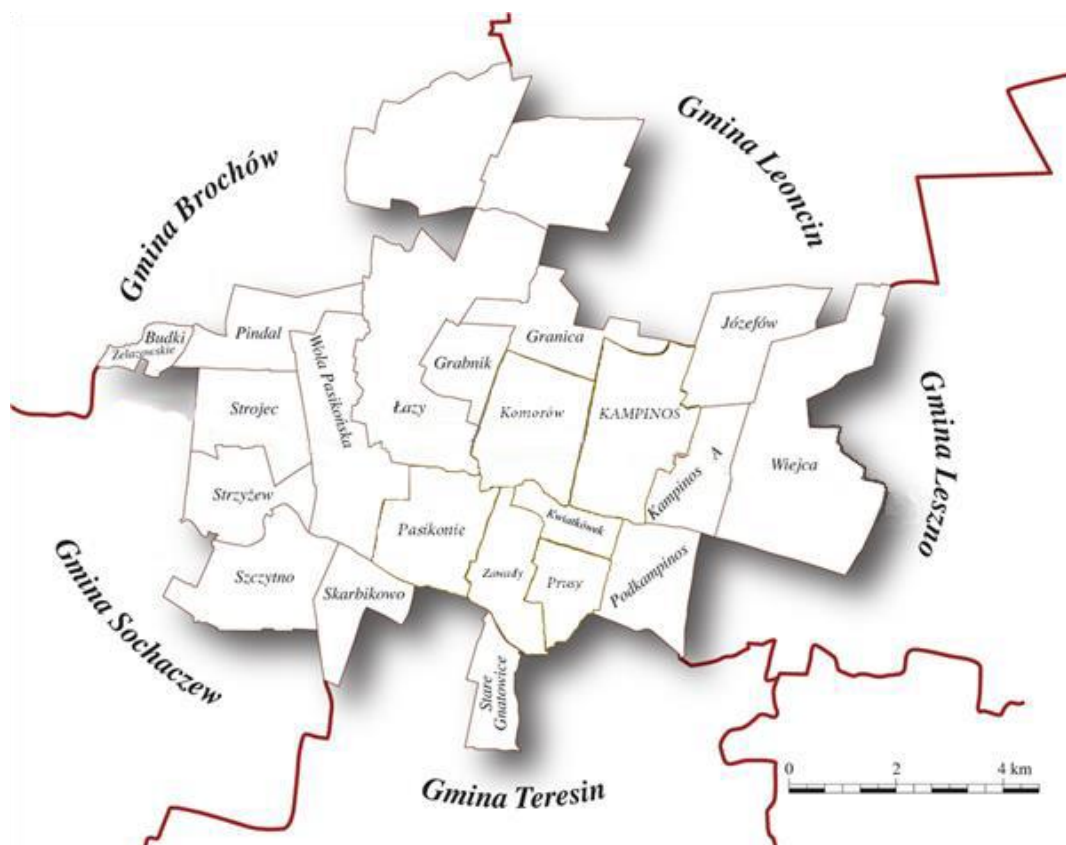
Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Udział powierzchni (%)
Kampinos	556,53	6,61%
Kampinos „A”	250,03	2,97%
Kwiatkówek	130,51	1,55%
Wola Pasikońska	495,49	5,88%
Łazy	1 044,77	12,40%
Pasikonie	359,06	4,26%
Podkampinos	298,52	3,54%
Strzyżew	232,48	2,76%
Strojec	318,97	3,79%
Budki Żelazowskie	90,02	1,07%
Stare Gnatowice	172,16	2,04%
Grabnik	183,52	2,18%
Wiejca	884,73	10,50%
Komorów	1704,98	20,2%
Szczytno	403,56	4,79%
Józefów	347,76	4,13%
Pindal	285,34	3,39%
Zawady	258,41	3,07%
Skarbikowo	220,60	2,62%
Prusy	187,87	2,23%
Razem Gmina Kampinos	8 425,31	100,00%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Kampinos jest gminą wiejską o charakterze typowo rolniczym. Tworzy ją 28 miejscowości, w tym 20 sołectw tj. Budki Żelazowskie, Stare Gnatowice, Grabnik, Józefów, Kampinos, Kampinos A, Komorów, Kwiatkówka, Łazy, Pasikonie, Pindal, Podkampinos, Prusy, Skarbikowo, Strojec, Strzyżew, Szczytno, Wiejca, Wola Pasikońska, Zawady.

Od północy Gmina Kampinos sąsiaduje z Gminami Brochów i Leoncin, od wschodu z Gminą Leszno. Na południu Kampinos graniczy z Gminą Teresin, a zachodnią i południowo-zachodnią granicę wyznacza Gmina Sochaczew.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kampinos

Źródło: Urząd Gminy Kampinos

Gmina Kampinos leży pomiędzy 20°20' a 20°35' długości geograficznej wschodniej oraz pomiędzy 52°10' a 52°20' szerokości geograficznej północnej. Rozciągłość równoleżnikowa Gminy wynosi ok. 13,5 km, natomiast południkowa – 12,6 km.

Pod względem fizycznogeograficznym należy do obszaru Europy Zachodniej. Północna część Gminy Kampinos należy do mezoregionu Kotliny Warszawskiej, natomiast część południowa leży na Równinie Łowicko-Błońskiej. Oba te mezoregiony znajdują się w makroregionie Niziny Środkowomazowieckiej, a rozdzielone są na terenie Gminy skarżą poziomą błońską.

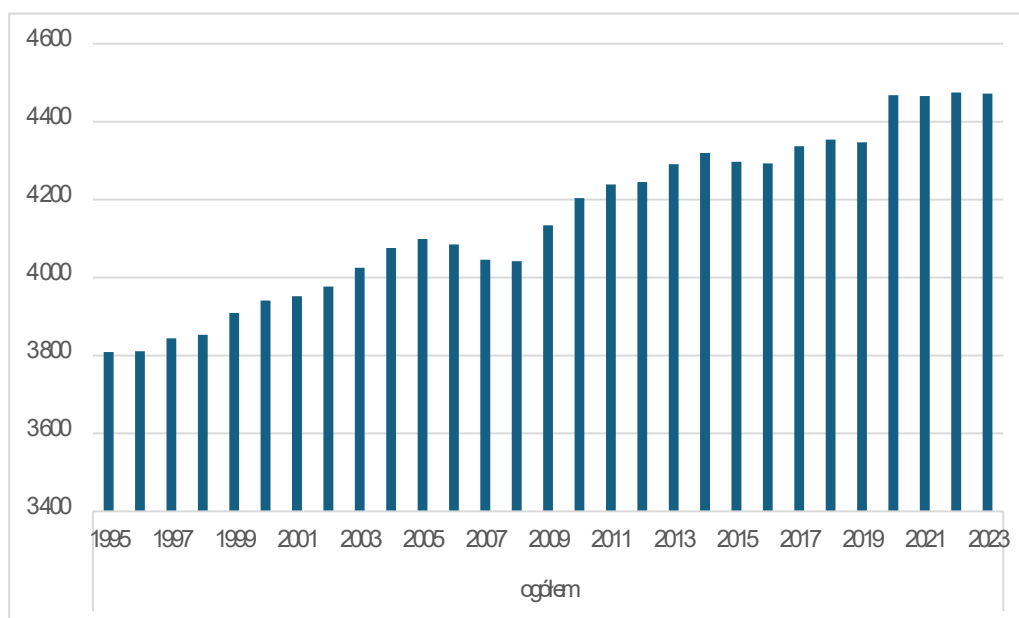
STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

2. Sytuacja społeczna

2.1. Sytuacja demograficzna

Według stanu na koniec 2024 roku liczba ludności gminy wynosiła 4499 osób – 2252 mężczyzn i 2247 kobiet. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wynosił 99,8, a gęstość zaludnienia – 53,2 osoby na 1 km² (dla porównania w województwie mazowieckim jest to 159 os na km²).

Gmina charakteryzuje się względną stabilizacją liczby ludności. Od 1996 r. (27 lat) liczba mieszkańców wzrosła zaledwie o 663 osoby tj. o 17%. W ostatnich 10 latach było to 113 osób, czyli 5%. Zmiany liczby ludności w latach 1996 - 2023 ilustruje niżej zamieszczony wykres.

Wykres 1. Zmiany liczba ludności Gminy w latach 2013-2023

Źródło: BDL GUS

W 2023 r. mieszkańcy Gminy Kampinos stanowili około 3,3% powiatu warszawskiego zachodniego, ok 0,1% metropolii warszawskiej i około 0,08% województwa mazowieckiego.

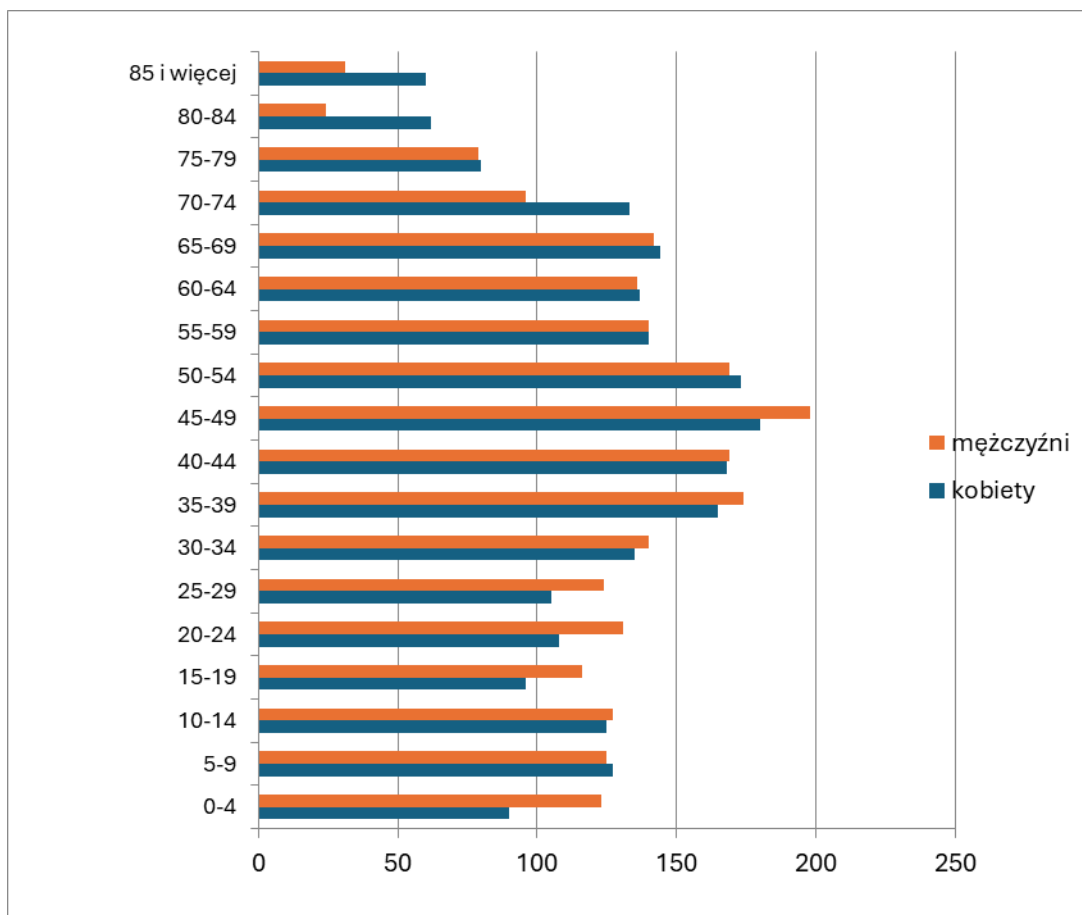
W urodzeniach wyraźna jest przewaga chłopców o ok 0,7%. Około 50 roku życia widoczne jest wyrównanie w liczbie płci. W rocznikach starszych ok 70 roku życia występuje wyraźna przewaga liczebna kobiet, ponieważ żyją one dłużej. Jest to statystycznie obraz wieku i płci zbliżony do całej Polski.

W kształcie piramidy wieku dla Kampinosu wyraźnie wyróżniają się wybrzuszenia i wklęsnięcia, które odpowiadają wyżom i niżom demograficznym w kraju. Najwyraźniej zaznacza się echo wyżu demograficznego z przełomu lat 70-80-tych, osoby urodzone w tamtym okresie obecnie przekroczyły 40 lat.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Kształt piramidy wieku pokazuje aktualny stan wieku danego społeczeństwa, a także mówi o przyszłej jego strukturze. W przypadku gminy Kampinos niepokojąca jest wąska podstawa piramidy. Oznacza ona małą liczebność roczników młodych, czego skutkiem może być jeszcze mniej urodzeń w przyszłości. Jednocześnie zwiększy się liczebność roczników starszych, czyli nastąpi starzenie się społeczeństwa. W związku z powyższym piramida wieku ludności dla gminy Kampinos ma charakter regresywny.

Wykres 2. Ludność wg płci i wieku w 2023

Źródło: BDL GUS

W strukturze wiekowej ludności szczególne znaczenie mają ekonomiczne grupy wieku (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) oraz wybrane grupy funkcjonalne. Wyselekcjonowane dane w tym zakresie za lata 2013-2023 przedstawiono w niżej zamieszczonej tabeli.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035**Tabela 2. Wybrane dane dotyczące struktury wiekowej ludności Gminy w latach 2013-2023**

GRUPY WIEKU/LATA	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OGÓŁEM	4 291	4 320	4 297	4 293	4 337	4 354	4 347	4 468	4 466	4 475	4 472
przedprodukcyjnym (0-17)	841	832	815	794	823	814	789	820	828	834	834
produkcyjnym (18-64M/59K)	2 680	2 681	2 653	2 660	2 655	2 667	2 653	2 686	2 677	2 665	2 650
poprodukcyjnym	770	807	829	839	859	873	905	962	961	976	988
produkcyjnym mobilnym	1 725	1 705	1 680	1 659	1 654	1 651	1 645	1 612	1 593	1 563	1 514
produkcyjnym niemobilnym	955	976	973	1 001	1 001	1 016	1 008	1 074	1 084	1 102	1 136
MEŻCZYŹNI											
OGÓŁEM	2 131	2 132	2 125	2 121	2 142	2 149	2 149	2 229	2 227	2 240	2 244
przedprodukcyjnym (0-17)	445	439	432	420	433	432	421	421	434	435	440
produkcyjnym (18-59K)	1 427	1 420	1 409	1 414	1 415	1 411	1 404	1 454	1 436	1 438	1 432
poprodukcyjnym	259	273	284	287	294	306	324	354	357	367	372
produkcyjnym mobilnym	869	857	849	835	839	835	829	852	840	817	789
produkcyjnym niemobilnym	558	563	560	579	576	576	575	602	596	621	643
KOBIETY											
OGÓŁEM	2 160	2 188	2 172	2 172	2 195	2 205	2 198	2 239	2 239	2 235	2 228
przedprodukcyjnym (0-17)	396	393	383	374	390	382	368	399	394	399	394
produkcyjnym (18-64M)	1 253	1 261	1 244	1 246	1 240	1 256	1 249	1 232	1 241	1 227	1 218
poprodukcyjnym	511	534	545	552	565	567	581	608	604	609	616
produkcyjnym mobilnym	856	848	831	824	815	816	816	760	753	746	725
produkcyjnym niemobilnym	397	413	413	422	425	440	433	472	488	481	493

źródło: BDL GUS

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Kampinos, powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego w 2023 roku

Wyszczególnienie	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku			Liczba osób ogółem
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	
Gmina*	834	2 650	988	4 472
Powiat**	24 833	83 087	27 296	135 216
Województwo**	885 196	3 405 197	1 220 134	5 510 527

* przedprodukcyjny 0-17

** przedprodukcyjny 0-15

Źródło: BDL GUS

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2023 obserwuje się wyraźne zmniejszanie się odsetka osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, przy wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to zjawisko negatywne, ponieważ taka sama liczba osób pracujących musi utrzymywać więcej osób niepracujących. Dodać także należy, że do osób w wieku produkcyjnym zalicza się nie tylko osoby pracujące, ale również niepracujące: bezrobotne, zajmujące się domem, pobierające zasiłki czy niepracujących studentów. Pomijając widoczny ogólny trend, należy podkreślić, że generalnie struktura wiekowa ludności gminy jest jeszcze dość dobra.

Zasadniczy wpływ na zmiany liczby ludności ma przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku. Przyrost naturalny w gminie Kampinos jest ujemny od kilku lat. W 2023 r. wyniósł on -14. W tym roku znacznie większy ujemny przyrost naturalny był wśród kobiet -10, niż wśród mężczyzn -4. Ale w ubiegłych latach, proporcje te kształtowały się różnie i np. w latach 2021-2022 był on wyrównany.

W analizowanym okresie 2013-2023 zanotowano niewielki ujemny przyrost naturalny -14. Zauważalne jest, że zdecydowanie więcej rodzi się chłopców. W 2023 r. było to 24 chłopców na 11 dziewcząt. Liczba zgonów jest bardziej wyrównana z niewielką nadwyżką wśród mężczyzn. Szczegółowe dane dotyczące ruchu naturalnego w poszczególnych latach zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela 4. Liczba urodzeń i zgonów wg płci w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
urodzenia żywe - ogółem	30	38	48	41	60	45	38	44	43	46	35
urodzenia żywe - mężczyźni	15	14	29	21	34	24	22	20	25	22	24
urodzenia żywe - kobiety	15	24	19	20	26	21	16	24	18	24	11

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Zgony ogółem; ogółem	37	34	56	38	47	42	55	51	73	66	49
Zgony ogółem; mężczyźni	22	21	27	23	28	22	29	26	40	32	28
Zgony ogółem; kobiety	15	13	29	15	19	20	26	25	33	34	21
Zgony niemowląt; ogółem	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

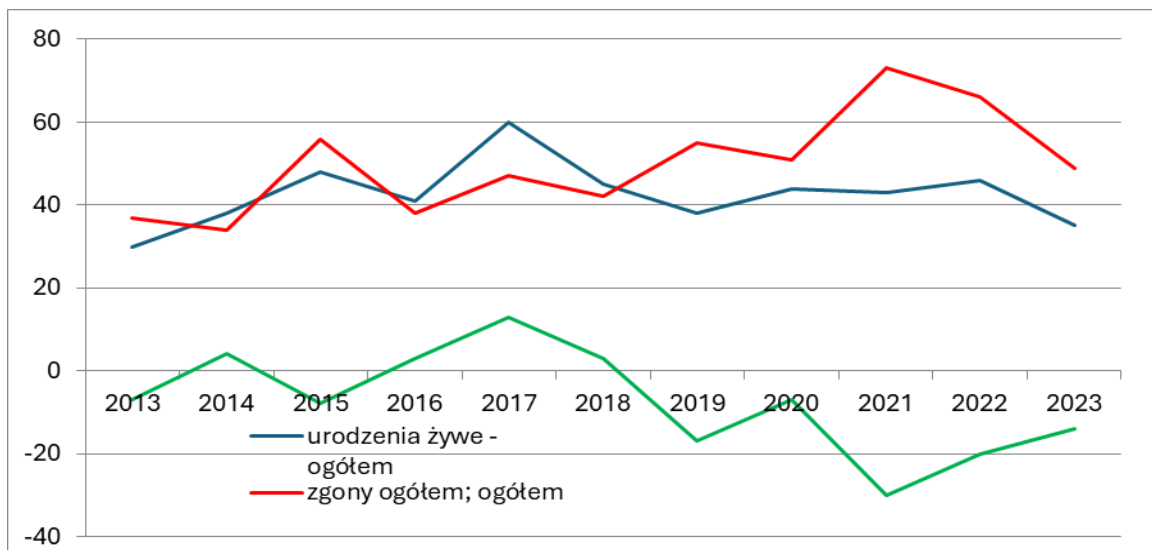
Źródło: BDL GUS

Tabela 5. Przyrost naturalny w Gminie Kampinos w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przyrost naturalny - ogółem	-7	4	-8	3	13	3	-17	-7	-30	-20	-14
Przyrost naturalny - mężczyźni	-7	-7	2	-2	6	2	-7	-6	-15	-10	-4
Przyrost naturalny - kobiety	0z	11	-10	5	7	1	-10	-1	-15	-10	-10

x - Brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

Źródło: BDL GUS

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kampinos w latach 2013-2023

Źródło: BDL GUS

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Liczba ludności danej gminy nie zależy jedynie od liczby urodzeń i zgonów, ale także od salda migracji - "liczby migrantów". Jednocześnie ruchy migracyjne w gminie są trudne do oszacowania, ponieważ obrazują wyłącznie dane z oficjalnych statystyk i dotyczą tej grupy migrantów, która zgodnie z przepisami ujawniła i wymeldowała się z dotychczasowych miejsc zamieszkania przy wyjazdach zagranicznych czy wewnętrznych na stałe. Wiele osób nie dopełnia jednak obowiązku meldunkowego, przez co dane zameldowań są niekompletne.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku

saldo migracji	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	39	27	0 ^x	14	27	25	0 ^z	15	25	24	17
na 1000 mieszkańców	9,2	6,3	0,0 ^x	3,3	6,3	5,7	0,0 ^z	3,4	5,6	5,4	3,8

x - Brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe, z- brak danych

Źródło: BDL GUS

W gminie Kampinos saldo migracji w 2023 r. wynosiło 17 (3,8 na 1000 mieszkańców) i było mniejsze niż rok wcześniej tj. w 2022 r., kiedy wynosiło 24 (5,4 na 1000 mieszkańców) i znacznie mniejsze niż w 2013 r. 39 (9,2 na 1000 mieszkańców). W całym badanym okresie w poszczególnych latach wynosiło ono od 14 do 39 osób, a średnio 24.

Gmina pomimo niewielkich wahań w saldzie migracji, wciąż jest atrakcyjna jako miejsce do życia, zgodnie z tendencją gmin podwarszawskich, które przyciągają mieszkańców stolicy szukających z jednej strony ciszy i spokoju w pobliżu zieleni, z drugiej bardziej korzystnych ofert dla nieruchomości. Proporcjonalnie wysoka jest również liczba zameldowań osób, które dotychczas mieszkały we wsiach, co może świadczyć o dobrym wizerunku infrastruktury gminnej i usług publicznych w okolicznych jednostkach.

Tabela 7. Migracje w Gminie Kampinos w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowania ogółem	92	72	0^x	43	59	56	45	46	72	60	59
Zameldowania ogółem - mężczyźni	39	22	0 ^x	22	27	23	22	24	29	32	28
Zameldowania ogółem - kobiety	53	50	0 ^x	21	32	33	23	22	43	28	31
Zameldowania ogółem z miast	46	34	17	23	39	26	31	23	52	30	25
Zameldowania ogółem ze wsi	44	37	13	19	20	30	13	22	17	28	34

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Wymeldowani a ogółem	53	45	0^x	29	32	31	45	31	47	36	42
Wymeldowania ogółem - mężczyźni	19	16	0 ^x	14	14	16	18	14	19	15	21
Wymeldowania ogółem - kobiety	34	29	0 ^x	15	18	15	27	17	28	21	21
Wymeldowania ogółem do miast	22	25	16	19	12	13	19	14	16	20	20
Wymeldowania ogółem na wieś	31	20	18	10	20	18	26	17	28	16	22

x - Brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe
Źródło: BDL GUS

Zgodnie z informacjami podawanymi przez powiatowy urząd pracy w całym powiecie warszawskim zachodnim na koniec 2023 r. stopa bezrobocia wynosiła 1,6 i była znacznie niższa niż stopy bezrobocia zarejestrowanego w tym samym czasie dla województwa mazowieckiego – 4,1 i Polski – 5,1.

Tabela 8. Wielkość bezrobocia w Gminie Kampinos w latach 2020-2023 (dane na grudzień)

Bezrobotni/lata	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	184	162	139	105	81	70	61	73	78	56	52
mężczyźni	96	82	79	64	35	32	32	34	33	23	22
kobiety	88	80	60	41	46	38	29	39	45	33	30
długotrwale bezrobotni	86	90	77	61	54	45	34	48	39	38	29
Udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w % - ogółem	6,9	6,0	5,2	3,9	3,1	2,6	2,3	2,7	2,9	2,1	2,0
Udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w % - mężczyźni	6,7	5,8	5,6	4,5	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3	1,6	1,5
Udział bezrobotnych w wieku produkcyjnym w %- kobiety	7,0	6,3	4,8	3,3	3,7	3,0	2,3	3,2	3,6	2,7	2,5

Źródło: BDL GUS

Bezrobocie zarejestrowane w gminie Kampinos na koniec grudnia 2023 roku dotyczyło 52 osób (30 kobiet i 22 mężczyzn), w tym długotrwale bezrobotni stanowili 29 osób. W ostatnich latach liczba bezrobotnych znacznie spadła, co dotyczy również długotrwale bezrobotnych. Wskaźnik obrazujący

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 2,0% (2,5% -dla kobiet i 1,5% dla mężczyzn). Najwięcej osób bezrobotnych było w grupie wiekowej powyżej 50 lat – 19 osób, tyle samo stanowiły osoby do 30 roku życia – 19 osób, a do 25 roku życia 7 osób.

W tym samym czasie pracujących w gminie było 2098, w tym 1157 mężczyzn i 941 kobiet. Średnia wieku dla pracujących wynosiła 42,9 lat, w tym dla mężczyzn 43,2 lata, a dla kobiet 42,6 lat¹. Stopień wykształcenia mieszkańców Gminy kształtuje się na poziomie średniej krajowej.

2.2. Prognoza ludności gminy do 2040 roku

Prognoza ludności gminy opiera się na opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny "Prognozie ludności na lata 2023–2060". Zgodnie z nią liczba ludności gminy Kampinos będzie w miarę stabilna. Do 2032 r. będzie widoczny wzrost do ok. 4621 mieszkańców. Po tym roku nastąpi powolny spadek liczby mieszkańców i w roku 2060 osiągnie ok 4524 osoby. Zmiany te z pewnością rozłożą się nierównomiernie pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, co miało miejsce także w ostatnich latach².

Dla porównania prognoza zmian liczby ludności dla województwa mazowieckiego z 2023 r., wskazuje na dalszy wzrost populacji metropolii warszawskiej w latach 2022-2040, przy jednoczesnym spadku mieszkańców innych gmin województwa mazowieckiego.

2.3. Pomoc społeczna

Celem działań podejmowanych przez instytucje działające w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej jest zapewnienie warunków życia odpowiadających godności człowieka. Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Gminy Kampinos jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Ośrodek pomaga rodzinom oraz osobom samotnym w trudnych sytuacjach życiowych, realizuje zadania własne i zlecone zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej. W 2020 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej to 138.

Według danych powiatowych (dla powiatu warszawskiego zachodniego) opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny za rok 2020, najczęstsze przyczyny udzielania pomocy społecznej na tym obszarze to ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Warto zauważyć, że w jednej rodzinie mogą występować różne przyczyny przyznania pomocy, co oznacza, że dana rodzina może być uwzględniona wielokrotnie.

W gminie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze wsparcia tej jednostki, co wynika z pewnością ze zmian kryteriów dochodowych, ale także faktu stosunkowo niskiego bezrobocia i wysokich zarobków. Ciągłe jednak to ubóstwo i bezrobocie są najczęstszymi powodami udzielania wsparcia, co pokazuje, że są osoby, które prawdopodobnie przez długi czas żyją bez pracy i z niskimi dochodami. Co również istotne, wśród korzystających z pomocy coraz więcej jest osób z niepełnosprawnościami oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. To istotne, bowiem wymaga od gminy

¹ BDL GUS

² Np. w dawnym sołectwie Granica znajduje się zabudowa mieszkalna należąca do Kampinoskiego Parku Narodowego, w której zamieszkują wyłącznie osoby zawodowo z nim związane (często emeryci). Nie powstają tam nowe budynki mieszkalne – nie są wydawane warunki zabudowy. W 2024 r. sołectwo połączono z Komorowem.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

stworzenia oferty specjalistycznych usług, a także dostosowania gminnej infrastruktury do potrzeb i możliwości tych osób. Efektywne wsparcie będzie ponadto wymagało szerokiej współpracy różnych grup specjalistów, nie tylko spośród pracowników samorządowych.

Pomoc społeczna obejmuje też poszczególne działania w gminie skierowane do indywidualnych grup.

Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania to zadanie własne gminy realizowane zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zadanie to realizowane jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednym z kryteriów udzielenia pomocy w postaci bezpłatnego posiłku jest dochód na członka rodziny.

Tabela 9. Dożywianie dzieci w 2023

Placówka	średnia liczba dzieci
Szkoła podstawowa	9
Przedszkole	3

Zródło: Urząd Gminy Kampinos

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzona jest na terenie Gminy Kampinos placówka wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowa „Lipa” z Oddziałami Specjalistycznymi w Łazach.

Program Świetlicy Środowiskowej został opracowany z myślą o prowadzeniu zajęć z dziećmi, które wymagają szczególnej opieki ze względu na ich trudną sytuację rodzinną (dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zaniedbane wychowawczo, bez wsparcia ze strony rodziców i opiekunów). Zadaniem programu jest wszechstronny rozwój osobowości dzieci, korekta dysfunkcyjnych postaw i zachowań oraz świadome i aktywne przygotowanie do dalszej nauki szkolnej.

W gminie Kampinos coraz więcej osób w starszym wieku potrzebuje wsparcia. Dlatego konieczne jest tworzenie odpowiedniej infrastruktury – np. Dziennego Domu Pobytu, mieszkań treningowych i socjalnych – oraz oferowanie usług dopasowanych do potrzeb senior

2.3. Edukacja

Na terenie Gminy Kampinos znajduje się Zespół Szkolno-Przedszkolny z Oddziałami Integracyjnymi w skład, którego wchodzi: Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa. Jest to jedyny obiekt oświatowy na terenie Gminy Kampinos, w którym uczą się dzieci z całej gminy. Dzieci dowożone są na zajęcia szkolnymi autobusami.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Tabela 10. Liczba oddziałów i uczniów w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w 2023 r.

Placówka	Dane z I / II okresu	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia uczniów w oddziale	Tygodniowa liczba godzin nauczycielskich	Liczba etatów admin.	Liczba etatów pracowników nie-pedagogicznych
przedszkole	I-VIII	6	153	25,5	294	-	8
	IX-XII	7	165	24	346	-	9
szkoła podstawowa	I-VIII	15	322	22	695	2	15
	IX-XII	15	322	21	782	2	15

Źródło: Urząd Gminy Kampinos

2.4. Bezpieczeństwo

Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Posterunek Policji w Kampinosie oraz sześć Ochotniczych Straży Pożarnych - w Kampinosie, Starych Gnatowicach, Strzyżewie, Szczytnie, Wiejcy i Zawadach.

Posterunek Policji czynny jest w dni powszednie w godzinach 8.00-16.00. W przypadku nieobecności funkcjonariuszy w Posterunku wskazany jest kontakt z dyżurnym Komendy Powiatowej Policji dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego z siedzibą w Starych Babicach.

Tabela 11. Przestępstwa i wykroczenia w Gminie Kampinos

Przestępstwa i wykroczenia	2022	2023
Kradzież cudzej rzeczy	3	6
Kradzież z włamaniem	10	2
Uszkodzenie mienia	4	3
Kradzież pojazdów	0	0
Rozbój	0	0
Uszczerbek na zdrowiu	0	0
Bójka, pobicie	0	1
Ogółem przestępstw o charakterze kryminalnym	27	35

Źródło: Urząd Gminy Kampinos

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym gmina Kampinos posiada magazyn sprzętu przeciwpowodziowego. Sprzęt ten jest zgromadzony w magazynie sprzętu obrony cywilnej oraz w Ochotniczych Strażach Pożarnych. Jest to sprzęt ratowniczy oraz sprzęt komunalny.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

2.5. *Kultura*

Gmina Kampinos nie posiada ośrodka kultury, którego funkcję pełni obecnie Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos. Organizatorem jednostki jest samorząd gminny. Biblioteka korzysta z systemu bibliotecznego – SB Mateusz 6.9.4B / PRO. Skomputeryzowane czynności to: ewidencja, katalogowanie, wypożyczanie, statystyka i skontrum. Stosowany od 2018 r. język informacyjno-wyszukiwawczy to deskryptory Biblioteki Narodowej wprowadzone przez większość bibliotek województwa mazowieckiego w celu ujednolicenia praktyki opisu księgozbioru. Język deskryptorowy został stworzony na potrzeby katalogowania książek i audiobooków.

Zasób biblioteczny obejmuje ponad 16 tys. książek, w tym 673 zalicza się do zbiorów specjalnych, których liczba w ostatnich latach wzrasta. Ponadto obiekt wyposażony jest w 6 komputerów użytkowych. Biblioteka prowadzi szereg zajęć edukacyjnych oraz wydarzeń okazjonalnych (dzień dziecka, dzień kobiet), a także włącza się w ogólnokrajowe działania np. narodowe czytanie czy klub książki.

Tabela 12. Zbiory biblioteczne:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba bibliotek ogółem	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
pracownicy bibliotek	4	5	3	4	4	4	2	2	2	2	2
Księgozbiór	15 639	17 039	15 371	14 046	14 211	14 024	13 281	14 092	14 594	14 906	15 736
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	0	1	0	0	0	0	0	-	-	-	-
zbiory specjalne	-	-	-	-	-	-	598	611	662	673	673
komputery użytkowane w bibliotece ogółem	4	3	4	4	4	5	5	5	6	6	6
komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	2	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1

Źródło: BDL GUS

Największy problem stanowi jednak sama dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami, ponieważ nie jest on dostosowany do ich potrzeb.

Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos jest w gronie bibliotek należących do systemu Academica.

Academica to cyfrowa wypożyczalnia międzybiblioteczna książek i czasopism naukowych.

System Academica oferuje Użytkownikom:

- rejestrację w systemie za pomocą karty bibliotecznej;
- dostęp do współczesnych publikacji naukowych, zasobów Biblioteki Narodowej;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- możliwość rezerwacji publikacji na dowolny termin;
- pełnotekstową wyszukiwarkę;
- możliwość tworzenia notatek;
- importowanie danych bibliograficznych;
- zapamiętywanie kwerend.

Ponadto na terenie gminy istnieje Dom Pracy Twórczej „Granica” stworzony przez Stowarzyszenie Cztery Krajobrazy. Działania Stowarzyszenia Cztery Krajobrazy skupiają się wokół zwiększenia zainteresowania lokalnej i przyjezdnej społeczności aktywnościami twórczymi. Dzięki temu zarówno dzieci jak i rodzice wzmacniają integrację społeczną i międzypokoleniową. Obiekt zlokalizowany w Józefowie posiada pracownię warsztatową, poza tym w ofercie proponuje organizację ognisk i questów, oraz skorzystanie z bawialni.

Dodatkowo prężnie działa Ośrodek dydaktyczno-muzealny Kampinoskiego Parku Narodowego i Muzeum Puszczy Kampinoskiej w Granicy. Muzeum Puszczy Kampinoskiej powstało w latach 60-tych XX w. W roku 1990 muzeum przekształcono w Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny, któremu nadano imię Jadwigi i Romana Kobendzów, wybitnych przyrodników i badaczy Puszczy Kampinoskiej, inicjatorów utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego. Była to jedna z pierwszych tego typu placówek w polskich parkach narodowych. Muzeum mieści się w zmodernizowanych wnętrzach budynków urzędu leśnego oraz kasjerówki dawnego Nadleśnictwa Kampinos, wybudowanych w latach 20. XX w. na podstawie projektów zespołu architektów pod kierownictwem prof. Romualda Gutta. Architektura budynków oparta została o motywy i elementy rodzimego budownictwa wiejskiego. Budynki, które dotrwały do naszych czasów we względnie niezmiętej formie, dokumentują ówczesne standardy mieszkaniowe wypracowane przez architektów dla krajowego budownictwa wiejskiego, małomiasteczkowego i podmiejskiego. W muzeum zgromadzono artefakty, dokumenty i eksponaty związane z ochroną przyrody, historią Puszczy Kampinoskiej oraz życiem jej mieszkańców na przestrzeni wieków. Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Granicy prowadzi działalność edukacyjną skierowaną do różnych grup wiekowych, społecznych i zawodowych.

2.6. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICOR” z Zaborowa. Świadczy on nieodpłatną opiekę w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

Z „Medicor” korzysta 3237 pacjentów. Ponadto, dzieci i młodzież uczęszczająca do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego również objęta jest opieką medyczną (pielęgniarka) – łącznie 328 uczniów. W NZOZ pacjenci i osoby spoza terenu gminy mają zapewniony dostęp do kardiologa i stomatologa.

W ramach zawartej umowy NZOZ wykonuje badania z zakresu medycyny pracy obejmujące m.in. pracowników gminy.

W ramach programu profilaktyki raka piersi zapewniane są badania mammograficzne dla mieszkańców gminy. Gminę odwiedzają także Mammobusy. Ponadto na terenie gminy Kampinos odbywa się szereg innych doraźnych wydarzeń, w tym w ramach Fundacji Ronalda McDonalda

Ponadto w gminie prowadzona jest praktyka stomatologiczna oraz prywatny gabinet masażu.

Działalność prowadzi również Park Zdrowia czyli nowoczesne centrum, w ofercie którego znaleźć można pomoc medyczną, rehabilitacyjną i psychologiczną.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Dodatkowo w Kampinosie znajduje się Klub „Senior+”, który oferuje m.in. zajęcia z rehabilitacji dla seniorów, w tym indywidualne zajęcia z fizjoterapeutą.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne i pomoc wyjazdowa w nagłych zachorowaniach świadczona jest przez pogotowie ratunkowe w Błoniu oraz Szpital Powiatowy w Sochaczewie.

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej można określić w gminie Kampinos jako wystarczający. Położenie przy szlakach komunikacyjnych oraz w niewielkiej odległości od Warszawy sprawia, że również dostępność specjalistycznej opieki medycznej jest dobra, choć problem pojawia się dla osób niezmotywowanych.

Aby jednak gmina pozostawała nadal atrakcyjnym miejscem do zamieszkania oraz zapewniała odpowiednią opiekę starszym mieszkańcom, niezbędne jest rozwijanie dostępu do usług medycznych, w zakresie rehabilitacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

Aby poprawić jakość świadczonych usług, na terenie Kampinosu powstaje nowy ośrodek zdrowia. Budynek został zaprojektowany jako murowany wolnostojący, parterowy, bez podpiwniczenia, przykryty dachem wielospadowym, o powierzchni zabudowy 302,99 m². W budynku zgodnie z dokumentacją przewidziano sześć gabinetów lekarskich, a także poczekalnię z szatnią i recepcją, pomieszczenia sanitarne dla pacjentów, komunikację wewnętrzną oraz zaplecze dla pracowników z częścią socjalną, sanitarną i biurową z niezależnym wejściem. Jego otwarcie planowane jest na pierwszą połowę 2026 r.

2.7. *Działalność organizacji pozarządowych*

Gmina Kampinos jest członkiem Stowarzyszenia „Między Wisłą a Kampinosem” Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem stowarzyszeń, osób fizycznych i prawnych, a także jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o celach niezarobkowych, działającym jako Lokalna Grupa Działania (LGD).

Jak napisano w "Lokalnej Strategii rozwoju Stowarzyszenia „Między Wisłą a Kampinosem” na lata 2023-2027" - jednym z głównych celów Stowarzyszenia „jest rozwijanie i wzmacnianie kapitału społecznego obszaru objętego LSR. Dążymy do zacieśniania więzi opartych na wspólnej tożsamości, tradycji i kulturze. Poprzez wykorzystanie potencjału kulturalnego i turystycznego, mieszkańcy podejmują działania i inicjatywy, które odpowiadają zgłaszanym potrzebom. Te działania przyczyniają się do wzmocnienia lokalnej tożsamości i budowania silnych więzi społecznych".

Stowarzyszenie jest partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz członkiem Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej (MROT).

Gmina Kampinos jest także członkiem Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa", które integruje metropolitarną wspólnotę samorządową. 79 jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów) Region Warszawski Stołeczny (RWS) w ramach ww. Stowarzyszenia, współpracuje ze sobą w kluczowych kwestiach związanych z rozwojem gospodarczym i społecznym lokalnych wspólnot. Dzięki temu umożliwia wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk oraz wspólnie realizuje projekty finansowane z funduszy Unii Europejskiej m.in. *Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)*³.

³ Istotą ZIT w perspektywie 2021-2027 jest realizacja partnerskich projektów przyczyniających się do rozwiązywania problemów i wspólnego bądź skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru objętego ZIT. Instrument ten jest wykorzystywany do wspierania miejskich obszarów funkcjonalnych, wskazanych przez władze samorządowe w strategii rozwoju województwa. Podstawowym zadaniem ZIT jest kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji ZIT i koordynowanie realizacji projektów wynikających z planu działań ZIT, w tym poszukiwanie zewnętrznych źródeł jego finansowania, nie tylko ze środków dedykowanych instrumentowi ZIT w ramach programu regionalnego jak też programów krajowych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Ich celem jest niwelowanie problemów o skali ponadlokalnej oraz wykorzystanie potencjału aglomeracyjnego, zarówno w zakresie infrastrukturalnym (drogi dla rowerów, parkingi P+R), jak i gospodarczo-społecznym (e-usługi publiczne, edukacja dzieci i młodzieży, tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3).

Obszar metropolitalny Warszawy ze względu na powiązania funkcjonalne należy bowiem docelowo traktować jak jeden zintegrowany organizm społeczno-gospodarczy.

Ponadto na terenie gminy sprawnie działają inne organizacje pozarządowe. Szczególnie aktywne są jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- KSRG OSP Kampinos;
- KSRG OSP Stare Gnatowice;
- KSRG OSP Strzyżew;
- OSP Szczytno;
- OSP Wiejca;
- KSRG OSP Zawady;

oraz Koła Gospodyń Wiejskich:

- KGW „Łazanki”;
- KGW „Kampinoskie Baby”;
- KGW „Rzeńskie Babki” w Strzyżewie;
- KGW Stare Gnatowice;
- KGW w Szczytnie;
- KGW Wiejca.

Do stowarzyszeń działających na terenie Gminy Kampinos należą:

- Stowarzyszenie Aktywnych „Kuźnia”;
- Stowarzyszenie „Cztery Krajobrazy”;
- Fundacja „Obiektywna”;
- Fundacja „Pasikonie”;
- Stowarzyszenie „Przystanek Kampinos”;
- Stowarzyszenie „Razem”;
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Kampinoskie”.

Szczególnie warto wspomnieć o aktywności ostatniej z wymienionych organizacji. Towarzystwo Kampinoskie jest stowarzyszeniem zajmującym się podtrzymywaniem i upowszechnianiem tradycji narodowej, rozwojem kultury i sztuki, ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, a także wspieraniem lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju środowiska naturalnego i wykorzystaniem walorów turystycznych regionu. Działalność obejmuje aktywny udział w pracach gminnych oraz wsparcie instytucji i organizacji senioralnych, koncentrując się na terenach wiejskich. Wśród wydarzeń organizowanych przez Towarzystwo warto wymienić Palmę Kampinoską, Szukanie kwiatu paproci czy piosenki patriotyczne.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

2.8. *Wnioski z diagnozy w wymiarze społecznym*

Kapitał społeczny Gminy stanowią jej mieszkańcy, którzy swoimi działaniami mogą mieć realny wpływ na jej rozwój. W 2024 roku Gminę Kampinos zamieszkiwało 4 472 osób, co stanowi około 3,3% powiatu warszawskiego zachodniego, ok 0,1% metropolii warszawskiej i około 0,08% województwa mazowieckiego. Analizując zmiany liczby ludności w latach 2013-2023 zauważalna była w miarę stabilna sytuacja demograficzna, co zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego powinno się utrzymać co najmniej do 2060 r. Na zmianę liczby ludności wpływają m.in. 2 czynniki – przyrost naturalny oraz saldo migracji. O ile saldo migracji dla gminy jest dodatnie, o tyle przyrost naturalny w ciągu ostatnich lat jest ujemny i w ostatnim roku stanowił -14. Świadczy to o tym, że pomimo osiedlania się nowych mieszkańców, gmina nie jest w stanie uchronić się przed zjawiskiem o szerszym zasięgu, jakim jest starzenie się społeczeństwa. Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym negatywnie wpłyną na sytuację demograficzną Gminy Kampinos.

Na dodatnie saldo migracji wpływ w gminie mają dwa czynniki – bliskość Warszawy oraz położenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Z jednej strony Gmina Kampinos charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi, co zachęca do osiedlania się na jej terenie. Szczególnie dotyczy to osób pracujących w Warszawie, do której łatwo dojechać. Z drugiej strony obecność Kampinoskiego Parku Narodowego wprowadza szereg ograniczeń związanych z rozwojem zabudowy i zagospodarowania terenu. Oba czynniki posiadają swój pozytywny i negatywny wpływ na gminę.

Bezrobocie zarejestrowane w gminie Kampinos na koniec grudnia 2023 roku dotyczyło 52 osób (30 kobiet i 22 mężczyzn), w tym długotrwale bezrobotni stanowili 29 osób. W ostatnich latach liczba bezrobotnych znacznie spadła, co dotyczy również długotrwale bezrobotnych w gminie. Gmina jest włączona do miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy, co ma wpływ na dostępność warszawskiego rynku pracy i usług oraz względną stabilizację liczby ludności gminy.

Gmina jest aktywnym uczestnikiem dwóch organizacji tj. Stowarzyszenia „Między Wisłą a Kampinosem” oraz Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa”. Ponadto na terenie gminy działają inne podmioty z sektora NGO.

W Kampinosie mieści się Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos. Organizatorem jednostki jest samorząd gminny. Ponadto w gminie zapewnione są podstawowe usługi społeczne w zakresie edukacji i zdrowia. Działa tu Zespół Szkolno-Przedszkolny z Oddziałami Integracyjnymi oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICOR” z Zaborowa.

3. Sytuacja gospodarcza

3.1. *Dochody podatkowe gminy.*

Wskaźnik G tzn. podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy Kampinos przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2024 r. wynosił 6 456,35. Dla porównania był on znacznie wyższy niż w gminach sąsiednich, w których kształtował się następująco: Brochów - 2 550,72; Leoncin - 2 205,67; Leszno - 4 351,94; Sochaczew - 2 824,09; Teresin - 4 104,38.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się, dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości; podatku rolnego; podatku leśnego; podatku od środków transportowych podatku od czynności cywilnoprawnych; podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej; wpływów z opłaty skarbowej; wpływów z opłaty eksploatacyjnej; udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

Podstawą do wyliczenia tych wskaźników były dane o dochodach podatkowych za 2022 r. wg stanu na 30 czerwca 2023 r. Z wyliczeń ministerstwa wynika, że w 2023 roku wskaźnik gminny Gg dla kraju wyniósł 2788,93; wskaźnik powiatowy Pp dla kraju 435,63 zł, a wskaźnik wojewódzki Ww dla kraju 498,20 zł. Wskazuje to na wyższy wskaźnik G gminy Kampinos niż średnia dla gmin w kraju.

W poprzednich latach wskaźnik G dla gminy Kampinos był równie atrakcyjny. W 2015 r. wskaźnik G dla gminy Kampinos 4131,91, a w 2018 r. wynosił 4774,41. Wskazuje to na systematyczny wzrost proporcjonalny do wzrostu średniej krajowej wskaźnika Gg. Jednocześnie przez cały badany okres był najwyższy w porównaniu do gmin sąsiadujących.

3.2. Rolnictwo

W obrębie Gminy Kampinos występują zróżnicowane typy gleb. Zmienność typologiczna związana jest z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. Cała Gmina posiada dogodne warunki do prowadzenia upraw rolniczych i ogrodnictwa. Stan gleb w Gminie Kampinos można określić jako dobry. Zmiany klimatu wpływają na rolnictwo w sposób bezpośredni i pośredni.

Obszar gminy należy do sochaczewsko-grójeckiego obszaru żywicielskiego predysponowanego do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu w województwie mazowieckim⁴.

Według Narodowego Spisu Rolnego z 2020 r. w gminie Kampinos było 409 gospodarstw rolnych, korzystających z 385 ciągników i maszyn rolniczych. 408 gospodarstw stanowiły indywidualne gospodarstwa rolne. 50% wszystkich gospodarstw stanowiły te o wielkości od 1-5 ha, poniżej 15 ha było to 3,6%, a powyżej 15 ha 12%.

Powierzchnia użytków rolnych w gminie obejmuje 3 261,20 ha. Największy udział 45% mają gospodarstwa powyżej 15 ha. Gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha obejmują niecałe 18% powierzchni użytków rolnych, a te poniżej 1 ha zaledwie 0,3% powierzchni użytków rolnych.

W 408 gospodarstwach rolnictwo stanowiło jedyny dochód. W 77 dochód z rolnictwa dzielony był z dochodem z działalności pozarolniczej, a w 109 z dochodem z rent i emerytur. W 306 gospodarstwach indywidualnych końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż, a w 56 przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie.

⁴ Wyznaczonego na podstawie opracowania "Strategiczne obszary żywicielskie w województwie mazowieckim", opracowanego przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie w 2012 r., pod kierunkiem prof. dr hab. Zbigniewa Strzeleckiego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Tabela 13. Wielkość gospodarstw rolnych w Gminie Kampinos

gospodarstwa rolne	ogółem	indywidualne	powierzchnia użytków rolnych
ogółem	409	408	3 261,20
do 1 ha włącznie	15	15	10,11
1 - 5 ha	204	204	581,27
5 - 10 ha	98	97	691,03
10 - 15 ha	43	43	510,97
15 ha i więcej	49	49	1 467,82

Źródło: Narodowy Spis Rolny 2020.

3.3. Podmioty gospodarcze

Na koniec 2023 roku było 375 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w tym 351 w CEiDG oraz 24 w KRS. Dla porównania na koniec 2022 r. na terenie gminy Kampinos zarejestrowanych było również 375 podmiotów gospodarczych, w tym 355 w CEiDG. W ciągu roku liczba zarejestrowanych podmiotów zmniejszyła się nieznacznie, co może świadczyć o pewnej stabilizacji na rynku. Niemniej jednak przedsiębiorcy, podobnie jak w latach ubiegłych, dokonywali różnych zmian w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela 14. Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	130	123 ^M	126	128	122	125	126	124	128	131	140
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
przemysł i budownictwo	33	29 ^M	29	27	25	23	25	25	26	25	26
pozostała działalność	96	94 ^M	97	101	97	102	101	99	102	106	113

M - Zmiany metodologiczne

Źródło: BDL GUS

3.4. Turystyka

Walory turystyczne gminy to przede wszystkim położenie częściowe w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego, blisko Żelazowej Woli i Niepokalanowa. Miejscowości takie jak Kampinos i Granica można znaleźć w każdym przewodniku ogólnopolskim.

Bliskość Warszawy sprawia, że rozwija się przede wszystkim turystyka weekendowa piesza, rowerowa i samochodowa.

Przez teren gminy przebiegają liczne szlaki turystyki pieszej i rowerowej oraz szlak pielgrzymkowy. Ponadto gmina leży w dużej mierze na terenie Parku, do którego należą:

- ponad 360 km szlaków pieszych i 200 km szlaków rowerowych,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- krajobraz kontrastujących ze sobą wydm i bagien, podkreślony zróżnicowaną, bogatą szatą roślinną,
- puszczański charakter niektórych fragmentów lasu z powalonymi drzewami i obszary ochrony ścisłej (Granica).

Granica to jedno z najpiękniejszych miejsc w KPN. Leżąca w południowo-zachodniej części parku miejscowość przyciąga tysiące turystów. Jest tu parking, ścieżka dydaktyczna, wieża obserwacyjna z widokiem na Olszowieckie Błota, czyli na otwartą łąkę. Niewątpliwą perełką jest skansen budownictwa puszczańskiego oraz zespół drewnianych budynków nadleśnictwa Kampinos wybudowany w 1919 roku w stylu tzw. architektury narodowej, Kapliczka Leśników, która była wotum wdzięczności za odzyskaną w 1918 r. niepodległość, Chata Kampinowska, oraz zlokalizowany na granicy gminy cmentarz wojenny.

Z Granicy niedaleko jest do wczesnośredniowiecznego grodziska obronnego w Zameczysku, lub do Obszaru Ochrony Ścisłej "Nart", gdzie rosną najstarsze w parku 300-letnie graby. Na zachód od Granicy na polanie zwanej Wystawa koło wsi Bieliny rośnie Dąb Powstańców z 1863 r., na którym carscy Kozacy wieszali pojmanych uczestników powstania styczniowego.

Na terenie Gminy Kampinos są tylko 2 obiekty turystyczne oferujące miejsca noclegowe i ich liczba nie ulega zmianie od wielu lat. W ostatnich latach dość dobrze rozwijała się agroturystyka. Czternaście gospodarstw agroturystycznych oferuje 29 miejsc noclegowych latem i 14 w okresie zimowym.

Tabela 15. Turystyczne obiekty noclegowe w gminie Kampinos

		Jedno- -stka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
obiekty turystyczne	obiekty ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	obiekty całoroczne	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	miejsca noclegowe ogółem	msc.	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
	miejsca noclegowe całoroczne	msc.	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
kwatery agroturystyczne	miejsca noclegowe ogółem	msc.	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
	miejsca noclegowe całoroczne	msc.	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14

Źródło: BDL GUS

W 2023 r. w parku w miejscowości Kampinos powstała nowa strefa aktywnej rekreacji – wolnostojąca ścianka wspinaczkowa do boulderingu. Ścianka w kształcie kamienia o nieregularnym kształcie, imitującego blok skalny o wysokości 3,00 m – 4,00 m została wybudowana na działce nr ew. 77/3 w obrębie Kampinos.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

3.5. *Wnioski z diagnozy w wymiarze gospodarczym*

Uwarunkowania gospodarcze Gminy Kampinos tworzą korzystne warunki do rozwoju różnorodnych sektorów gospodarki. Pierwszym istotnym aspektem jest bliskość stolicy. Obecność Warszawy, jednego z największych ośrodków gospodarczych w Polsce, stanowi znaczący atut.

Mieszkańcy mają łatwy dostęp do rozległego rynku pracy, usług oraz infrastruktury, co sprzyja rozwojowi sektora usługowego, handlowego i turystycznego. Kolejnym ważnym czynnikiem jest zróżnicowany krajobraz regionu. Obecność Kampinoskiego Parku Narodowego oraz malowniczych terenów nadwiślańskich przyciąga turystów i miłośników przyrody. Dobra infrastruktura transportowa również odgrywa istotną rolę w uwarunkowaniach gospodarczych. Bliskość autostrad, dróg krajowych i kolei umożliwia łatwy i szybki dostęp do innych regionów Polski oraz międzynarodowych centrów biznesowych. To sprzyja rozwojowi sektora logistycznego i transportowego oraz ułatwia przemieszczanie się towarów i osób.

Obszar gminy Kampinos charakteryzuje się dużym potencjałem turystycznym, wynikającym z uwarunkowań naturalnych, wysokich walorów krajobrazowych i środowiska przyrodniczego. Szczególne walory przyrodnicze posiada północna część gminy wraz z Kampinoskim Parkiem Narodowym.

Powierzchnia użytków rolnych w gminie obejmuje 3 261,20 ha. W gminie działa 409 gospodarstw rolnych, z których aż 408 stanowią gospodarstwa indywidualne, z których 50% to te o powierzchni 1-5 ha. W gminie istnieje potencjał do specjalizacji rolnictwa.

4. Sytuacja przestrzenna

4.1. *Położenie na terenie metropolii warszawskiej*

Gmina posiada funkcję rolniczą, jednak położenie w tak małej odległości od stolicy może spowodować zatracenie wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych i przekształcenie na inne funkcje, głównie mieszkalne. Wraz z rozszerzaniem się zasięgu oddziaływania Warszawy i rozwojem Gminy wystąpić może zjawisko suburbanizacji, sprawiające, iż Gmina stanie się „sypialnią” dla miasta, w którym jej mieszkańcy będą pracować i korzystać z usług publicznych.

4.2. *Rozmieszczenie i zmiany ludności*

Gmina Kampinos posiada 21 miejscowości statystycznych (dla których wyodrębniane są dane statystyczne). Liczbę ludności w tych miejscowościach zilustrowano w tabeli na podstawie danych z Narodowych Spisów Powszechnych z lat: 1988, 2002, 2011 i 2021.

Największe miejscowości to (według stanu z 2021 roku): Kampinos (871 osób, 19,5% ogółu mieszkańców gminy), Kampinos A (489 osób, 10,9%) i Wiejca (444 osoby, 9,9%). Także w tych miejscowościach obserwowana jest największa dynamika przyrostu liczby mieszkańców. Rozmieszczenie przestrzenne ludności w gminie ilustruje załączony kartodiagram.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

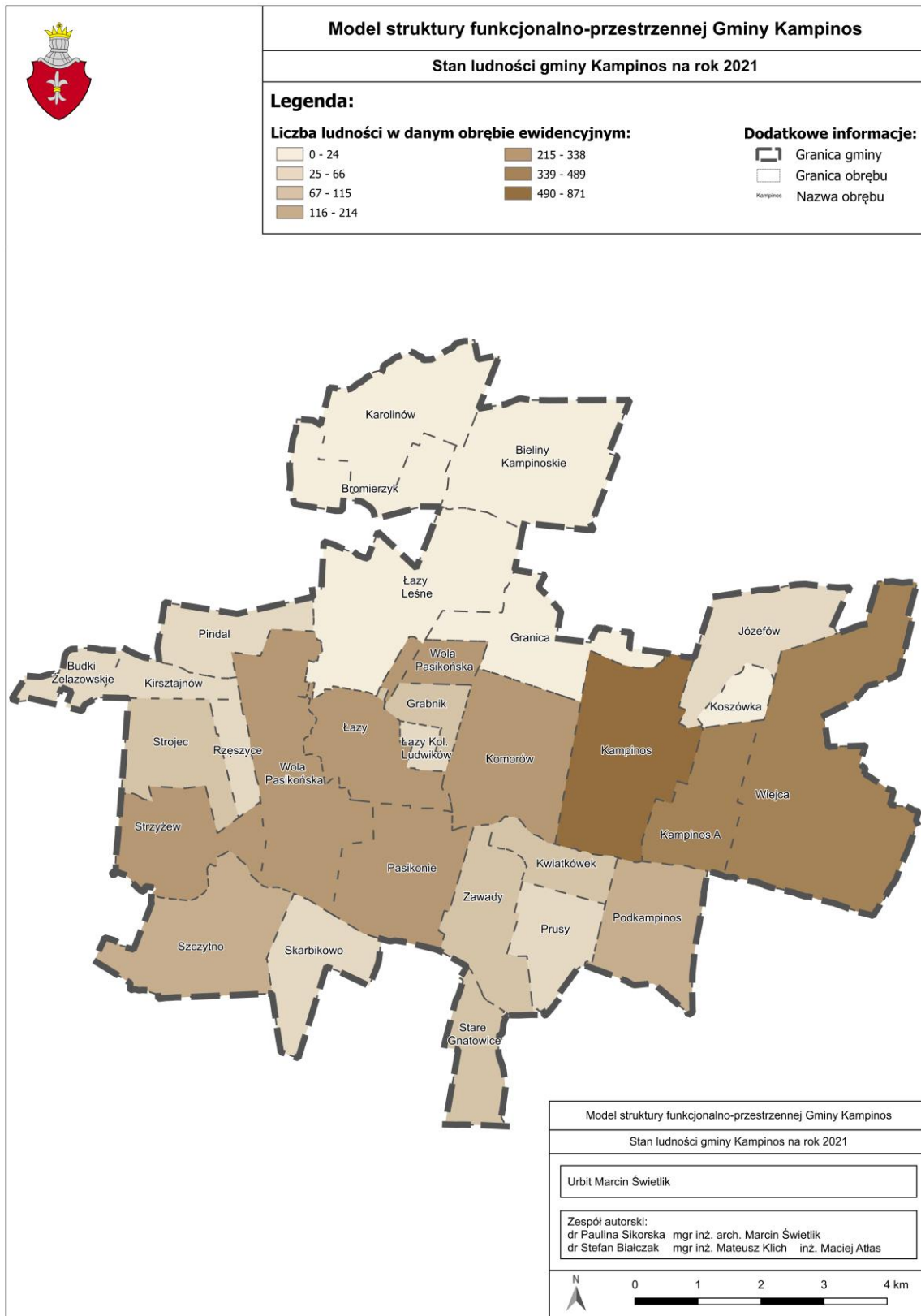
Tabela 16. Liczba mieszkańców

Miejscowość	Liczba ludności według NSP				2021	2021	1988
	1988	2002	2011	2021	1988=100	R-m=100	R-m=100
Bromierzyk	28	18	0	0	0	0	0,74
Grabnik	71	77	81	85	119,7	1,90	1,88
Granica	0	0	27	24		0,54	0,00
Józefów	137	77	94	66	48,2	1,48	3,62
Kampinos	621	759	843	871	140,3	19,49	16,42
Kampinos A	232	377	441	489	210,8	10,94	6,13
Kirsztajnow	148	125	110	97	65,5	2,17	3,91
Komorów	274	286	308	338	123,4	7,56	7,24
Kwiatkówek	45	49	67	96	213,3	2,15	1,19
Łazy	248	251	255	287	115,7	6,42	6,56
Pasikonie	180	153	180	260	144,4	5,82	4,76
Podkampinos	157	180	199	214	136,3	4,79	4,15
Prusy	71	68	64	62	87,3	1,39	1,88
Skarbikowo	94	74	70	33	35,1	0,74	2,48
Stare Gnatowice	112	90	103	115	102,7	2,57	2,96
Strojec	137	142	138	156	113,9	3,49	3,62
Strzyżew	192	221	226	252	131,3	5,64	5,08
Szczytno	212	221	218	210	99,1	4,70	5,60
Wiejca	435	426	437	444	102,1	9,94	11,50
Wola Pasikońska	240	257	264	284	118,3	6,36	6,34
Zawady	82	78	83	84	102,4	1,88	2,17
Razem	3783	3956	4212	4468	118,1	100	100

Źródło: BDL GUS

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan ludności gminy w 2021 r.

4.3. Walory kulturowe i obiekty zabytkowe

Najstarsze ślady działalności człowieka na terenie dzisiejszej gminy pochodzą z paleolitu i neolitu. Pierwsza wzmianka o lokowanej na prawie chełmińskim miejscowości zwanej Białym Miastem pochodzi z 1377 r. W 1414 r. książę mazowiecki nadał miejscowości prawa miejskie. Wójtem Kampinosu został Czestek z Kocięcina. W XV w. Kampinos należał do dóbr książąt mazowieckich. W 1451 r. książę Władysław I płocki nadał swojej małżonce Annie kasztelanę sochaczewską wraz z Białym Miastem jako oprawę wdowią. W 1476 r. Kampinos został inkorporowany przez króla Kazimierza IV Jagiellończyka do Korony wraz z ziemią sochaczewską, przeciw czemu zaprotestowali książęta Janusz II i Bolesław V warszawski, co spowodowało pogorszenie się stosunków między Mazowszem a Koroną. W 1489 roku król nadał Hieronimowi i Piotrowi z Nowego Miasta 4800 florenów, zabezpieczonych m.in. na dobrach w Kampinosie, Wiejcy, Głusku i Rybitwie. W dokumencie tym po raz pierwszy użyto nazwy *Capinoss*. Do 1511 r. Kampinos był wielokrotnie zastawem królewskim. W 1508 r. król Zygmunt Stary oddał miasto w dzierżawę Andrzejowi Radziejowskiemu, kasztelanowi sochaczewskiemu i staroście rawskiemu, a ten przekazał je swoim synom. W XVI w. wzrosła liczba ludności miasta: z 15 w 1496 r. do 42 w połowie XVI w. Kampinos był miastem jeszcze w 1557 r., lecz już w 1579 r. jedynie osadą puszczańską.

W II połowie XVI wieku Kampinos obejmował 8,25 łana kmiecego oraz łan wójtowski. Stanowił z okolicznymi lasami królewszczyznę, należącą do starostwa mszconowskiego. W 1649 r. był w posiadaniu królowej Ludwiki Marii Gonzaga. Wg lustracji z 1661 r. we wsi znajdował się m.in. drewniany kościół, 18 domów, folwark, wiatrak i karczma. W Kampinosie przebywali w trakcie polowań m.in. Jan III Sobieski i Stanisław August. W XVIII w. wieś należała m.in. do późniejszego kanclerza wielkiego koronnego Jana Szembeka (1703), podkomorzego litewskiego Michała Jerzego Mniszcha (1735), Henryka Brühla, pierwszego ministra Augusta III (1764), czy Franciszka Ksawerego Branickiego, późniejszego hetmana koronnego (1766). W 1794 r. podczas zjazdu zwołanego w Kampinosie przez Leona Bilickiego został uchwalony akces obywateli ziemi sochaczewskiej do insurekcji kościuszkowskiej.

Pierwsza informacja o zabudowaniach dworskich, należących wówczas do Ludwika Gutakowskiego, pochodzi z 1788 r. Na początku XIX wieku stanowił własność Adama Brońca, marszałka dworu Królestwa Polskiego i jego żony Marianny. W tym czasie Kampinos liczył 409 mieszkańców zamieszkujących 48 domów. Od 1838 r. dwór był w posiadaniu Michała Staszewskiego, naczelnika sekcji ekonomicznej w zarządzie guberni mazowieckiej. W czasie powstania styczniowego w dworze stacjonował sztab powstańczy Zygmunta Padewskiego. W 1870 r. folwark został oddzielony od dóbr rządowych. Obejmował wówczas 1333 morgi, w tym ogrodów i gruntów ornych – 562, łąk – 273, lasu – 311. Zabudowania stanowiło 11 budynków murowanych, 15 drewnianych oraz gorzelnia i browar. Od 1872 r. folwark należał do Romualda Nowickiego. Kolejnym właścicielem został Ignacy Łaszczyński, ożeniony z Halpertówną. Po nim jego córka Anna Zofia z mężem Adamem Józefem Florianem Łaszczyńskim.

W okresie międzywojennym znajdowało się tam przedszkole oraz pensjonat letni dla nauczycieli i uczniów gimnazjum oraz seminarium Z. Wołoskiej. W 1933 r. z okazji rocznicy powstania styczniowego przebywał w Kampinosie prezydent RP Ignacy Mościcki. W jego obecności w fasadę dworu wmurowano tablicę z okazji siedemdziesiątej rocznicy powstania styczniowego, upamiętniającą mieszczący się tu wówczas sztab powstańczy Zygmunta Padlewskiego, naczelnika wojaskowego województwa płockiego, aresztowanego i straconego przez władze carskie. W sierpniu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

1944 r. Kampinos został opanowany przez zgrupowanie Kampinos Armii Krajowej. Obecnie dwór znajduje się w rękach prywatnych.

Historia i położenie gminy wpłynęły na jej zasób kultury materialnej i niematerialnej.

Zarządzeniem Nr 36/2014 Wójta Gminy Kampinos z dnia 17.06.2014 r. została przyjęta Gminna ewidencja zabytków Gminy Kampinos, w której znalazło się 46 zabytków nieruchomości i 134 stanowisk archeologicznych.

Lista zabytków nieruchomości włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków obejmuje:

1. Bromierzyk, kaplica św. Teresy, 1937 r.;
2. Granica, cmentarz wojenny;
3. Granica, kaplica, 1918 r.;
4. Granica, leśniczówka z zesp. zabudowy drewnianej, wsi Granica, stacja monitoringu, 1919;
5. Granica, leśniczówka z zesp. zabudowy drewnianej, wsi Granica, XIX/ XX;
6. Granica, Muzeum Puszczy kampinoskiej, XIX/ XX;
7. Granica, układ ruralistyczny, skansen., XIX/ XX w.;
8. Granica, zagroda Połcia, dom;
9. Granica, zagroda Połcia, stodoła;
10. Granica, zagroda Połcia, studnia;
11. Granica, zagroda Widymajera, dom;
12. Granica, zagroda Widymajera, drewnitarnia;
13. Granica, zagroda Widymajera, obora;
14. Granica, zagroda Widymajera, piwnica;
15. Granica, zagroda Widymajera, spichlerz;
16. Granica, zagroda Widymajera, stodoła;
17. Granica, zagroda Wiejckiej, dom;
18. Granica, zagroda Wiejckiej, obora;
19. Granica, zagroda Wiejckiej, spichlerz;
20. Granica, zagroda Wiejckiej, stodoła;
21. Granica, zagroda Wiejckiej, szopa;
22. Kampinos, cmentarz przykościelny, 1700 r.;
23. Kampinos, cmentarz parafialny;
24. Kampinos, dwór, 2 ćw. XIX w.;
25. Kampinos, park dworski, 2 ćw. XIX w.;
26. Kampinos, Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, 1773-1782;
27. Kampinos, ul. Chopina 24, plebania z zielenią, ob. Klub Abstynenta, ok. poł. XIX w.;
28. Kampinos, ul. Chopina, dzwonnica, XVIII-XIX w.;
29. Karolinów, cmentarz kolonistów, II poł. XIX w.;
30. Łazy 54, oficyna dworska, XVIII/ XIX w., L.80 XIX w.;
31. Łazy, park krajobrazowy, poł. XIX w.;
32. Łazy- Zawady, aleja parkowa, XIX w.;
33. Narty, mogiła zbiorowa l.40 XX w.;
34. Podkampinos (d. Krubice), dwór, l. 20 XX w.;
35. Podkampinos (d.Krubice), park krajobrazowy z alejkami dojazdowymi, pocz. XX w.;
36. Strzyżew, dwór, I poł. XIX w.;
37. Strzyżew, park dworski, I poł. XIX w.;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

38. Szczytno, dwór, ok. poł. XIX w.;
39. Szczytno, oficyna dworska, ok. poł. XIX w.;
40. Szczytno, park dworski, ok. poł. XIX w.;
41. Zawady, cmentarz parafialny, II poł. XVIII w.;
42. Zawady, cmentarz przykościelny, k. XIV w.;
43. Zawady 1, dwór, 1 ćw. XIX w.;
44. Zawady, kaplica grobowa, po 1872 r.;
45. Zawady, Kościół par. pw. Św. Doroty, 1899-1905;
46. Zawady, plebania, 1920-25, 2008 r.

ZABYTKI NIERUCHOME Z TERENU GMINY KAMPINOS WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Granica:

- obiekty drewniane, teren wsi, XIX/XX w., nr rej.: 1268-A z 24.07.1985;
- chałupa, nr rej.: j.w.;
- leśniczówka, nr rej.: j.w.;

Kampinos:

- kościół pw. Wniebowzięcia NMP, drewn., XVIII, XIX w., nr rej.: 1041/604/62 z 4.04.1962;
- plebania z ogrodem, ul. Chopina 24, 2 poł. XIX, nr rej.: 1239 z 20.01.1984;
- zespół dworski, XVIII, nr rej.: A-465 z 4.04.1962:
- dwór;
- park;

Łazy:

- zespół dworski, ob. nr 54, 2 poł. XIX, nr rej.: A-661 z 10.09.1998:
- oficyna;
- park;

Podkampinos:

- zespół dworski, pocz. XX, nr rej.: 1532 z 28.09.1992:
- dwór, drewn.(tynkowany);
- park z 2 alejami dojazdowymi;

Strzyżew:

- zespół dworski, 1 poł. XIX, nr rej.: 1109/611/62 z 4.04.1962:
- dwór;
- park.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 127 stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską. Zabytki archeologiczne stanowią jedną z najciekawszych kategorii dziedzictwa kulturowego. W wielu przypadkach są jedynym źródłem informacji o rozwoju i charakterze osadnictwa na konkretnym terenie.

Na terenie gminy Kampinos znajdują się obiekty muzealnicze i edukacyjno-wystawiennicze:

➤ Muzeum Puszczy Kampinoskiej w Granicy

Muzeum Puszczy Kampinoskiej utworzone zostało w 1964 r. w niewielkim budynku byłej „kasjerówki” Nadleśnictwa Kampinos. Wchodzi w skład zespołu obecnie zabytkowych, drewnianych budynków. Drewniane budynki nadleśnictwa Kampinos zostały wybudowane w okresie międzywojennym, w modnym wówczas stylu tzw. architektury narodowej, czerpiącej zarówno ze szlacheckiego baroku, jak i ze stylu zakopiańskiego. W trzech salach zaprezentowano: świat zwierząt

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

i roślin Kampinoskiego Parku Narodowego oraz pamiątki związane z historią terenów Puszczy (głównie z okresu II Wojny Światowej i Powstania Styczniowego). Ekspozycja przedstawia walory przyrodnicze, jak i historię okolicy. W puszczy znajdują się ważne stanowiska archeologiczne oraz wiele pamiątek po działaniach wojennych, głównie z okresu powstania styczniowego i II wojny światowej. Wokół budynku muzeum rośnie kilka pomnikowych dębów.

➤ Skansen Budownictwa Puszczańskiego w Granicy.

Skansen został utworzony w 1984 roku, w oparciu o istniejące obiekty zabytkowe (zespół zabudowań Nadleśnictwa Kampinos z 1919 roku). Wystawa budownictwa puszczańskiego w skład, którego wchodzi trzy zagrody (dwie kryte strzechą a jedna gontem) prezentuje zanikłe drewniane budownictwo ludowe Puszczy Kampinoskiej. Zagrody nazwane zostały od ostatnich właścicieli budynków mieszkalnych zagrodami Widymajera, Wiejckiej i Połcia.

Muzeum oraz skansen znajdują się na terenie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy. Oprócz muzeum i skansenu na terenie ośrodka znajdują się stała wystawa poświęcona polskim parkom narodowym, cmentarz wojskowy, ścieżka dydaktyczna, wieża widokowa, plac zabaw dla dzieci oraz parking.

4.4. *Infrastruktura techniczna*

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Gmina Kampinos charakteryzuje się dogodnym położeniem. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 580 relacji Sochaczew – Leszno – Warszawa (główna oś komunikacyjna gminy). Ponadto przez teren Gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- droga powiatowa nr 4132W (01602) relacji Kampinos – Podkampinos
- droga powiatowa nr 4132W (0156) relacji Podkampinos – Paprotnia,
- droga powiatowa nr 4114W (01443) Podkampinos – Trzciniec,
- droga powiatowa nr 4132W (01601) relacji Łazy – Podkampinos,
- droga powiatowa nr 3805W (01607) relacji Wola Pasikońska – Mokas,
- droga powiatowa nr 4133W (01603) relacji Strzyżew – Szczytno,
- droga powiatowa nr 4133W (0121) relacji Szczytno – Chrzczany,
- droga powiatowa nr 4134W (01604) relacji Kampinos – Józefów.

Na sieć dróg składają się także drogi gminne, pełniące funkcje połączeń miejscowości z ośrodkiem gminnym i pomiędzy miejscowościami, a także drogi dojazdowe i wewnętrzne, obsługujące zabudowę mieszkaniową, zagrodową, usługową i produkcyjno-usługową, obiekty infrastruktury technicznej oraz kompleksy rolne i leśne.

Położenie w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych (w tym przebiegająca przez teren gminy droga wojewódzka nr 580, łącząca Sochaczew z Warszawą, biegnąca równolegle do drogi krajowej nr 2 Sochaczew - Warszawa), stwarza ograniczone możliwości i bazę lokalizacyjną dla firm z branży spedycyjnej i logistycznej, magazynowej, produkcyjnej, usługowo-handlowej czy turystycznej. Wieś Kampinos, w której znajduje się siedziba Urzędu Gminy, komunikacyjnie związana jest także z Sochaczewem, Grodziskiem Mazowieckim, Błoniem i Leszkiem.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Zarządcami dróg, do właściwości których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

- droga wojewódzka – Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Ożarowie Mazowieckim,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Kampinos.

Drogi wewnętrzne w zdecydowanej większości to drogi gruntowe, pełniące funkcję dojazdową do pól i obszarów leśnych oraz mieszkań i budynków usługowych. Najwięcej budynków użyteczności publicznej czy obiektów usługowych zlokalizowanych jest w Kampinosie, do których prowadzą drogi wojewódzka i powiatowe. W gestii Gminy Kampinos leżą obowiązki dotyczące dróg gminnych. Gmina od lat inwestuje w rozwój własnej infrastruktury drogowej, dbając o jej jakość i stan techniczny.

TRANSPORT

Obsługa ludności pod względem komunikacji zbiorowej odbywa się dzięki stale rozwijającemu się systemowi. W jego ramach mieszkańcy mogą korzystać z:

- Linii 41(GPA) kursującej na trasie Podkampinos-Leszno;
- Linii 42 (GPA) kursującej na trasie Błonie-Sochaczew;
- Linii 44 (GPA) kursującej na trasie Kampinos-Roztoka;
- Linii 1 (ZKM) kursująca na trasie Kampinos-Sochaczew.

Rozkłady jazdy zostały dostosowane do kursowania pociągów Kolei Mazowieckich, zapewniając komfortowe przesiadki na stacji Błonie oraz do linii 719, kursującej na trasie Leszno-Metro Bemowo.

Samodzielnie gmina Kampinos realizuje zadania w ramach zapewnienia lokalnego transportu zbiorowego na podstawie umowy z firmą wyłonioną w przetargu w zakresie czterech linii na terenie całej gminy Kampinos. W przeważającej większości są to przewozy dzieci i młodzieży uczącej się w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Kampinosie.

Mieszkańcy gminy Kampinos mogą korzystać także z „Biletu metropolitalnego”. Bilet taki uprawnia do podróżowania do centrum Warszawy oraz do miejscowości położonych w całej metropolii korzystając z różnych środków transportu - tramwajami, autobusami, metrem, pociągami Szybkiej Kolei Miejskiej, autobusowymi liniami dowozowymi typu „L”, a w ramach oferty Wspólnego Biletu ZTM-KM-WKD, także pociągami Kolei Mazowieckich i Warszawskiej Kolei Dojazdowej.

Prawo do nabycia biletu metropolitalnego przysługuje mieszkańcom gminy Kampinos, którzy rozliczyli podatek dochodowy od osób fizycznych w Urzędzie Skarbowym Warszawa Bielany wskazując w zeznaniu podatkowym gminę Kampinos jako miejsce zamieszkania.

ENERGETYKA i CIEPŁOWNICTWO

System elektroenergetyczny dysponuje znacznymi rezerwami mocy. Zakład energetyczny nie ogranicza przydziałów mocy. Stan techniczny urządzeń pracujących jest zadawalający.

Przez teren gminy w relacji wschód-zachód przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciach 110, 220, 400 kV. Sieć energetyczna obsługiwana jest przez zakład energetyczny – Rejon Pruszków, częściowo Rejon Łowicz (w tym m.in. m. Szczytno).

Aktualnie przez teren nie przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia. Brak jest także stacji redukcyjnych i gazowej sieci rozdzielczej, w związku z czym gaz jako źródło opałowe ma marginalne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

znaczenie. Jednakże na terenie Gminy jest gazociąg średniego ciśnienia, zasilający gospodarstwa domowe o długości 6 772,20 m

Na obszarze gminy Kampinos nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania. Zaopatrzenie w ciepło obiektów odbywa się w sposób indywidualny poprzez lokalne źródła ciepła, zasilające poszczególne obiekty. Podstawowymi paliwami spalnymi na terenie gminy Kampinos w procesach energetycznych są: w kotłowniach – miał węglowy i olej opałowy; a w ogrzewnictwie mieszkaniowym – węgiel, paliwa odnawialne, gaz ciekły (propan-butan), olej opałowy. W latach 2016-2019 corocznie odnotowywane były przekroczenia takich zanieczyszczeń jak benzo(a)piren i pył zawieszony PM10. Większość budynków mieszkalnych w gminie nie została poddana termomodernizacji.

Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych na urządzenia przyjazne dla środowiska rozwija się indywidualnie przy pomocy środków własnych mieszkańców oraz przy współudziale środków zewnętrznych. Gmina Kampinos podąża w kierunku rozwoju odnawialnych źródeł energii na swoim terenie.

Na podstawie Uchwały Nr LVIII/355/23 z dnia 13 lutego 2023 r. Rady Gminy Kampinos w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowej z budżetu Gminy Kampinos na zadanie służące ochronie powietrza, polegające na wymianie źródła ogrzewania na przyjazne środowisku w 2023 r. wymieniono 11 szt. źródeł ciepła. Dotacja gminna wyniosła łącznie 32 940,00 zł. Dotacja przyznawana była w wysokości nie większej niż 90% kosztów wymiany źródła ciepła, jednak nie więcej niż 3000 zł na jeden budynek. W 2024 r. wymieniono 26 szt. źródeł ciepła. Dotacja gminna wyniosła łącznie 78 000,00 zł. Dotacja przyznawana była w wysokości nie większej niż 90% kosztów wymiany źródła ciepła, jednak nie więcej niż 3000 zł na jeden budynek.

INFRASTRUKTURA WODNA I KANALIZACYJNA

Zaopatrzenie w wodę na terenie gminy Kampinos realizowane jest w oparciu o dwie Stacje Uzdatniania Wody, tj. w Kampinosie i Szczytnie. Z wodociągu korzysta 95% mieszkańców Gminy Kampinos. Na obszarze nie występują problemy dotyczące dostarczania wody mieszkańcom, sporadyczne przekroczenia i usterki są natychmiast usuwane. Do wodociągów podłączonych jest ponad 95% mieszkańców gminy. Problem z dostępem występuje w miejscowości Granica i Kirsztajnow

Gospodarka ściekowa na terenie gminy Kampinos realizowana jest w oparciu o dwie oczyszczalnie ścieków, które znajdują się w miejscowościach: Kampinos A - przepustowość: 400 m³/d, Łazy - przepustowość: 150 m³/d. Ponadto w miejscowości Stare Gnatowice istnieje lokalna oczyszczalnia o przepustowości 30 m³/d (obecnie nieeksploatowana). Oczyszczalnie ścieków stanowią pewną uciążliwość dla środowiska z uwagi na zrzuty oczyszczonych ścieków. Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, odnotowuje się systematyczny rozwój infrastruktury. Nieruchomości w Gminie Kampinos wyposażone są również w zbiorniki bezodpływowe (szamba) i rzadziej przydomowe oczyszczalnie. Ścieki dopływające do tych obiektów są usuwane przez uprawnione podmioty, które działają na obszarze Gminy. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków to 2 389 osoby tj. 53,4% mieszkańców. Ze zbiorczej kanalizacji sanitarnej korzystają mieszkańcy następujących sołectw: Kampinos, Kampinos „A”, Kwiatkówka, Wola Pasikońska, Łazy, Podkampinos oraz Komorów Wiejca, Strzyżew, Rzęszyce, Strojec, Szczytno (od 2025). Na pozostałym obszarze ze względu na rozproszoną zabudowę mieszkalną nie jest ekonomicznie uzasadnione budowanie sieci kanalizacyjnej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Działania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych stanowią jedno z priorytetowych zadań w skali całego kraju.

ZASÓB MIESZKANIOWY GMINY KAMPINOS

Według stanu na koniec 2023 roku w gminie było 1561 mieszkań o liczbie izb 7141 i powierzchni użytkowej 161,1 tys. m². W latach 2013-2023 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się o 217 (16,1 %), liczba izb zwiększyła się o 1487 (26,3 %), a powierzchnia użytkowa o 40,3 tys. m² (33,4 %). Szczegółowe zmiany pokazuje tabela.

Tabela 17. Zmiany zasobów mieszkaniowych w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
mieszkania	1 344	1 368	1 378	1 392	1 418	1 431	1 442	1 505	1 525	1 544	1 561
izby	5 654	5 789	5 850	5 932	6 089	6 161	6 215	6 830	6 948	7 047	7 141
p.u.m. m ²	120 761	123 848	125 434	127 617	131 880	133 763	134 965	153 423	156 828	159 016	161 068

Źródło: BDL GUS

Wyposażenie mieszkań w instalacje na koniec 2023 roku przedstawiało się następująco: wodociąg 93,7 %, ustęp spłukiwany 84,8 %, łazienka 80,9 %, centralne ogrzewanie 74,6 %, gaz sieciowy 0,2 %. Uderza bardzo niski udział mieszkań z doprowadzoną instalacją gazu przewodowego. Dociera ona wyłącznie do Podkampinosu, Kampinosu A i Kampinosu. Rozprowadzenie sieci uzależniona jest od decyzji firmy komercyjnej.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące mieszkania w latach 2013,2014 i 2023 przedstawia tabela.

Tabela 18. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące mieszkania

Wyszczególnienie	2013	2014	2023
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	89,9	90,5	103,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	28,1	28,7	36,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	313,2	316,7	349,1
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,21	4,23	4,57
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,19	3,16	2,86
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,76	0,75	0,63

Źródło: BDL GUS

W latach 2013-2023 oddano w gminie do użytku 212 nowych mieszkań, najwięcej w miejscowościach: Kampinos, Pasikonie, Podkampinos, Kampinos A i Wiejca. Liczbę mieszkań, izb i powierzchnię użytkową mieszkań oddanych do użytku w poszczególnych miejscowościach przedstawia tabela.

Tabela 19. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2013-2023

Miejscowość	Oddane do użytku w latach 2013-2023			
	mieszkania	izby	p.u.m. m ²	m ² /M
Grabnik	8	46	1238	155
Granica	0	0	0	0
Józefów	1	5	111	111
Kampinos	37	217	5303	143

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Kampinos A	19	101	2578	136
Kirsztajnow	8	44	1094	137
Komorów	8	46	1211	151
Kwiatkówek	8	40	1253	157
Łazy	13	66	1474	113
Pasikonie	24	132	3505	146
Podkampinos	21	116	2848	136
Prusy	4	23	527	132
Skarbikowo	1	7	319	319
Stare Gnatowice	5	32	743	149
Strojec	9	55	1514	168
Strzyżew	8	46	1252	157
Szczytno	5	29	689	138
Wiejca	19	116	3275	172
Wola Pasikońska	8	48	1527	191
Zawady	6	41	899	150
Razem	212	1210	31360	148

Źródło: BDL GUS, wyliczenia własne.

Gmina Kampinos w ramach zasobu mieszkaniowego dysponuje 4 budynkami z mieszkaniami oraz jednym kontenerem mieszkalnym. Łączna powierzchnia lokali mieszkalnych to 1 281,40 m², w tym 24 lokale zamieszkałych o powierzchni 1 155,50 m². Trzy lokale pozostają niezamieszkałe (tym dwa nie spełniają wymogów technicznych). Wszystkie z wynajmowanych lokali są wyposażone w instalacje elektryczną, wodociągową i kanalizacyjną (wyłączając Łazy, w których nie ma kanalizacji). Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 20. Zasób komunalny mieszkań gminnych

lp.	Adres	Powierzchnia (m ²)
1.	Kampinos ul. Szkolna 2/1	45,56
2.	Kampinos ul. Szkolna 2/2	63
3.	Kampinos ul. Szkolna 2/3	63
4.	Kampinos ul. Szkolna 2/4	87,4
5.	Kampinos ul. Szkolna 2/5	71,1
6.	Kampinos ul. Szkolna 2/6	58,5
7.	Kampinos ul. Szkolna 2/7	35,5
8.	Kampinos ul. Szkolna 2/8	51
9.	Kampinos ul. Szkolna 2/8A	25,6
10.	Kampinos ul. Szkolna 2/8B	11
11.	Kampinos ul. Szkolna 2/12	33,2
12.	Kampinos ul. Szkolna 2/12A	39,9
13.	Kampinos ul. Szkolna 7/1	41,4
14.	Kampinos ul. Szkolna 7/2	41,4
15.	Kampinos ul. Szkolna 7/3	69,4
16.	Kampinos ul. Chopina 9/1,2,3	74
17.	Kampinos ul. Chopina 9/4	47

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

18.	Kampinos ul. Chopina 9/5	37
19.	Kampinos ul. Chopina 9/6 (wyłączony z użytkowania)	32,4
20.	Kampinos ul. Chopina 9/6A	15,1
21.	Kampinos ul. Chopina 9/7	42
22.	Kampinos ul. Chopina 9/8	42
23.	Kampinos ul. Chopina 9/9	61,39
24.	Kampinos ul. Chopina 9/10 (wyłączony z użytkowania)	56,5
25.	Łazy 57A/2	70
26.	Łazy 57A/3	70
27.	Łazy 55 – kontener	13,75

Zródło: Urząd Gminy Kampinos

Mieszkania przy ul. Szkolnej 2 posiadają centralne ogrzewanie oraz dostęp do ciepłej wody. Mieszkańcy lokali przy ul. Chopina 9 mają możliwość korzystania z komórek gospodarczych. Czynsz za jedną komórkę to 7 zł netto za miesiąc.

W 2023 r. Gmina Kampinos nie nabyła jak również nie sprzedała żadnego lokalu z zasobu mieszkaniowego. Remonty i modernizacja lokali są prowadzone w miarę bieżących potrzeb oraz stanu posiadania środków.

4.5. Walory przyrodnicze i stan środowiska

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski J. Kondratowicza, Gmina Kampinos położona jest w mezoregionach: Równina Błońsko-Łowicka oraz Kotlina Warszawska, należących do makroregionu nizin środkowej Polski. Obszar Gminy Kampinos charakteryzuje się dużym potencjałem turystycznym, wynikającym z uwarunkowań naturalnych, wysokich walorów krajobrazowych i środowiska przyrodniczego. Szczególne walory przyrodnicze posiada północna część Gminy wraz z Kampinoskim Parkiem Narodowym, który zajmuje powierzchnię 2 964 ha, czyli 35% ogólnej powierzchni gminy oraz jego otuliny⁵.

W granicach Kampinoskiego Parku Narodowego na terenie gminy Kampinos znajduje się kilka rezerwatów przyrody: Występują w nim m.in. chronione i rzadkie rośliny oraz wiele cennych gatunków fauny, m.in. bobry, łosie, czarne bociany, żurawie, sarny, dziki, borsuki i ptaki drapieżne. Stąd szczególnie ważne jest uwzględnianie zasad ochrony przyrody przy planowaniu inwestycji.

Na terenie Gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Kampinoski Park Narodowy,
- obszar Natura 2000 ("Puszcza Kampinowska" PLC140001- obszar typu SOO *Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków* i *SCI Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk*),
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- pomniki przyrody.

⁵ Kampinoski Park Narodowy – drugi pod względem powierzchni w Polsce (powierzchnia parku – 38,5 tys. ha, powierzchnia otuliny – 37,8 tys. ha). Od 2000 r. tereny Kampinoskiego PN wraz z jego otuliną tworzą Rezerwat Biosfery UNESCO „Puszcza Kampinowska”;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Powierzchnia gruntów leśnych w Gminie Kampinos to 1 743,48 ha. Lesistość omawianej jednostki to około 20,5%. Obszar Gminy Kampinos znajduje się w zasięgu Nadleśnictwa Chojnów. Przez obszar przebiega korytarz ekologiczny „Dolina Wisły-Kampinoski PN”. Konieczna jest dalsza ochrona cennych przyrodniczo obszarów Gminy Kampinos.

Gmina Kampinos znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 2151 Subniecka warszawska część centralna oraz nr 222 Dolina środkowej Wisły (Warszawa – Puławy).

Położona jest na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

1) Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- RW2000011272899 (Utrata od Żbikówki do ujścia),
- RW20000152729689 (Kanał Olszowiecki),
- RW2000016272969 (Łasica od Kanału Zaborowskiego do ujścia).

2) Jednolite Części Wód Podziemnych (JZPWd):

- GW200064,
- GW200065.

Zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, działania gminy powinny ogniskować się na uporządkowaniu i poprawie infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami.

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych w Gminie Kampinos spowodowane są przede wszystkim sływami powierzchniowymi pochodzenia rolniczego, przez które do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wyplukiwane frakcje gleb. Poprawa stanu czystości wód powinna być osiągana przez systematyczne wdrażania zasad Dobrej Praktyki Rolniczej dotyczących m.in. nawożenia, składowania nawozów i kiszonek w pobliżu cieków wodnych. Należy także podejmować działania zwiększania retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych.

Na obszarze gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią dla zalewu wodą Q1% oraz Q10% od rzeki Utraty. Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia powodzi są tereny wzdłuż rzeki Utraty. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, realizacja w tych miejscach zabudowy wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Jednocześnie, należy uznać, że obszar Gminy Kampinos jest w ekstremalnym stopniu zagrożony suszą rolniczą oraz umiarkowanie zagrożony suszą hydrologiczną i częściowo hydrogeologiczną.

Zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2016*, Gmina Kampinos należy do strefy mazowieckiej, gdzie odnotowano zbyt duże stężenie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Dla strefy mazowieckiej wymienionym zanieczyszczeniom przyporządkowano klasę C.

Klimat akustyczny Gminy kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 580, dróg powiatowych oraz lokalnie rolnictwo.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

4.6. Usługi podstawowe

Na terenie gminy funkcjonuje wiele placówek usługowych. Większość z nich to usługi dla ludności stopnia podstawowego. Rozmieszczenie przestrzenne tych usług zawiera poniższa tabela oraz kartodiagram p.t. Stan dostępności usługowej.

Tabela 21. Rozmieszczenie przestrzenne usług

Nazwa obrębu	Rodzaj usługi
Bieliny	Brak znaczących usług
Bromierzyk	Brak znaczących usług
Budki Żelazowskie	Znaczące usługi: Siedziba Sołtysa
Gnatowice Stare (Stare Gnatowice)	Znaczące usługi: Ochotnicza Straż Pożarna Siedziba Sołtysa
Grabnik	Znaczące usługi: Siedziba Sołtysa
Granica	Znaczące usługi: Skansen Budownictwa Puszczańskiego Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny Kampinoskiego Parku Narodowego i Muzeum Puszczy Kampinoskiej Chata Kampinoska (atrakcja turystyczna) Mniej znaczące usługi: Cmentarz Wojskowy w Granicy Leśnictwo Kampinos
Józefów	Znaczące usługi: Siedziba Sołtysa Mniej znaczące usługi: Mogiła poległych Żydów Pole namiotowe DPT Granica / Dom Pracy Twórczej
Kampinos	Znaczące usługi: Ochotnicza Straż Pożarna Kościół pw. Wniebowzięcia NMP Posterunek policji Park rekreacyjno-wypoczynkowy w Kampinosie Urząd Gminy Kampinos Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos, Centrum Zdrowia NZOZ "Medicor" Zespół Szkolno-Przedszkolny z Oddziałami Integracyjnymi i z halą sportową Dwór w Kampinosie / Park Dworski (rekreacja) Siedziba Sołtysa

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

	Poczta Polska
	Mniej znaczące usługi:
	Klinika weterynaryjna
	Apteka
	Bank WBS
	Cmentarz Parafialny
	12 pomniejszych obiektów handlowo-usługowych
Kampinos A	Znaczące usługi:
	Zespół Rekreacyjno-Sportowy
	Siedziba Sołtysa
	Mniej znaczące usługi:
	Przychodnia weterynaryjna
	Gabinet Stomatologiczny
	Oczyszczalnia ścieków Kampinos / PSZOK Kampinos
	Gminne boisko sportowe
	Stacja paliw
	2 pomniejsze obiekty handlowo-usługowe
Karolinów	Mniej znaczące usługi:
	Cmentarz mennonicki
Kirsztajnow	Mniej znaczące usługi:
	Otulina Gościniec (agroturystyka)
Komorów	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Koszówka	Brak znaczących usług
Kwiatkówek	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Łazy	Znaczące usługi:
	Świetlica Środowiskowa "Lipa" z Oddziałami Specjalistycznymi
	Dwór z XIX wieku
	Siedziba Sołtysa
	Park rekreacyjno-wypoczynkowy
	Oczyszczalnia ścieków
	Mniej znaczące usługi:
	3 pomniejsze obiekty handlowo-usługowe
Łazy Kolonia Ludwików	Brak znaczących usług
Łazy Leśne	Brak znaczących usług
Pasikonie	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Pindal	Znaczące usługi:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

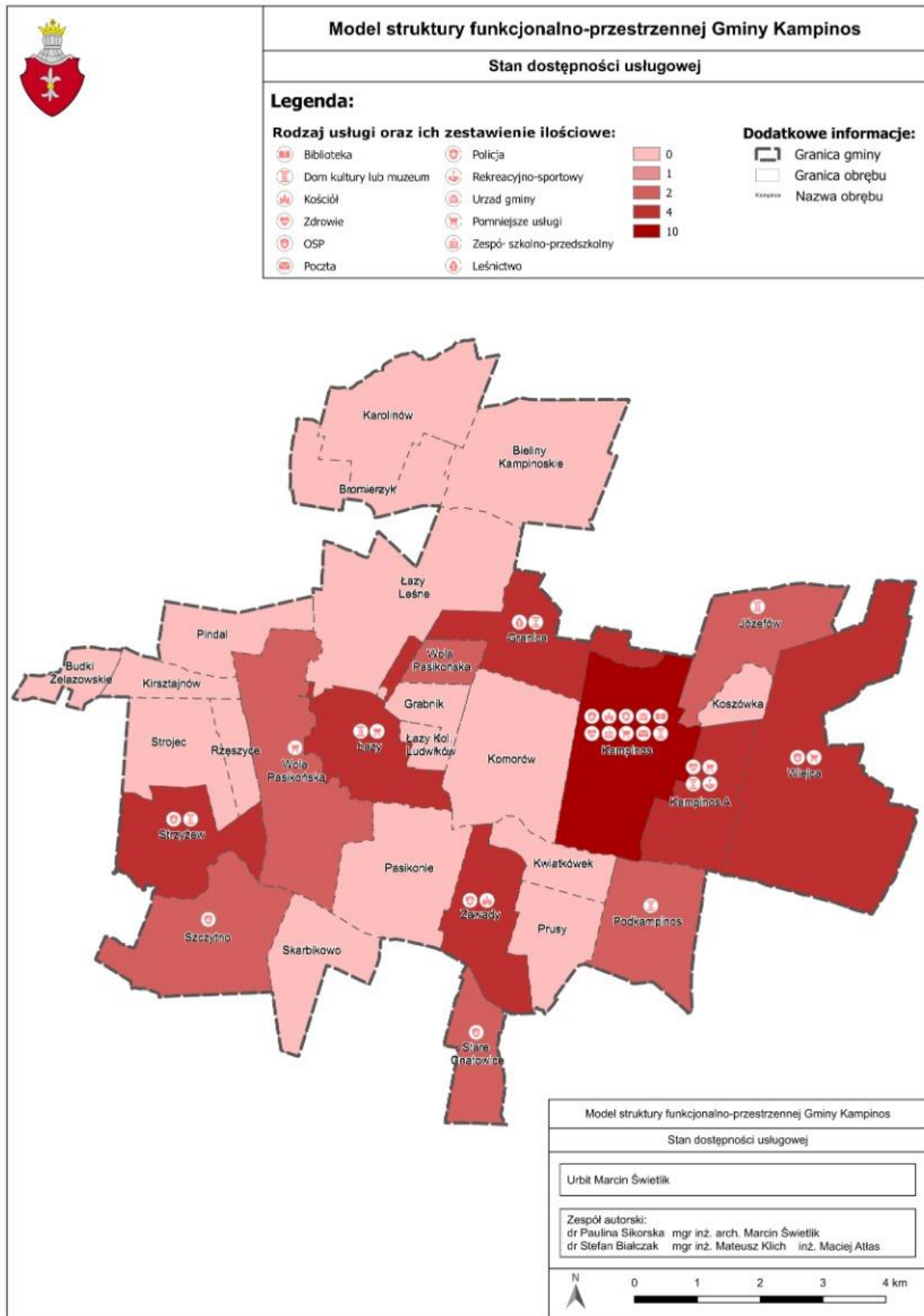
Podkampinos	Siedziba Sołtysa
	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa Dwór z XIX wieku / Park Dworski
Prusy	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Rzęszyce	Brak znaczących usług
Skarbikowo	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Strojec	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
Strzyżew	Znaczące usługi:
	Ochotnicza Straż Pożarna
	Dwór / Karczma Dworska / Park Dworski
	Siedziba Sołtysa
Szczytno	Znaczące usługi:
	Ochotnicza Straż Pożarna
	Siedziba Sołtysa
Wiejca	Znaczące usługi:
	Dom weselny (2)
	Ochotnicza Straż Pożarna
	Siedziba Sołtysa
	Mniej znaczące usługi:
	5 pomniejszych obiektów handlowo-usługowych
Wola Pasikońska	Znaczące usługi:
	Siedziba Sołtysa
	Mniej znaczące usługi:
	2 pomniejsze obiekty handlowo-usługowe
Zawady	Znaczące usługi:
	Ochotnicza Straż Pożarna
	Parafia Rzymskokatolicka Św. Doroty
	Siedziba Sołtysa
	Mniej znaczące usługi:
	Cmentarz Zawady

Analiza korelacji rozmieszczenia ludności i rozmieszczenia przestrzennego usług wskazują na względną zgodność tych dwóch czynników, przy czym:

- wschodnia część gminy jest stosunkowo najlepiej wyposażona w usługi - co koreluje z największą liczbą mieszkańców w tej części gmin,
- w północnej części gminy (najmniej ludnej) występuje względny deficyt usług podstawowych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan dostępności usługowej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

4.7. *Struktura funkcjonalno-przestrzenna*

W użytkowaniu terenów na obszarze gminy zdecydowanie przeważają użytki rolne i lasy. W centralnej i południowej części gminy dominuje rolnictwo. W części północnej lasy i rolnictwo.

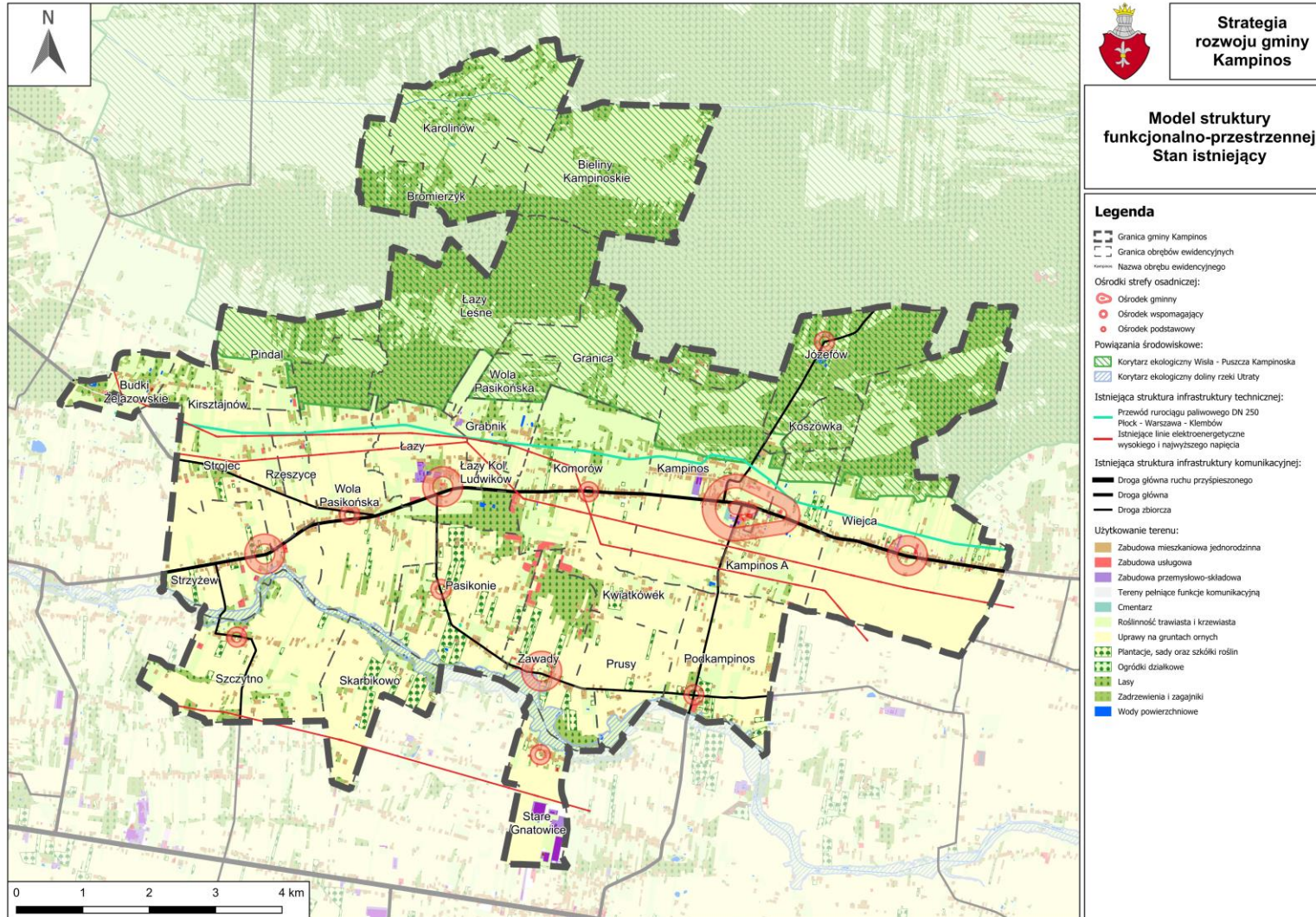
Sieć osadnicza ma charakter rozproszony. Względna koncentracja zabudowy występuje jedynie w wsi gminnej Kampinos i Kampinos A. W formie koncentracji liniowej, koncentracja zabudowy występuje głównie wzdłuż drogi Warszawa – Sochaczew. Jedynym ośrodkiem obsługi ludności o większym programie jest wieś gminna Kampinos wraz z wsią Kampinos A. Względne koncentracje usług występują jeszcze we wsiach Wiejca, Łazy, Strzyżew i Zawady. W oparciu o to, można przyjąć, że sieć ośrodków obsługi ludności stanowią:

- wsie Kampinos i Kampinos A – tworzące łącznie ośrodek gminny,
- wsie Wiejca, Łazy, Strzyżew i Zawady – stanowiące ośrodki wspomagające ośrodek gminny,
- pozostałe wsie sołeckie – jako ośrodki podstawowe.

W sposób graficzny aktualną strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy ilustruje kartodiagram pt. *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – Stan istniejący*.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Rysunek 4. Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos- stan istniejący

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

4.8. *Wnioski z diagnozy w wymiarze przestrzennym*

Sieć osadnicza ma charakter rozproszony. Względna koncentracja zabudowy występuje jedynie w wsi gminnej Kampinos i Kampinos A. W formie koncentracji liniowej, koncentracja zabudowy występuje głównie wzdłuż drogi Warszawa – Sochaczew.

Aktualne potrzeby ciepłe gminy są zaspokajane całkowicie z indywidualnych kotłowni. Brak jest infrastruktury ciepłowniczej.

5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

5.1. *Ocena sytuacji Gminy*

Strategia Rozwoju Gminy ma być odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania mieszkańców. To ich opinie pozwolą uzyskać wiedzę o tym, jak postrzegane i oceniane są działania podejmowane przez Gminę. Pomoże to także wskazać obszary wymagające poprawy oraz główne kierunki działań w najbliższych latach. Dzięki temu strategia będzie służyć dalszemu rozwojowi Gminy. Dlatego dopełnieniem twardych danych analitycznych w diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej są wyniki badań ankietowych.

Ankieta uzupełniająca analizy na potrzeby strategii dla Gminy Kampinos, była dostępna na stronach Urzędu Gminy Kampinos od października do końca listopada 2024 r. Ankiety można było pobrać ze strony internetowej Gminy Kampinos lub wypełnić i złożyć osobiście w budynku Urzędu Gminy Kampinos, ul. Niepokalanowska 3. Wykorzystanie zebranego materiału powinno posłużyć w procesie zarządzania gminą.

Udział w badaniu wzięło 116 osób, z których jedna oddała pustą ankietę, a więc w statystykach wykazano badanie z 115 ankiet. Ankieta składa się z 14 pytań, w tym z pytań zamkniętych oraz otwartych. Jednakże w wielu ankietach nie udzielono odpowiedzi na wszystkie zadane pytania, stąd nie zawsze można zsumować oddane odpowiedzi do 100% ankietowanych.

Sam wskaźnik udziału w ankiecie tj. 2,6% liczby mieszkańców jest cenną informacją. Bowiem brak odpowiedzi to też cenna odpowiedź. Niska frekwencja w badaniu może wskazywać, że mieszkańcy mają poczucie małej sprawczości lub wskazuje na ich niski poziom zaangażowania i zainteresowania sprawami gminy. Taka sytuacja jest ogromnym wyzwaniem podczas faktycznego zarządzania gminą i planowaniem jej rozwoju. Wskazuje również na konieczność edukacji społecznej i współpracy międzysektorowej w gminie.

Dodatkową informacją jest wiek i płeć badanych. W ankiecie tylko 7% badanych stanowiły osoby poniżej 25 roku życia. Najbardziej aktywne były osoby pomiędzy 36 a 50 rokiem życia i stanowiły 50% przebadanych, a najmniej osoby powyżej 65 roku życia, które stanowiły tylko 4% badanych. W 69% były to kobiety. Ponadto zdecydowana większość były to osoby, które mieszkają w gminie od urodzenia. Respondenci, którzy nie urodzili się, ale zamieszkali w Kampinosie później, to głównie osoby, które żyją tu co najmniej od kilkunastu lat.

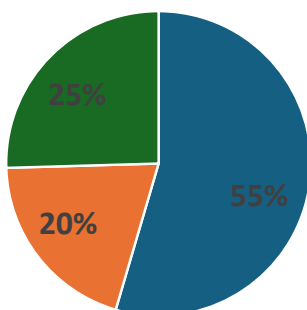

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Niezależnie od frekwencji oraz przekroju społecznego badanych⁶, ciekawy i zbieżny jest obraz gminy jaki wyłonił się w tym krótkim badaniu, szczególnie pod kątem jej problemów i potencjałów. Należy też podkreślić, że ci, którzy wzięli udział w badaniu, wykazali świadomość zagadnień w nim poruszanych – co potwierdzają m.in. dodatkowe komentarze w formularzach.

Udzielone odpowiedzi pokazują, że 55% badanych czuje się zadowolona z warunków swojego życia w Gminie Kampinos. Poza tym 25% badanych trudno ocenić poziom swojego zadowolenia, a pozostali nie są zadowoleni. Należy jednak przypuszczać, że ankietowani oceniali te parametry na podstawie swojego najbliższego otoczenia, a nie całej gminy.

Czy jest Pan/i zadowolona z warunków swojego życia w Gminie Kampinos

■ Tak ■ Nie ■ trudno powiedzieć

Kolejne pytanie odnosiło się do odczuć zmian w jakości życia – a więc mocno subiektywnego zbioru okoliczności, które gwarantują dobrobyt człowieka w danym kontekście. Badanie mieszkańców Kampinosu pokazało, że w okresie ostatnich pięciu lat (niezależnie od pandemii COVID-19) 37% badanych zauważyło poprawę lub pogorszenie jakości swojego życia, 28% nie zauważyło, a 35% trudno jest udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Wśród dodatkowych rozwiniętych odpowiedzi dotyczących przyczyny zmian wskazano m.in. spadek bezpieczeństwa i większy ruch na ulicach, pogorszenie dojazdów do miejsca pracy (Warszawy), pogorszenie oferty handlowej, a także prywatne sprawy związane z podziałem majątku. Ponadto wskazywano powody ogólnokrajowe jak spadek wartości pieniądza, inflacja i większe podatki oraz ogólna sytuacja polityczna w kraju. Były jednak i odpowiedzi pozytywne, wskazujące na poprawę infrastruktury, w tym oświetlenia i chodników przy ulicach. Wskazano też lepsze możliwości w znalezieniu pracy i dobre połączenie autobusowe do metra w Warszawie.

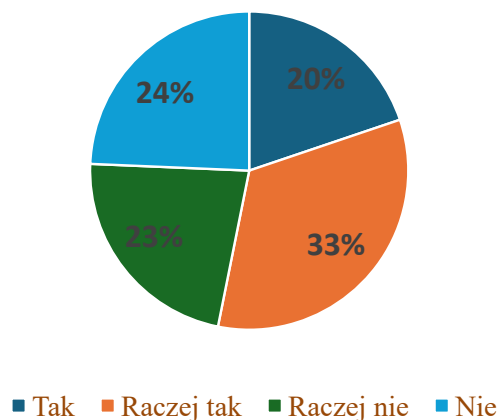
⁶ Który zgodnie z zasadami statystyki nie jest reprezentatywny dla jednostki

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Najważniejsze wydają się jednak odpowiedzi na pytanie, czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w Gminie Kampinos (działalność policji, służby zdrowia jest wystarczająca), na które aż 53% mieszkańców odpowiedziało, że tak lub raczej tak, 23% opowiedziało, że raczej nie, a 24%, że nie. Wydaje się, że głównym problemem rzutującym na negatywne odpowiedzi jest brak właściwej opieki zdrowotnej, co mocno wyróżniało i powtarzało się w odpowiedziach na pozostałe pytania. Wśród uzasadnień pojawiła się także mała liczba patroli policji, krótko otwarty posterunek policji i brak pomiaru prędkości jazdy - która na terenie gminy jest częstym zjawiskiem.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w Gminie Kampinos (działalność policji, służby zdrowia jest wystarczająca)

5.2. Pożądane priorytety rozwojowe

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) dostęp do wysokiej jakości podstawowej opieki zdrowotnej w gminie;
- 2) rozwój infrastruktury i usług związanych z turystyką, w tym w obszarze gastronomii;
- 3) rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie terenów inwestycyjnych;
- 4) zwiększenie liczby połączeń komunikacją publiczną wewnątrz gminy oraz z gminami sąsiednimi (poza Warszawą);
- 5) uporządkowanie przestrzeni, plany zagospodarowania przestrzennego;
- 6) budowa infrastruktury dróg dla pieszych i rowerów oraz pasy dla rowerów, a także wzdłuż dróg tj. chodniki, parkingi, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe;
- 7) budowa infrastruktury kanalizacyjnej.

Wyżej wymienione wskazywano także wśród inwestycji, które zdaniem Pani/Pana są priorytetowe do wykonania na terenie Gminy Kampinos w najbliższych latach.

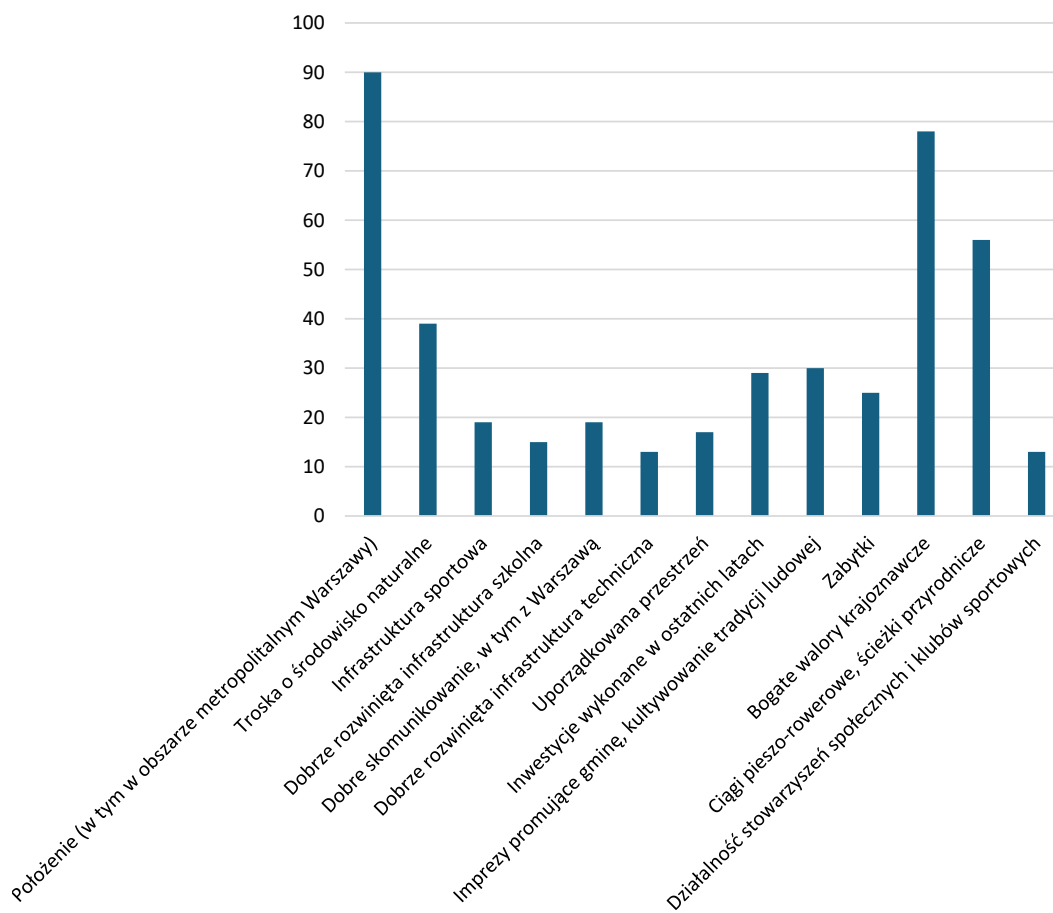
Do największych atutów gminy Kampinos zaliczono zdecydowanie położenie (w tym w obszarze metropolitalnym Warszawy) (20%) oraz bogate walory krajoznawcze (18%). Oznacza to zadowolenie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

ankietowanych z tych podobszarów. Ponadto popularne wśród udzielonych odpowiedzi były atuty tj. drogi dla pieszych i rowerów, ścieżki przyrodnicze, troska o środowisko naturalne, inwestycje wykonane w ostatnich latach, oraz imprezy promujące gminę, w tym kultywowanie tradycji ludowej.

Największe atuty Gminy Kampinos

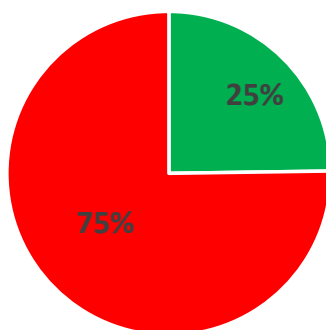
Rozwiązania komunikacyjne w obrębie gminy Kampinos w ocenie 75% badanych są niewystarczające. Jako główne problemy wskazano - brak połączeń z gminami sąsiednimi np. Błoniem, Pruszkowem Sochaczewem i Ożarowem Mazowieckim. Postulowano również wydłużyć L29 o Komorów, Łazy, Strzyżew i Szczytno oraz uruchomić bezpośrednie połączenia z Warszawą, także w weekendy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Gmina powinna być gwarantem dostępności komunikacji publicznej dla wszystkich mieszkańców. Rozumieć to należy jako dążenie do zniesienia barier utrudniających korzystanie z komunikacji publicznej osobom niepełnosprawnym. Oczywiście jest, podobnie jak w przypadku barier architektonicznych utrudniającym dostęp do obiektów publicznych, że tego problemu nie da się rozwiązać od razu. Problem potęguje fakt, że przewoźnicy planujący trasę i rozkład jazdy kierują się racjami ekonomicznymi. Gmina powinna także uwzględniać pewne racje społeczne. Przede wszystkim dotyczy to takiego kształtowania rozkładu, by zapewnić bezpieczny dowóz dzieci i młodzieży do szkół. Z tego względu dla gminy Kampinos położonej w obszarze metropolii Warszawskiej część rozwiązań powinno być wdrożonych z poziomu właśnie metropolii, pozostałe rozwinać się na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.

Jak ocenia Pani/Pan rozwiązania komunikacyjne w obrębie Gminy Kampinos

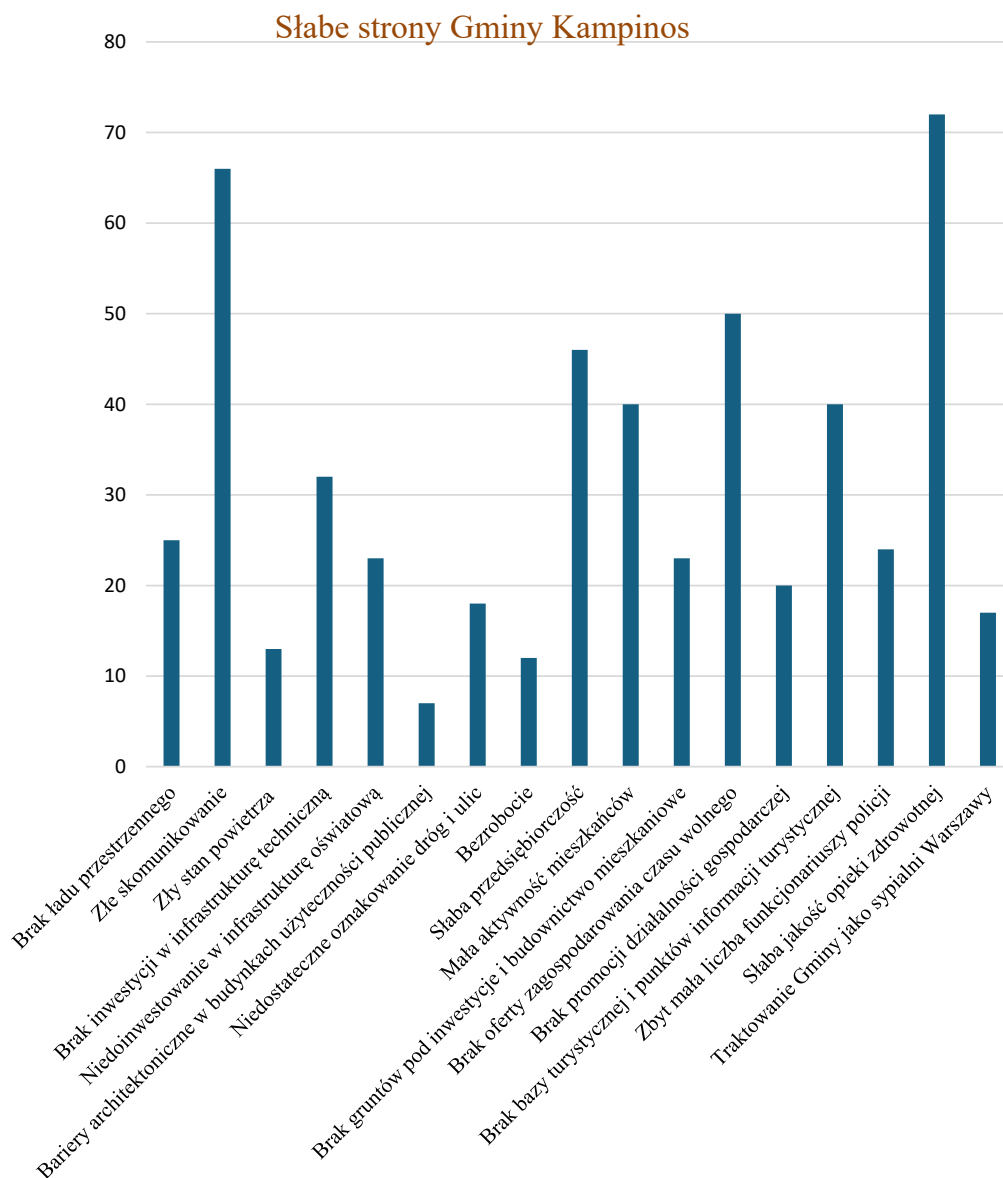

■ Połączenia są wystarczające ■ Połączenia nie są wystarczające

Zdaniem mieszkańców najsłabszymi stronami Gminy Kampinos, najczęściej wskazywanymi w ankiecie są słaba jakość opieki zdrowotnej (14%), złe skomunikowanie (13%), słaba przedsiębiorczość (9%), brak oferty zagospodarowania czasu wolnego (9%), mała aktywność mieszkańców (8%), oraz brak bazy turystycznej i punktów informacji turystycznej (8%).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Jednym z pytań zadanych w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Zdecydowana większość uważa, że jest to położenie i uwarunkowania przyrodnicze. Położenie częściowo na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego oraz bliskość Warszawy stanowią ciekawą kompilację czynników i zarazem ogromny potencjał rozwojowy. Jednocześnie oba te czynniki stanowią doskonałą bazę do rozwoju turystyki, która była kolejną najczęściej udzielaną odpowiedzią. Rozwój turystyki – niezależnie od tego, czy analizujemy go w skali lokalnej, regionalnej, krajowej czy międzynarodowej – uzależniony jest przede wszystkim od tego, jak podmioty kreujące i realizujące politykę turystyczną potrafią radzić sobie nie tylko z bieżącymi problemami, ale także od tego, na ile są zdolne do

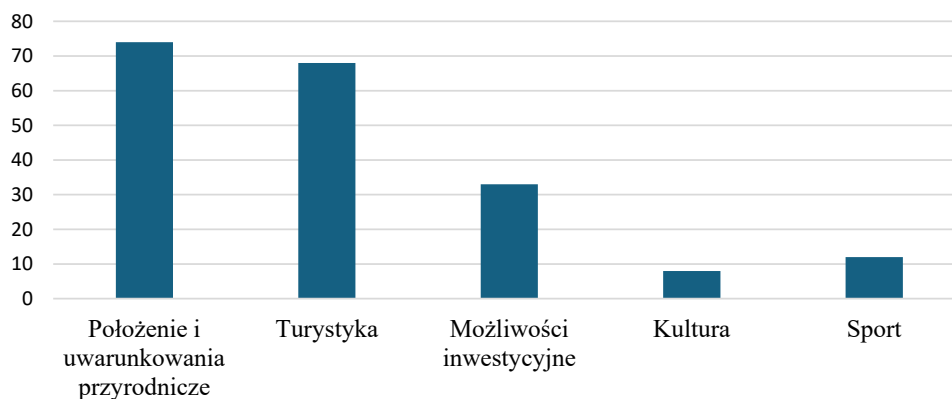

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

zmierzenia się z nowymi wyzwaniami, które niechybnie przyniesie przyszłość. Dlatego też, w działaniach składających się na politykę turystyczną i szeroko pojęte zarządzanie obszarami recepcji turystycznej, tak ważną rolę odgrywają procesy prognozowania, programowania i planowania rozwoju turystyki.

Podkreślenia wymaga to, że turystyka jest zjawiskiem, które wywołuje różnorodne skutki w wielu obszarach życia społecznego i gospodarczego, co w zasadniczym stopniu wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców danego obszaru. Z drugiej jednak strony zwiększona intensywność wykorzystania terenu – oprócz korzyści dla mieszkańców – może powodować także nieodwracalne i uciążliwe zmiany. Dlatego racjonalne jest właściwe zaplanowanie oraz koordynowanie rozwoju funkcji na taką skalę jaka jest dla gminy użyteczna, ale zarazem bezpieczna. Wiąże się to w dużej mierze z zwiększeniem terenów inwestycyjnych do rozwoju tej funkcji, co także wymieniano w odpowiedziach.

Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką Gminy Kampinos

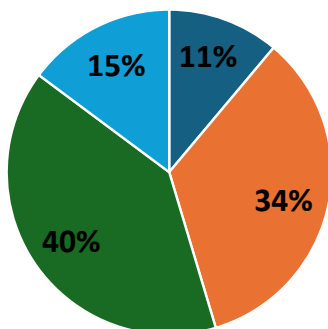

Zdaniem większości badanych mieszkańców, Gmina Kampinos aktywnie korzysta z dostępnej pomocy Unii Europejskiej. Jednocześnie mniej niż połowa (45%) respondentów uważa, że wykorzystwała ona już swój potencjał gospodarczy i powinna szukać innych niż dotychczasowe kierunków rozwoju. Niemal tylko samo (40%) uważa, że raczej nie wykorzystwała i powinna szukać innych niż dotychczasowe kierunki rozwoju, a 15% jest tego pewna. Wśród wymienianych branż gospodarki jakie mogły się rozwinąć w Kampinosie były m.in. turystyka - wymieniana najczęściej, a także agroturystyka, gastronomia, rolnictwo i usługi. Wśród komentarzy pojawił się również taki, który wskazywał, że ze względu na atrakcyjne położenie, rośnie zainteresowanie dłuższym pobytem, jednak obecnie brak odpowiedniej infrastruktury w Kampinosie, co ogranicza te możliwości. Dodatkowo podkreślano, że jest mało możliwości inwestycyjnych. 3 osoby wskazały na rozwój deweloperki i zabudowy mieszkaniowej, co jest dość niebezpiecznym trendem dla gminy okołowarszawskiej i może zdecydowanie zmienić krajobraz i oblicze gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Czy uważa Pan/Pani, że Gmina Kampinos wykorzystała już swój potencjał gospodarczy i powinna szukać innych niż dotychczasowe kierunków rozwoju

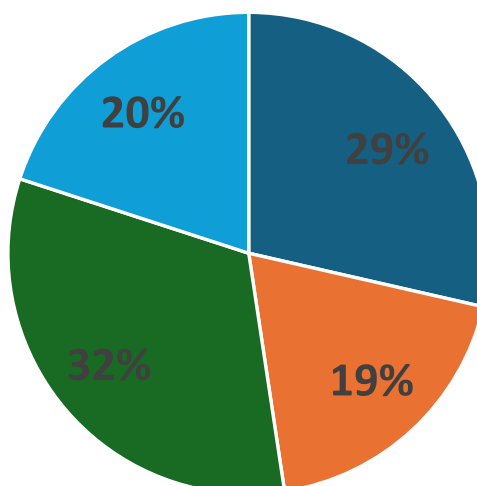

■ Tak ■ Raczej tak ■ Raczej nie ■ Nie

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie było wskazanie elementu, z którym/z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby utożsamiano Gminę Kampinos w roku 2035. Najczęściej mieszkańcy wskazywali, że z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy - 32%. Ponadto często wymieniano, że z gminą atrakcyjną dla turystów - 29% oraz – gminą ekologiczną i dbającą o środowisko naturalne oraz estetykę otoczenia - 24%. Wymienienie ekologii na trzecim miejscu, może wynikać m.in. dobrej jakości środowiska i położenia części na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego, które wpływają na postrzeganie środowiska jako czegoś oczywistego w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców. Nie znaczy to jednak, że elementy te należy zaniedbać lub pominąć. Co więcej należy poświęcić im szczególną uwagę, ponieważ stanowią ważne dobro dla gminy. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług nie były w tym pytaniu priorytetem w odpowiedziach, co jest niespójne z wcześniej wielokrotnie wskazywanym brakiem dobrej opieki lekarskiej.

Z czym chciał(a)by Pani/Pan aby utożsamiano G Kampinos w roku 2035

- Z gminą atrakcyjną dla turystów,
- Z gminą zapewniającą dostęp do wysokiej jakości usług s
- Z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i two

5.3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT wykonana jest z następującymi założeniami:

- istotą analizy jest wyróżnienie kluczowych z punktu widzenia strategii, mocnych i słabych stron gminy Kampinos oraz szans i zagrożeń – czyli cech otoczenia, które na nią wpływają;
- analiza zawiera podobne sformułowania w przeciwstawnych elementach (np. w mocnych i słabych stronach), by wyróżnić specyficzne cechy różnicujące szersze zbiory pojęć;
- kluczowymi podmiotami analizy są mieszkańcy gminy;
- ze względu na charakter strategii analiza SWOT koncentruje się na zjawiskach o charakterze lokalnym;
- analiza opracowana została na podstawie przeglądu danych zebranych na potrzeby strategii.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Analizę SWOT dla Gminy Kampinos przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 22. Analiza SWOT dla Gminy Kampinos

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none">– położenie – KPN, Warszawa;– bogate walory krajobrazowe;– troska o środowisko naturalne;– imprezy promujące gminę, kultywowanie tradycji lokalnej;– sieć wodociągowa;– sieć energetyczna;– dobre gleby;– rozwój terenów inwestycyjnych– bliskość Warszawy;– bliskość rynku pracy;– dostępu do usług;– atrakcyjne położenie dla potencjalnych inwestorów, jak również rozwoju turystyki weekendowej i rekreacji ruchowej;– duży potencjał do rozwoju agroturystyki;– duża atrakcyjność z uwagi na walory środowiska naturalnego;– drogi gminne w zdecydowanej większości w dobrym stanie;– korzystanie z programów wspierających środowisko;– korzystne perspektywy demograficzne gminy (w odniesieniu do skali kraju);– napływ mieszkańców o korzystnym statusie ekonomicznym;– stosunkowo niska stopa bezrobocia;– wysoka aktywność ekonomiczna mieszkańców;– stale pogłębiająca się współpraca między instytucjonalna (tj. samorząd-organizacje);– wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych;– aktywność gminy w przeciwdziałaniu uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none">– zły stan i niski poziom dostępu do opieki zdrowotnej;– brak bazy noclegowej;– niski poziom rozwoju turystyki lokalnej, w tym bazy gastronomicznej;– słaba przedsiębiorczość;– niski poziom technologiczny; niektórych gospodarstw;– bierność społeczna;– bezrobocie;– niski poziom wykształcenia;– duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych;– mała aktywność mieszkańców;– brak wyraźnie określonej marki Gminy szczególnie o zasięgu ponadlokalnym;– mało patroli policji;– słabo rozwinięta sieć gazowa;– problem własności gruntów (drogi).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

<p>(GKRPA);</p> <ul style="list-style-type: none">– stała poprawa oferty sportowej;– wysoki stopień dostępności sieci wodociągowej;– dostępność oczyszczalni ścieków,– rosnący dostęp do sieci światłowodowej;– prawidłowo funkcjonująca placówka oświatowa;– kadra oświatowa stale podnosząca kwalifikacje;– planowany nowy obiekt ochrony zdrowia;– korzystna struktura zabudowy;– wysoka liczebność jednostek OSP-gwarancją szybkiej interwencji;– dostępność posterunku policji;– dostępność podstawowych usług.	
<p style="text-align: center;">Szanse:</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia:</p>
<ul style="list-style-type: none">– wzrost popularności turystyki lokalnej, w tym krótkoterminowej i aktywnej bazującej na KPN;– rozwój agroturystyki;– zwiększenie nakładów na rozwój turystyki i agroturystyki;– promocja lokalnych produktów, tradycji, kultury i historii;– rozwój inwestycyjny, w tym terenów inwestycyjnych;– promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii;– wzrost popularności stylu życia „slow life”;– współpraca w ramach stowarzyszeń międzygminnych (rozwój gospodarczy, aktywizacja mieszkańców, promocja Gminy);– aktywność lokalnych władz w pozyskiwaniu różnego typu funduszy na realizację zadań m.in. w obszarze społecznym;– budowa i modernizacja budynków	<ul style="list-style-type: none">– słabo wypromowany potencjał turystyczny gminy;– niekorzystne trendy demograficzne;– drenaż zasobów gospodarczych przez metropolie;– trudności w przyciąganiu nowych przedsięwzięć gospodarczych;– ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg;– bezrobocie;– ubożenie części społeczeństwa;– niestabilność prawa;– rozwój niekontrolowanej suburbanizacji;– mniejsze środki finansowe z UE (w nowej perspektywie mniejsze dla województwa mazowieckiego).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

<p>użyteczności publicznej;</p> <ul style="list-style-type: none">– budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki i wiaty przystankowe);– rozwój edukacji.	
---	--

Podsumowując analizę SWOT można, zauważyć dwa trendy. Lokalizacja Gminy częściowo w granicach KPN i w pobliżu stolicy sprawia, że jest ona atrakcyjnym miejscem do życia, a jej mieszkańcy mają łatwy dostęp do dóbr przyrody i tych oferowanych przez Warszawę. Jednocześnie posiada ona niewykorzystany potencjał do rozwoju, na który, często negatywnie wpływa cały szereg egzogenicznych czynników.

6. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

6.1. *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze*

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju w perspektywie średnio- i długookresowej, wskazującym główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Z jednej strony jest punktem odniesienia dla innych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym oraz lokalnym, jednocześnie przenosząc na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej.

W *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze* za priorytetowy cel główny przyjęto: *Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.*

Realizacja celu głównego odbywać się będzie poprzez pięć celów strategicznych przyporządkowanych pięciu obszarom:

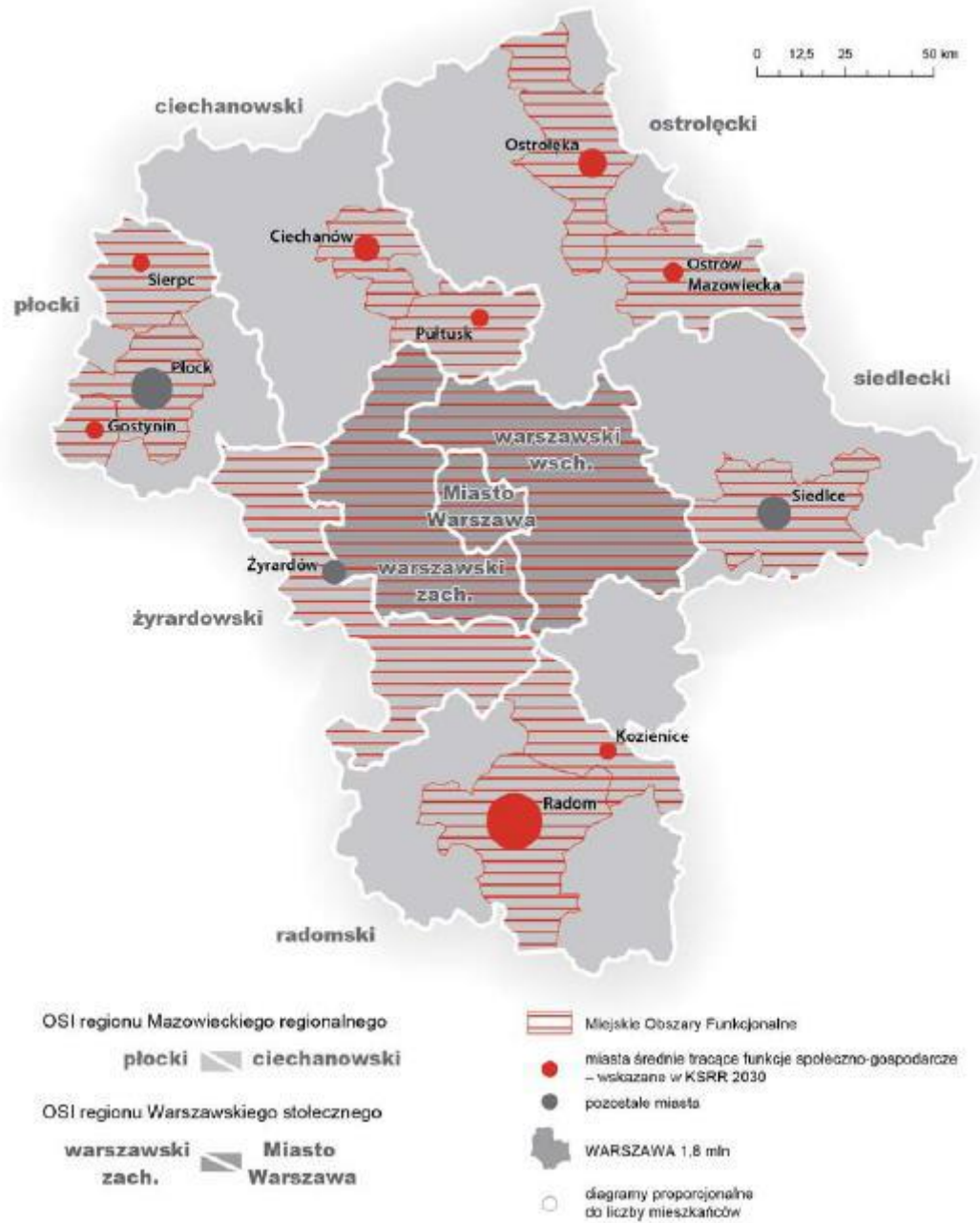
- **Gospodarka** - Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii
- **Dostępność** - Dostępne i mobilne Mazowsze. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego
- **Środowisko i energetyka** - Zielone, niskoemisyjne Mazowsze. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.
- **Spółczesność** - Mazowsze zintegrowane społecznie. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.
- **Kultura i dziedzictwo** - Mazowsze bogate kulturowo. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

Na poziomie regionalnym w województwie mazowieckim wyznaczone zostały 2 typy Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) – problemowe (podregiony NUTS 3) oraz bieguny wzrostu. Gmina Kampinos zaklasyfikowana została do obu:

- problemowe w regionie Warszawskim stołecznym – warszawski-zachodni,
- bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne – miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region warszawski stołeczny), jako istniejący biegun wzrostu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Rysunek 5. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze⁷

OSI problemowe wyznaczone zostały w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców w podregionach województwa mazowieckiego. Interwencję w każdym OSI problemowym ograniczono do dwóch

⁷ załącznik do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24.05.2022 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

kluczowych obszarów tematycznych, których potencjał jest niedostatecznie wykorzystany bądź które negatywnie oddziałują na pozostałe sfery życia społeczno-gospodarczego z uwagi na kumulację niekorzystnych czynników, uniemożliwiając efektywne wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych podregionów.

Interwencja w OSI warszawsko-zachodnim zorientowana będzie na poprawę koordynacji rozwoju nowych funkcji, związanych z intensywnym procesem urbanizacji, prowadzącym do powstawania konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego. Istotna jest koordynacja w zakresie rozwoju oferty inwestycyjnej w podregionie w miejscach o wysokiej atrakcyjności dla lokowania działalności gospodarczej, w sposób, który nie wywierałby negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze.

Działania w OSI warszawsko-zachodnim skoncentrowane będą na:

1. Wsparcie bardziej trwałego i zrównoważonego rozwoju poprzez:

- dbałość o cenne zasoby środowiska naturalnego oraz ochronę zasobów przyrodniczych i terenów rolnych przed presją antropogeniczną,
- rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
- rozwój strefy okołolotniskowej lotniska Warszawa-Modlin, w tym budowę bezpośredniego połączenia kolejowego z lotniskiem,
- wdrażanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach.

2. Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i usług społecznych poprzez:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej,
- poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej,
- modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych.

Bieguny wzrostu (istniejące i potencjalne) obejmują miasta wraz z obszarami funkcjonalnymi (MOF). Istniejącym biegunem wzrostu jest miejski obszar funkcjonalny Warszawy z Warszawą jako jego miastem centralnym i jednocześnie ośrodkiem metropolitalnym rangi europejskiej. Oparte są na potencjale miast jako centrów rozwoju społeczno-gospodarczego wraz z powiązaniem z nimi funkcjonalnie otoczeniem. Wsparcie w ramach OSI będzie obejmować głównie działania ukierunkowane na efektywną współpracę między miastem a obszarami otaczającymi w celu przezwyciężania wspólnych problemów bądź wzmocnienia potencjałów w wymiarze ponadlokalnym. Należy podkreślić, iż pomimo wskazania MOF jako odrębnej kategorii OSI, ich rozwój jest ściśle powiązany z rozwojem OSI problemowych, gdzie są usytuowane. W związku z tym, działania prowadzone na obszarze poszczególnych MOF, jako istniejących bądź potencjalnych biegunów wzrostu, będą przekładać się na poprawę konkurencyjności i spójności w skali całego podregionu, z korzyścią dla całego województwa.

Współpraca we wszystkich MOF powinna być ukierunkowana w szczególności na:

- uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem, gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niemotoryzowanym, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci dróg rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim,
- poprawę jakości powietrza, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych,
- zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

Ponadto współpraca w zakresie istniejących biegunów wzrostu w MOF Warszawy powinna obejmować budowanie konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikające z koncentracji funkcji administracyjnych.

6.2. Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* przyjętego Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy:
 - powiat grodzki,
 - powiat legionowski,
 - powiat miński,
 - powiat nowodworski,
 - powiat otwocki,
 - powiat piaseczyński,
 - powiat pruszkowski,
 - miasto Warszawa,
 - powiat warszawski zachodni,
 - powiat wołomiński,
- obszary o najniższym dostępie dóbr i usług:
 - obszar radomski,
 - obszar siedlecki,
 - obszar ostrołęcki,
 - obszar ciechanowski,
 - obszar płocki,

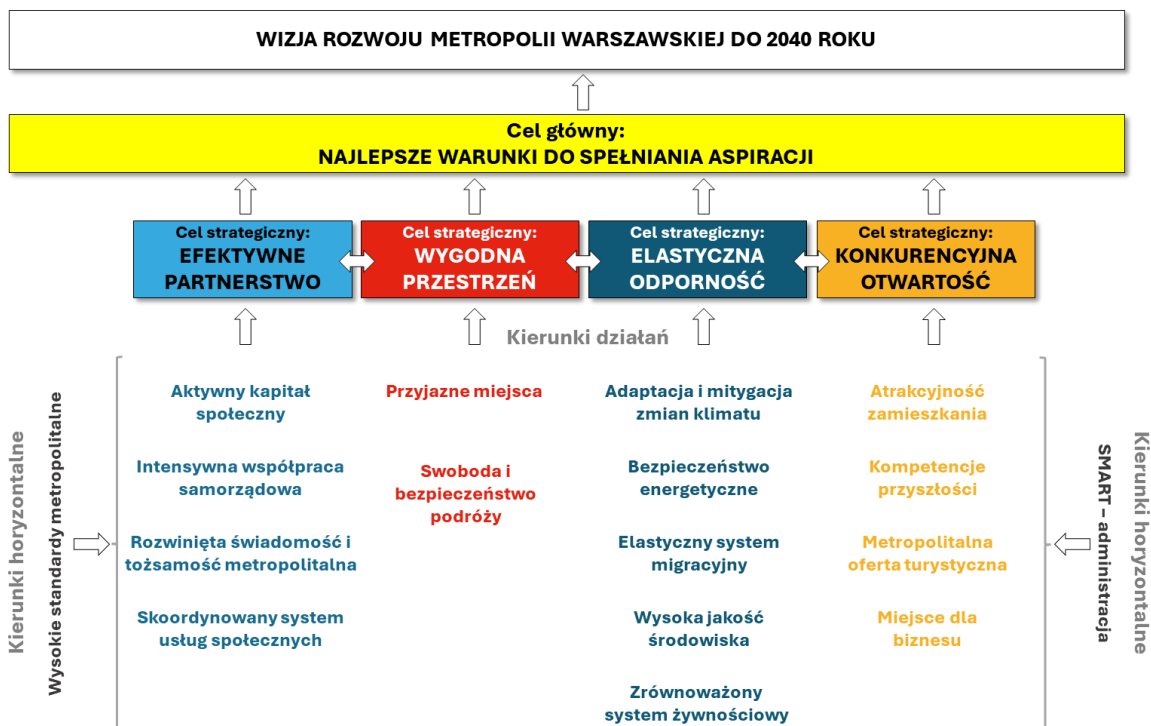
STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- obszar centralny,
 - wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych,
 - wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych.
- Gmina Kampinos została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy.

6.3. Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040

Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku spełnia kryteria strategii rozwoju ponadlokalnego, a jednocześnie stanowi odpowiedź samorządów lokalnych na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Dokument określa obszary współpracy jednostek samorządu terytorialnego chodzących skład Stowarzyszenia Metropolia Warszawa, dzięki którym będą mogły one działać sprawniej i bardziej efektywnie. Jest to rodzaj „umowy” akceptowanych przez wszystkie strony kierunków rozwoju metropolii warszawskiej. Dokument został przyjęty 5 listopada 2025 r. przez Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Metropolia Warszawa.

W określono w nim jeden cel główny, cztery cele strategiczne oraz siedemnaście kierunków działań, w tym dwa kierunki horyzontalne.

Rysunek 6. Schemat celów w Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

6.4. *Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+*

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+ jest dokumentem wdrożeniowym dla programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, umożliwiającym wsparcie zintegrowanego rozwoju terytorialnego miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Istotą instrumentu ZIT jest realizacja projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów rozwojowych i skoordynowanego zaspokajania potrzeb danego obszaru (79 JST).

Strategia ZIT jest dokumentem obowiązującym. Pod koniec 2023 r. została pozytywnie zaopiniowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Zarząd Województwa Mazowieckiego.

Gminy i powiaty metropolii warszawskiej mogą wykorzystać środki pozyskane przy jej pomocy na projekty edukacyjne oraz poprawiające jakość przestrzeni, np.:

- rozwój kompetencji kluczowych dzieci szkół podstawowych,
- dostosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie edukacji ogólnej, w tym m.in. przebudowa, rozbudowa, adaptacja,
- rozwój nowoczesnej infrastruktury w zakresie edukacji zawodowej, w tym m.in. modernizacja bazy techniczno-dydaktycznej i poprawa wyposażenia pracowni praktycznej nauki zawodu,
- rozwój infrastruktury przeznaczonej dla indywidualnej mobilności aktywnej, w tym m.in. drogi dla rowerów, parkingi dla rowerów, ogólnodostępne punkty serwisowe,
- zakup ekologicznego taboru autobusowego oraz rozbudowa infrastruktury paliw alternatywnych,
- poprawę jakości infrastruktury sprzyjającej korzystaniu z ekologicznego transportu publicznego, w tym parkingi „Parkuj i jedź”,
- rozwój alternatywnych form mobilności miejskiej, w tym wsparcie systemów wypożyczania rowerów, infrastruktura do ładowania/tankowania pojazdów bezemisyjnych, carsharing,
- poprawę efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych.

W ramach Strategii ZIT będą również realizowane projekty komplementarne finansowane ze środków programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

Ważne, aby dokumenty lokalne również uwzględniały rozwój ww. obszarów.

6.5. *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, plan zarządzania ryzykiem powodziowym i plan przeciwdziałania skutkom suszy*

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, plan zarządzania ryzykiem powodziowym i plan przeciwdziałania skutkom suszy sporządzane są na podstawie art.315 pkt. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2027 r. – Prawo wodne. Zgodnie z art. 326 ust.1 ustawy, strategia rozwoju gminy uwzględnia te plany.

6.6. *Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+*

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ jest planem strategicznym, mającym na celu przede wszystkim zrównoważenie sposobów przemieszczania się po metropolii warszawskiej. SUMP MW, poprzez zawarte w nim wskazania, spełniać ma potrzeby

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

mobilnościowe mieszkańców MW oraz gospodarki w miastach i w ich otoczeniu, przy zapewnieniu lepszej jakości życia.

Obszary interwencji dotyczącej zrównoważenia mobilności w MW wyznaczono w oparciu o model struktury funkcjonalno-przestrzennej, wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ . Szczególnie uwzględniono obecne i planowane linie kolejowe oraz sieć dróg i planów jej rozwoju. Gmina Kampinos została zakwalifikowana do obszarów rozwojowych OMW

Obszar rozwojowy MW – to pozostałe pasma rozwojowe, gdzie są duże możliwości, by zachęcać mieszkańców do zmiany sposobu przemieszczania się na bardziej zrównoważony, z przebiegającymi przez ich teren liniami kolejowymi, a w przypadku ich braku – z odpowiednim układem drogowym, tj. gminy: Cegłów, m. Cegłów, Dąbrówka, Dębe Wielkie, Dobre, Jadów, m. Jadów, Jaktorów, Kampinos, Klembów, Kołbiel, Mińsk Mazowiecki, m. Mińsk Mazowiecki, Mrozy, m. Mrozy, Nasielsk, m. Nasielsk, Osieck, Poświętne, Stanisławów, Tuszcz, m. Tuszcz i Żabia Wola.

W praktyce, dla gminy Kampinos oznacza to inwestycje w infrastrukturę, zmiany w organizacji ruchu, a także aktywne uczestnictwo w procesie planowania i monitorowania tych działań w całej metropolii warszawskiej. Ponadto, aby zapewnić spójność i efektywność transportu konieczna jest stała i aktywna współpraca JST tego obszaru. Gmina musi również dostosowywać swoje lokalne plany i strategie do ogólnej strategii SUMP, a także aktywnie uczestniczyć w konsultacjach i procesie monitorowania realizacji planu.

7. Wnioski z diagnozy gminy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi strategii rozwoju gminy, opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 poprzedzone zostało przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, która stanowi kluczowy etap w kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów oraz w wypracowaniu strategicznych rozwiązań.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę opracowania części kierunkowej Strategii, która zawiera wizję, cele strategiczne, kierunki działań, kluczowe projekty do realizacji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej i wskazaniem obszarów strategicznej interwencji.

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze wnioski z diagnozy, wynikające z poszczególnych obszarów tematycznych, tworzących strukturę diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej gminy Kampinos, tj. obszaru społecznego, gospodarczego, środowiskowego oraz przestrzenno-funkcjonalnego, uzupełnione o oceny z przeprowadzonych wśród mieszkańców ankiet.

Sfera społeczno - gospodarcza

- Gmina Kampinos ma w przewadze mieszkaniowy charakter; stanowi zaplecze mieszkaniowe dla Warszawy i innych miast regionu. Wynika to z atrakcyjności jej położenia oraz wysokich walorów przyrodniczo – krajobrazowych.
- Gmina Kampinos, w odróżnieniu od wielu innych gmin, charakteryzuje się dodatnim saldem migracji, co przekłada się to na względnie wysoki poziom zamożności gminy – wynikający w dużej mierze z ruchu budowlanego (podatek od nieruchomości) oraz imigracji na teren gminy ludzi o wyższych dochodach (udział w podatku PIT).
- Prognozy demograficzne opracowane przez GUS wskazują na utrzymanie dotychczasowej demograficznej tendencji wzrostowej przez najbliższe 15-20 lat po czym jej załamanie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

i sukcesywny spadek liczby ludności. Niezależnie od tego, przez cały prognozowany okres następować będzie pogarszanie się struktury demograficznej przez „starzenie się” mieszkańców; jest to podwójnie niebezpieczna tendencja ponieważ powoduje spadek dochodów budżetowych gminy przy równoczesnym wzroście wydatków związanych z zabezpieczeniami społecznymi.

- Gmina dysponuje ograniczoną ofertą miejsc pracy, w tym także w zakresie obsługi ruchu turystycznego; poza rozwojem budownictwa mieszkaniowego, rozwój bazy gospodarczej gminy powinien być celem strategicznym; ze względu na szczególną atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazową gminy (wynikającą z położenia w części na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego i jego strefy ochronnej) rozwój bazy gospodarczej powinien koncentrować się na obsłudze ruchu turystycznego, placówek kultury i innych proekologicznych aktywności a unikać rozwoju aktywności gospodarczych mogących wpływać na pogorszenie stanu środowiska (co nie oznacza konieczności rozwoju sfery gospodarczej).
- Z ww. przesłanek wynika, że warunkiem utrzymania i dalszego rozwoju dotychczasowego poziomu życia w gminie niezbędne jest stworzenie warunków dla większego, niż to wynika z prognozy demograficznej, wzrostu ludnościowego bazującego na napływie ludności z Warszawy i innych ośrodków. Wyliczenie dokonane w ramach prac nad Planem Ogólnym Gminy wykazało, że przy utrzymaniu dotychczasowego trendu wzrostu demograficznego, zapotrzebowanie na nowe mieszkania dotyczyć będzie ok. 2 200 osób. Jak to zostało wskazane wcześniej, utrzymanie dotychczasowych trendów nie zabezpieczy gminy przed „starzeniem się” ludności i w dalszej perspektywie spadkiem jej liczby. Przeciwdziałanie tym zagrożeniom demograficznym (i w konsekwencji ekonomicznym) będzie stworzenie warunków mieszkaniowych dla liczby mieszkańców szacunkowo większej o 50% od wyliczonej wielkości tj. do poziomu ok. 3 300 mieszkańców.

Sfera środowiskowa

- Gmina Kampinos cechuje się niezwykle atrakcyjnym położeniem geograficznym, w rejonie Kampinoskiego Parku Narodowego, co przekłada się na jej wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe – piękne widoki, rozległe kompleksy leśne, czystość środowiska oraz bogactwo fauny i flory. Znacząco wpływa to na przyciąganie turystów z całego kraju oraz z zagranicy, pragnących uciec od życia miejskiego, poszukujących ciszy, spokoju i czystości naturalnego środowiska, aby móc również podziwiać piękne krajobrazy. Stąd ważne są działania ukierunkowane na zachowanie czystości środowiska oraz dobrą jakość powietrza.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

- Wyniki ankiety przeprowadzonej w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy wskazują, że mieszkańcy oczekują poprawy powiązań komunikacyjnych z Warszawą i innymi ośrodkami w regionie. Tym bardziej będzie to istotne dla przyciągania na teren gminy nowych mieszkańców i wybranych aktywności gospodarczych.
- Na poziomie ponadlokalnym analizowane są od dłuższego czasu możliwości realizacji 2 inwestycji, które znacznie poprawiłyby warunki dostępności komunikacyjnej gminy z innych obszarów oraz znacznie bardziej dogodny dojazd do Warszawy i pozostałych ośrodków Pasma Zachodniego; inwestycjami tymi są:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

a/ połączenie kolejowe (np. szynobus) łączące Warszawę z Leszmem, Sochaczewem (i Żelazową Wolą) - mające także dodatkowe połączenie z CPK,

b/ budowa drogi wojewódzkiej 580 bis – odciążającej dotychczasową DW 580.

Lokalizacja tych inwestycji jest ciągle na etapie analiz wariantowych przebiegów i trudno oczekiwać, aby w najbliższym czasie został wybrany wariant finalny. W tej sytuacji, w Planie Ogólnym Gminy należy zabezpieczyć potencjalne korytarze dla przyszłej realizacji tych inwestycji. Umożliwi to ich realizację bez dodatkowych kosztów np. wyburzeń powstałej tam w międzyczasie nowej zabudowy.

- Analizowane warianty linii kolejowej i DW 580 bis przebiegają równoleżnikowo przez centralną (DW 580 bis i szynobus) część gminy; ich realizacja wpłynie aktywizująco na rozwój w tym rejonie mieszkalnictwa i aktywności gospodarczych; powinno to znaleźć swoje odzwierciedlenie w Planie Ogólnym Gminy.

CZEŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KAMPINOS

1. Misja i wizja

Misja definiuje kluczowe cele, priorytety i obszary działania oraz stanowi podstawę działalności w przypadku jednostek samorządu terytorialnego, takich jak gminy. Jest to swoisty kompas, który wskazuje kierunek wszelkich inicjatyw podejmowanych przez władze samorządowe, często we współpracy z lokalnymi społecznościami. Misję samorządu można porównać do planu działania, który określa, w jaką stronę zmierza lokalna administracja. Jest to zobowiązanie do zapewnienia rozwoju, poprawy jakości życia mieszkańców oraz stworzenia sprzyjających warunków do funkcjonowania społeczności. W praktyce obejmuje realizację działań odpowiadających na realne potrzeby lokalnej ludności, wspieranie przedsiębiorczości, rozwoju kulturalnego i infrastrukturalnego, a także umożliwianie mieszkańcom aktywnego udziału w życiu publicznym. Misja odgrywa kluczową rolę w umacnianiu tożsamości jednostki samorządu i kieruje jej wysiłki na rzecz zrównoważonego rozwoju całej społeczności.

Misja Gminy Kampinos dąży do zrównoważonego rozwoju, tworząc przyjazne warunki życia dla wszystkich (dotychczasowych i nowych) mieszkańców - opierając się na wysokiej jakości usługach społecznych, w tym zdrowotnych oraz ochronie zasobów przyrodniczych i kulturowych, wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości i turystyki. Gmina Kampinos pragnie być miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i inwestowania, jednocześnie pielęgnując tradycje i unikalny dotychczasowy charakter; szczególnym elementem misji jest przeciwdziałanie pogarszaniu się struktury demograficznej gminy („starzenie się” ludności) i potencjalnej dalszej perspektywie depopulacji gminy (w przypadku zahamowania napływu na teren Gminy nowych mieszkańców).

Misja ta odzwierciedla potrzebę zachowania równowagi między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska oraz budowaniem silnej, zintegrowanej społeczności.

Wizja to inspirujący obraz przyszłości, który przedstawia oczekiwane korzyści i cele, do których dąży społeczność gminy. Kluczowe w tworzeniu wizji jest osiągnięcie szerokiego porozumienia na temat kierunku rozwoju, co oznacza wspólny obraz przyszłości akceptowany przez mieszkańców, samorządowców, organizacje pozarządowe oraz lokalnych przedsiębiorców. Wizja ta nie jest jedynie marzeniem jednej grupy, ale odzwierciedla wspólne pragnienia całej społeczności, stając się przewodnikiem w dążeniu do wyznaczonych celów. Jest symbolem jedności lokalnej społeczności, która wyraźnie formułuje swoje cele i aspiracje, zmierzając ku harmonijnemu i zrównoważonemu rozwojowi. Aby zrealizować tę wspólną wizję, niezbędny jest ciągły dialog, współpraca i zaufanie między wszystkimi zaangażowanymi stronami, co tworzy solidną podstawę do dalszego rozwoju gminy.

Wizja Gminy Kampinos to dynamicznie rozwijający się obszar, który łączy nowoczesną infrastrukturę z bogactwem przyrodniczym i dziedzictwem kulturowym. Jest miejscem, gdzie zrównoważony rozwój idzie w parze z innowacyjnością, a mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia, dostępem do usług, edukacji i atrakcyjnych miejsc pracy na swoim terenie oraz dogodnymi połączeniami z ponadlokalnymi usługami zlokalizowanymi w większych ośrodkach. Gmina staje się

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

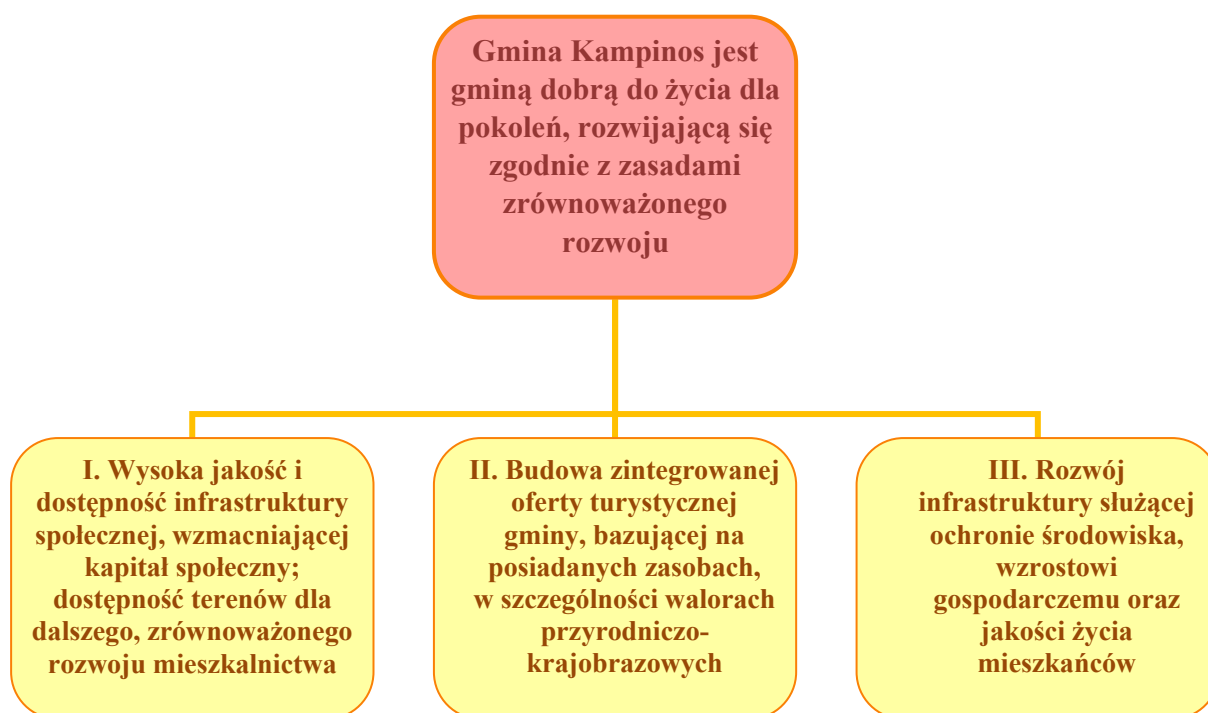
wzorem współpracy, aktywizując lokalnych przedsiębiorców i promując turystykę. Dzięki efektywnemu wykorzystaniu zasobów i aktywnemu pozyskiwaniu inwestycji, Gmina Kampinos staje się nowoczesnym, przyjaznym miejscem do życia i pracy, przyciągając w ten sposób nowych mieszkańców..

Wizja ta podkreśla ambicję gminy, aby w przyszłości być nowoczesną, zrównoważoną i przyjazną.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gminy Kampinos, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono cel nadrzędny i 3 cele strategiczne, które spełnione zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe zaprezentowano w tabeli poniżej.

Struktura celów strategicznych:

Rysunek 7. Schemat celów Strategii rozwoju Gminy Kampinos 2025-2035

Cel I. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury społecznej, wzmacniającej kapitał społeczny, dostępność terenów dla dalszego, zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa

- **Cel operacyjny 1.1.** Rozwój infrastruktury społecznej, w tym zapewnienie wysokiej jakości edukacji i wychowania.
- **Cel operacyjny 1.2.** Wdrażanie polityki zdrowotnej i społecznej, ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- **Cel operacyjny 1.3.** Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury spędzania wolnego czasu.
- **Cel operacyjny 1.4.** Zapewnienie rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Podstawą rozwoju gminy są jej mieszkańcy w związku z tym należy podejmować działania w celu wzmocnienia kapitału społecznego, w tym również wzmocnienia atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców. Zapewnienie wysokiej jakości życia, co jest nadrzędną wartością gminy, przejawia się między innymi poprzez wysokiej jakości infrastrukturę społeczną oraz usługi społeczne, a także rozwój kultury i rekreacji. Realizacja celu odbywać się będzie poprzez: działania na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej, obejmującej placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, obiekty kulturalne oraz obiekty sportowe, działania związane z polityką zdrowotną i społeczną, w tym z profilaktyką i ochroną zdrowia, a także działania ukierunkowane na tworzenie i rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu, obejmującej trasy spacerowe i biegowe, system przyjaznych przestrzeni publicznej – tj. skwerów i placów, a także eksponującej bogactwo fauny i flory w poszanowaniu środowiska przyrodniczego poprzez wyposażenie terenów w infrastrukturę rekreacyjną, nieingerującą w ekosystemy i skonsultowaną z przyrodnikami.

Tabela 23. Cel I. strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane

Cel I. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury społecznej, wzmocniającej kapitał społeczny, dostępność terenów dla dalszego, zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2023rok)	Oczekiwany trend
1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, w tym zapewnienie wysokiej jakości edukacji i wychowania	<ul style="list-style-type: none">• budowa lub przebudowa budynku ośrodka zdrowia.• utrzymanie wysokiej jakości bazy oświatowej oraz jej modernizacja w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby,• wyposażenie placówki oświatowej w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny oraz pomoce dydaktyczno-naukowe,• rozwój oferty edukacyjnej i podnoszenie kompetencji nauczycieli,• wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości – współpraca Urzędu Gminy z	<ul style="list-style-type: none">• poprawa jakości opieki medycznej• zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury szkolnej i przedszkolnej,• rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz wzmocnianie ich zdolności,• zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury kulturalnej,• zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej,• zwiększenie zainteresowania ofertą sportową i rekreacyjną,• wzrost dostępności urządzeń dla aktywności ruchowej,• rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,	Liczba mieszkańców gminy	4472	
			Zadowolenie z warunków swojego życia w Gminie Kampinos (%)	55%	
			Poziom zadowolenia z jakości usług świadczonych w Gminie Kampinos (%)	53%	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

	<p>podmiotami uprawnionymi do prowadzenia edukacji przedszkolnej – informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania,</p> <ul style="list-style-type: none">• utworzenie wielofunkcyjnego miejsca kultury,• doposażenie instytucji kultury i remiz strażackich oraz rozwój i modernizacja infrastruktury w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby,• zapewnienie dostępności gminnych obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami,• budowa, przebudowa lub modernizacja obiektów sportowych wraz z zapleczem		Liczba wbudowanych lub, przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych wraz z zapleczem	2	
1.2. Wdrażanie polityki zdrowotnej i społecznej, ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• doposażenie ośrodka zdrowia w nowoczesny sprzęt oraz zwiększenie oferty opieki medycznej,• realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych oraz działania na rzecz poprawy dostępności i jakości usług z zakresu ochrony zdrowia,• wsparcie i aktywizacja osób starszych, chorych i niepełnosprawnych wraz z ich bliskimi i opiekunami, m.in. poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych i integracyjnych, pomoc wytchnieniową i odciążeniową, rozwój poradnictwa i usług asystenckich, opiekuńczych, rehabilitacyjnych i innych,• wspieranie działalności i doposażenie klubu seniora oraz podobnych inicjatyw na terenie gminy.• wspieranie rozwoju	<ul style="list-style-type: none">• poprawa jakości i dostępności usług opieki medycznej,• poprawa diagnostyki i profilaktyki zdrowotnej na obszarze gminy,• wzrost świadomości społecznej w zakresie ochrony zdrowia,• wzrost aktywności oraz integracja osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba osób objętych badaniami przesiewowymi w gminie Kampinos	124	
			Liczba programów profilaktycznych	2	
			Liczba zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców (poza ofertą klubów sportowych) [szt.]	5	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

	aktywności społecznej mieszkańców, <ul style="list-style-type: none">• adaptacja lub budowa budynków na potrzeby lokalnych punktów aktywności społecznej i kulturalnej - rozwój/modernizacja budownictwa socjalnego /komunalnego.				
1.3. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury spędzania wolnego czasu	<ul style="list-style-type: none">• kształtowanie atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznych w poszczególnych miejscowościach,• niwelowanie barier w dostępności architektonicznej przestrzeni publicznych,• tworzenie bezpiecznych tras spacerowych i biegowych oraz ścieżek edukacyjno-przyrodniczych,• budowa lub modernizacja tematycznych placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych,	<ul style="list-style-type: none">• poprawa atrakcyjności, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych,• ożywienie społeczno-gospodarcze miejscowości,• zapewnienie dostępności architektonicznej przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami,• rozwój oferty spędzania wolnego czasu.	Długość nowowbudowanych ścieżek edukacyjno-przyrodniczych (km)	0	
			Liczba obiektów publicznych przekształconych w celu dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami (szt)	1	
			Liczba nowopowstałych lub wyremontowanych przestrzeni publicznych	0	
			Liczba nowopowstałych lub wyremontowanych placów zabaw	5	
1.4. Zapewnienie możliwości dla dalszego rozwoju budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none">• Wyznaczenie w planie ogólnym gminy optymalnych terenów rozwoju budownictwa mieszkaniowego• Sporządzenie planów miejscowych dla nowych terenów mieszkaniowych	<ul style="list-style-type: none">• rozwój społeczno-gospodarczy,• optymalne wykorzystanie zasobów przestrzennych gminy,• odpowiednie i racjonalne zagospodarowanie przestrzeni.	Liczba mieszkańców gminy	4472	
			Stopień pokrycia planami miejscowymi nowych terenów mieszkaniowych	13%	

Cel II. Budowa zintegrowanej oferty turystycznej gminy, bazującej na posiadanych zasobach, w szczególności walorach przyrodniczo-krajobrazowych

- **Cel operacyjny 2.1.** Rozwój infrastruktury turystycznej.
- **Cel operacyjny 2.2.** Tworzenie i rozwój produktów turystycznych.
- **Cel operacyjny 2.3.** Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw, w szczególności w obszarze oferty turystycznej gmin i powiązanej z tym oferty gastronomicznej.

Największym potencjałem gminy Kampinos w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego są jej wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe, zasadniczo wpływające na jej atrakcyjność turystyczną oraz stan i charakterystykę lokalnej gospodarki oraz położenie na terenie metropolii warszawskiej. W związku z tym w ramach celu strategicznego realizowane będą działania w zakresie budowy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

spójnej oferty turystycznej, w oparciu o dostępne zasoby, głównie na bazie walorów przyrodniczo-krajobrazowych a także tworzenie nowych atrakcji. Pozwoli to na wzmocnienie lokalnej gospodarki, wzrost dochodów własnych gminy, budowę marki i rozpoznawalności gminy na szczeblu ponadlokalnym, podniesienie atrakcyjności osiedleńczej, a także pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Realizacja celu strategicznego nastąpi wskutek działalności w zakresie rozwoju dostępnej infrastruktury turystycznej z uwzględnieniem wymagań środowiskowych, m. in. poprzez tworzenie i utrzymanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, organizację nowych punktów obsługi odwiedzających, czy też rozbudowę infrastruktury dla turystów zmotoryzowanych i pozostałych, a także poprzez tworzenie i rozwój produktów turystycznych, przede wszystkim tych całorocznych, obejmujących infrastrukturę towarzyszącą oraz kontynuację i tworzenie nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych, promujących gminę Kampinos i przyciągających do uczestnictwa mieszkańców gminy, gmin sąsiednich oraz turystów z metropolii warszawskiej. Oprócz tego w ramach realizacji celu strategicznego następować będzie wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw wśród mieszkańców oraz tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Kampinos, co pozwoli nadać dynamiki rozwojowi gminy w sferze lokalnej gospodarki. Planowane jest wsparcie promocyjne i szkoleniowe dla osób rozpoczynających i rozwijających działalność gospodarczą.

Tabela 24. Cel II. strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane

Cel II. Budowa zintegrowanej oferty turystycznej gminy, bazującej na posiadanych zasobach, w szczególności walorach przyrodniczo-krajobrazowych					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2023 rok)	Oczekiwany trend
2.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	<ul style="list-style-type: none">• tworzenie nowych i utrzymanie funkcjonujących szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i konnych oraz ich integracja ze szlakami dostępnymi w sąsiednich gminach,• tworzenie szlaków tematycznych oraz sportowo-rekreacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,• budowa lub adaptacja obiektu na potrzeby rozwoju turystyki, promocji gminy i popularyzacji jej zasobów,• budowa i rozbudowa infrastruktury dla turystów zmotoryzowanych, obejmującej m. in. ogólnodostępne parkingi w miejscach atrakcyjnych turystycznie oraz miejsca do biwakowania i postoju kamperów wraz z infrastrukturą informacyjną – tablice z mapami, drogowskazy,	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy,• zróżnicowanie oferty turystycznej, rekreacyjnej i sportowej,• zwiększenie liczby turystów,• podniesienie dostępności komunikacyjnej miejsc atrakcyjnych turystycznie.	liczba nowych podmiotów turystycznych	0	↗
			liczba obiektów turystycznych w gminie ogółem	2	↗
			liczba miejsc noclegowych w Gminie Kampinos	29	↗
			liczba nowopowstałej infrastruktury dla turystów	1	↗
			liczba nowych obiektów gastronomicznych	0	↗

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

2.2. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych	<ul style="list-style-type: none">• utworzenie aplikacji mobilnej dla turystów, zawierającej informacje o gminie, trasach szlaków turystycznych, punktach widokowych, atrakcjach turystycznych oraz wydarzeniach kulturalnych, rozrywkowych i sportowych na terenie gminy, promującej przy tym lokalne obiekty noclegowe oraz lokale gastronomiczne,• kontynuacja i tworzenie nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych, promujących gminę Kampinos, przy aktywnej współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie atrakcyjności i zróżnicowanie oferty turystycznej gminy,• zwiększenie liczby turystów,• wzrost udziału dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu gminy ogółem,• uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty organizowanych wydarzeń dla mieszkańców i turystów.	liczba utworzonych produktów turystycznych (szt.)	0	
			liczba nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych (szt.)	0	
2.3. Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw, w szczególności w obszarze oferty turystycznej gminy	<ul style="list-style-type: none">• współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców, kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości• wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, monitoring, wsparcie finansowe),• wsparcie dla rozwoju punktów gastronomicznych w zakresie ich promocji oraz współpracy przy organizacji wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych,• wsparcie i promocja podmiotów, podejmujących działalność w zakresie wypoczynku, turystyki i rekreacji,• podejmowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy oraz poszukiwania inwestorów z branży turystycznej, medycznej i innej.	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych na terenie gminy,• zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy,• wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy,	liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy (szt.)	375	
			liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy (szt.)	0	
			udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	2,0	

Cel III. Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska, wzrostowi gospodarczemu oraz jakości życia mieszkańców

- **Cel operacyjny 3.1.** Tworzenie warunków do rozwoju nowoczesnej i zrównoważonej mobilności
- **Cel operacyjny 3.2.** Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy.

Obszary chronione powinny być traktowane nie jako obszary szczególnych trudnień, ale jako regiony szansy harmonijnego funkcjonowania terenów wiejskich w warunkach wysokiego standardu ekologicznego i ekonomicznego.

Cele strategiczne gminy Kampinos odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Cele strategiczne mają długofalowy charakter i wskazują kierunki postępowania w realizacji określonej wizji rozwoju i misji. Narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych określają cele operacyjne, które dotyczą średniego horyzontu czasowego. Cele operacyjne uszczegóławiane są przez kierunki działań, służące realizacji założonych celów oraz stanowią podstawę wdrażania Strategii. Kierunki działań stanowią głównie konkretne przedsięwzięcia rozwojowe, często o charakterze inwestycyjnym. Poniżej przedstawiona została charakterystyka przyjętych celów strategicznych i celów operacyjnych, wraz ze wskazaniem kierunków działań w ramach poszczególnych celów oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań z wskaźnikami ich osiągnięcia.

Tabela 25. Cel III Strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane.

Cel III. Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska, wzrostowi gospodarczemu oraz jakości życia mieszkańców					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2023 rok)	Oczekiwany trend
3.1. Tworzenie warunków do rozwoju nowoczesnej i zrównoważonej mobilności	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja sieci dróg gminnych i wewnętrznych, • współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Zarządem Dróg Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkiej, • modernizacja systemu oświetlenia ulicznego, w zakresie wdrażania rozwiązań energooszczędnych, • budowa ciągów pieszo-rollerowych w poszczególnych miejscowościach gminy oraz ścieżek rollerowych (zgodnie ze "Standardami infrastruktury rollerowej i koncepcja tras rollerowych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej, • poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej, • poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, • poprawa efektywności energetycznej systemu oświetlenia ulicznego, • rozwój elektromobilności. 	długość zmodernizowanych dróg gminnych (km)	0,86 km (440 m+270 m+105,15 m +44,28 m)	
			długość zbudowanych dróg dla pieszych i rollerów oraz dróg dla rollerów	0	
			liczba zmodernizowanych energooszczędnych lamp ulicznych	80 szt (10 szt Grabnik+24 szt. Strzyżew +21sz Szczytno +25 szt. Wola Pasikońska)	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

	<p>wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 w województwie mazowieckim"),</p> <ul style="list-style-type: none">realizacja działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, m. in. poprzez edukację, wyznaczenie miejsc dla pieszych oraz montaż progów zwalniających i punktowych elementów odbłaskowych,wspieranie, inicjowanie i budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych oraz promowanie idei elektromobilności,budowa ogólnodostępnych wypożyczalni rowerów elektrycznych oraz punktów ładowania tych rowerów		liczba stacji ładowania samochodów elektrycznych	0	
3.2. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy.	<ul style="list-style-type: none">wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,realizacja zadań uświadamiających i wdrażających racjonalne gospodarowanie zasobem wodnym, m. in. wsparcie zadań inwestycyjnych obejmujących gromadzenie i wykorzystanie wody opadowej i małą retencję,wsparcie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na ekologiczne,tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE na obszarze gminy,termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego na obszarze gminy,przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego,działania na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów;promowanie segregacji wytwarzanych odpadów komunalnych.	<ul style="list-style-type: none">zapewnienie alternatywnych dla kanalizacji sieciowej rozwiązań na terenach trudnych i wykluczonych,ochrona zasobów wodnych,ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń antropogenicznych na środowisko naturalne,ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń naturalnych na środowisko naturalne,poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznejwzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz turystów.	liczba zadań ukierunkowanych na ochronę zasobów wodnych z udziałem gminy	0	
			liczba budynków użyteczności publicznych poddanych termomodernizacji (szt.)	0	
			liczba gospodarstw domowych, które dokonały termomodernizacji i/lub instalacji OZE i/lub wymiany źródła ciepła przy wsparciu publicznym (szt.)	31	

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową, strategiczną wizję rozwoju gminy Kampinos. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Obejmuje on w sposób spójny i komplementarny sfery osadniczą, gospodarczą, rolniczą, rekreacyjną oraz przyrodniczą, złożoną ze stref wód powierzchniowych, lasów i pozostałych terenów otwartych.

Zakres ustaleń dotyczących docelowego modelu funkcjonalno– przestrzennego określony jest w art. 10e ust. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z tym, model struktury funkcjonalno– przestrzennej powinien obejmować:

- a/ strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b/ system powiązań przyrodniczych,
- c/ główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d/ główne element infrastruktury technicznej i społecznej.

Struktura sieci osadniczej

Sieć osadnicza gm. Kampinos obejmuje: osadnictwo skoncentrowane we wsiach zurbanizowanych (łącznie 19 wsi) oraz obszary zabudowy rozproszonej (mieszkaniowej i zagrodowej).

Wsie zurbanizowane tworzą system ośrodków obsługi ludności w zakresie usług podstawowych. Wyróżniające się ośrodki to:

- wieś gminna Kampinos - tworząca ze wsią Kampinos A binarny ośrodek gminny,
- 4 wsie pełniące rolę ośrodków wspomagających ośrodek gminny (Wiejca, Łazy, Strzyżew i Zawady).

Zakłada się dalszy rozwój ośrodka gminnego oraz dotychczasowych ośrodków wspomagających. Realizacja w południowej części gminy linii i uruchomienie tam powiązania kolejowego (np. szynobus) z Warszawą i innymi ośrodkami stworzy przesłanki dla kreacji nowego ośrodka wspomagającego w rejonie wsi Stare Gnatowice.

Rozwój poszczególnych ośrodków wspomagających będzie stymulowany przez rozwój systemu, zewnętrznych i wewnętrznych, powiązań komunikacyjnych, w tym zwłaszcza realizację DW 580 bis i szynobusu. Zarówno lokalizacja DW 580 bis, jak również przebieg nowej linii kolejowej, po której kursować będzie szynobus, są jeszcze przedmiotem analiz. W związku z tym, wskazuje się jej 2 przykładowe korytarze. Po ostatecznym wyborze korytarza dla realizacji tych inwestycji komunikacyjnych, będą wskazane wspomagające ośrodki osadnicze o szczególnych predyspozycjach do rozwoju.

Przyjmuje się, że przyrost zasobu mieszkaniowego dokonywać się będzie głównie w w/w ośrodkach i ich otoczeniu. Nie wskazuje się obszarów szczególnego nasilenia rozwoju zabudowy rozproszonej.

System powiązań przyrodniczych

Gmina położona jest na terenach o bardzo wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Na jej obszarze znajdują się części, prawnie chronionych, zespołów przyrodniczo – krajobrazowych:

- Kampinoski Park Narodowy,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- Obszar Natura 2000 – Puszcza Kampinoska ("Puszcza Kampinoska" PLC140001- obszar typu SOO *Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków* i SCI *Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk*),
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Przez obszar Gminy przebiegają: ponadlokalny korytarz ekologiczny „Dolina Wisły – Kampinoski Park Narodowy” oraz lokalny korytarz ekologiczny doliny rz. Utraty.

Wskazuje się na potrzebę bezwzględnej ochrony obszarów tworzących podstawowy zasób i system powiązań przyrodniczych. Nowym elementem wzbogacającym system przyrodniczy Gminy będzie realizacja zbiornika retencyjnego w rejonie wsi Zawady.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Powiązania komunikacyjne Gminy z terenami otaczającymi zapewnia system dróg publicznych. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 580 relacji Sochaczew – Leszno – Warszawa (główna oś komunikacyjna gminy). Ponadto przez teren Gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- droga powiatowa nr 4132W (01602) relacji Kampinos – Podkampinos
- droga powiatowa nr 4132W (0156) relacji Podkampinos – Paprotnia,
- droga powiatowa nr 4114W (01443) Podkampinos – Trzciniec,
- droga powiatowa nr 4132W (01601) relacji Łazy – Podkampinos,
- droga powiatowa nr 3805W (01607) relacji Wola Pasikońska – Mokas,
- droga powiatowa nr 4133W (01603) relacji Strzyżew-Szczytno,
- droga powiatowa nr 4133W (0121) relacji Szczytno – Chrzczany,
- droga powiatowa nr 4134W (01604) relacji Kampinos – Józefów.

Na niektórych z tych dróg realizowana jest komunikacja autobusowa.

W przygotowaniu są 3 ponadlokalne inwestycje komunikacyjne:

- w zachodniej części Gminy – linia kolejowa PKP PLK (w ramach inwestycji towarzyszących budowie Centralnego Portu Komunikacyjnego),
- przebiegająca średnicowo przez obszar Gminy droga wojewódzka DW 580 bis,
- lokalna linia kolejowa relacji Warszawa – Leszno – Sochaczew (Żelazowa Wola) – będąca obecnie na etapie analizy wariantów przebiegu.

System dróg rowerowych powinien uwzględniać 2 przesłanki: suplementarną rolę komunikacji rowerowej w gminnej obsłudze wewnętrznej oraz funkcję rekreacyjną i turystyczną dla mieszkańców Gminy oraz innych jednostek osadniczych. Rowerowe trasy wewnętrzne powinny łączyć tereny zabudowy z ośrodkami usługowymi. Rowerowe trasy rekreacyjne i turystyczne powinny zapewnić dogodne połączenie z Puszcą Kampinoską. Przesłanka turystyczna i rekreacyjna powinna być brana pod uwagę przy planowaniu rozwoju systemu komunikacyjnego Gminy, w tym modernizacji i rozwoju dróg ponadlokalnych. W ramach tego, powinny być sukcesywnie realizowane pełnowymiarowe drogi rowerowe zapewniające pełne bezpieczeństwo na trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu. Przy modernizacji i rozwoju dróg lokalnych, ze względu na dostępne możliwości finansowe, możliwa jest jedynie realizacja dróg dla pieszych i rowerów.

Dla w/w nowych inwestycji powinny być wyznaczone w Planie Ogólnym Gminy korytarze zapobiegające ich zajęciu przez inną zabudowę.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez obszar Gminy przebiegają linie elektroenergetyczne wysokich napięć (110, 220 i 400 kV).

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest przez system wodociągowy zasilany z 2 Stacji Uzdatniania Wody w Kampinosie i Szczytnie.

Obsługa kanalizacyjna Gminy realizowana jest w oparciu o 2 oczyszczalnie ścieków (w Kampinosie A oraz w Łazach). Dodatkowo, we wsi Stare Gnatowice istnieje lokalna oczyszczalnia, która nie jest obecnie eksploatowana.

Na terenie Gminy znajduje się Zespół Szkolno-Przedszkolny z Oddziałami Integracyjnymi w skład, którego wchodzi: Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa. Jest to jedyny obiekt oświatowy na terenie Gminy Kampinos, w którym uczą się dzieci z całej gminy. Dzieci dowożone są na zajęcia szkolnymi autobusami. Przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym funkcjonuje Hala Sportowa, która poza godzinami lekcyjnymi oferuje szeroki wachlarz zajęć sportowych dla wszystkich mieszkańców gminy.

Na terenie Gminy działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICOR” z Zaborowa. Świadczy on nieodpłatną opiekę w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej, jak również opiekę specjalistyczną: kardiologiczną.

W Kampinosie mieści się Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos oraz świetlica środowiskowa w Łazach.

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie Kampinos.

Gmina dążyć będzie do niwelowania dysproporcji rozwojowych, które wynikają przede wszystkim z niedorozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Problemy środowiskowe w gminie będą rozwiązywane w skali całej jej przestrzeni. Plany wykonawcze oraz inne dokumenty planistyczne mogą wskazać miejsca szczególnej koncentracji działań, np. odnoszące się do rewitalizacji.

Rozwój urbanistyczny będzie się odbywał poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów uzupełnień zabudowy w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, a w dalszej kolejności na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę należy lokalizować głównie w rejonach istniejących wsi stanowiących ośrodki usługowe (gminny, wspomagające i lokalne) a poza nimi w istniejących ciągach po jednej lub po obu stronach istniejących dróg obsługujących miejscowości wiejskie, w których istnieje lub będzie realizowana podstawowa sieć infrastruktury technicznej: wodociąg, kanalizacja, elektroenergetyka a także wokół przystanków planowanej linii kolejowej – po jej zrealizowaniu.

Osadnictwo rozwijać się będzie na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania. W pierwszej kolejności nowa zabudowa lokalizowana będzie na glebach niskiej klasy bonitacji. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zieleń, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji mieszkańców, a także zwiększającą estetykę przestrzeni oraz możliwość komunikacji pieszej.

Celem rozwoju mieszkalnictwa jest przede wszystkim zwiększenie atrakcyjności zamieszkania w gminie poprzez podniesienie standardu, ograniczenie rozproszenia budownictwa poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącej substancji mieszkaniowej oraz wyznaczanie nowych terenów jako uzupełnienie zabudowy rozproszonej, a także zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w usługi.

Poprzez podniesienie standardu zamieszkania należy rozumieć przeprowadzenie szeregu działań, których efektem będzie wyższy standard techniczny budynków mieszkalnych i ich wyposażenie w instalacje, pełne wyposażenie terenów budowlanych w infrastrukturę techniczną, prawidłowa obsługa komunikacyjna, estetyka i wysoka jakość przestrzeni publicznych w terenach zabudowy oraz dostępność podstawowych usług publicznych: przedszkola, szkoły, ośrodka zdrowia, placówek kulturalnych na poziomie zaspokajającym potrzeby mieszkańców.

Celem rozwoju funkcji usługowej jest przede wszystkim zabezpieczenie możliwości realizacji potrzeb ludności w zakresie usług publicznych oraz poprawa atrakcyjności poszczególnych wsi jako lokalnych ośrodków usługowych poprzez wzbogacenie struktury usług publicznych i komercyjnych, a także poprawę dostępności komunikacyjnej. Realizacja powyższych celów powinna doprowadzić do wykrystalizowania się sieci ośrodków usługowych w gminie. Ośrodkiem usług lokalnych pozostanie Kampinos. Rozwój usług publicznych i komercyjnych na terenie gminy powinien wpłynąć na wzrost atrakcyjności zamieszkania. Funkcje usługowe, uzupełniające istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, powinny być zlokalizowane w każdej wsi. Rozwój przestrzenny funkcji usługowej realizowany będzie poprzez wykorzystanie terenów wolnych lub przekształcenia terenów zainwestowanych z uwzględnieniem nowych terenów rozwojowych, zabezpieczenie terenów przeznaczonych na cele usługowe jako uzupełnienie terenów zabudowy mieszkaniowej, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju usług komercyjnych, a tym samym sterowanie ich rozwojem zgodnie z występującym zapotrzebowaniem, przekształcanie jakościowe istniejących obiektów i placówek usługowych.

4.1. Ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

Główne ustalenia dla strefy osadniczej:

a) osadnictwo

- rozwój przestrzenny osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości – jednostek osadniczych poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów uzupełnień zabudowy w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, a w dalszej kolejności na pozostałych obszarach zgodnie określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę;
- rozwój osadnictwa na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania - zgodnie z zasadami, które nie naruszają krajobrazu;
- ograniczenie nowych inwestycji, w tym zabudowy mieszkaniowej, na terenach chronionych i w otulinie parku;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- wzmacnianie roli i oferty programowo-przestrzennej centrów poszczególnych jednostek osadniczych, jako miejsc spotkań społeczności lokalnej;
- dopuszczenie lokalizacji nowej zabudowy zagrodowej i gospodarczej niezbędnej do prowadzenia gospodarstwa rolnego, poza strefą rozwoju osadnictwa pod warunkiem uwzględnienia wymogów określonych w przepisach szczegółowych oraz z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i ogólnych kierunków rozwoju gminy Kampinos;
- zakaz lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów uciążliwych, tj. powodujących przekroczenia ustalonych przepisami odrębnymi standardów jakości środowiska w granicach otuliny Parku Narodowego oraz Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, wyjątek stanowią inwestycje komunikacyjne, infrastrukturalne i służące ochronie środowiska;
- stworzenie/wykorzystywanie wzornika zabudowy w otulinie, w celu zharmonizowania zabudowy z otaczającym krajobrazem.

b) mieszkalnictwo

- rozwój funkcji mieszkaniowych z zachowaniem istniejących układów urbanistycznych, uzupełnienie istniejącej zabudowy w nawiązaniu do ulicowego charakteru obecnego budownictwa (zabudowa zwarta) oraz przeciwdziałanie rozproszonemu budownictwu;
- zarezerwowanie nowych terenów dla rozwoju funkcji mieszkaniowej w oparciu o prognozy ludnościowe i założenia strategii rozwoju mieszkalnictwa, z uwzględnieniem położenia względem ważnych korytarzy transportowych i pełnione funkcje społeczno-administracyjne, w tym zwłaszcza binarny ośrodek gminny "Kampinos – Kampinos A" oraz ośrodki wspomagające (Wiejca, Łazy, Strzyżew, Zawady oraz Stare Gnatowice);
- dążenie do poprawy warunków mieszkaniowych poprzez modernizację istniejącej zabudowy mieszkaniowej, jak również realizację nowego budownictwa jednorodzinnego głównie wokół istniejących korytarzy transportowych;
- zwiększenie atrakcyjności zamieszkania w gminie poprzez podniesienie standardu, ograniczenie rozproszenia budownictwa poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącej substancji mieszkaniowej oraz wyznaczanie nowych terenów jako uzupełnienie zabudowy rozproszonej, a także zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w usługi.

d) usługi

- rozwój usług publicznych i komercyjnych na terenie gminy;
- rozszerzenie oferty usługowej gminy dla zapewnienia równego dostępu wszystkim mieszkańcom, zwłaszcza w zakresie usług zdrowotnych, oświatowych, turystyki i rekreacji oraz gastronomicznych;
- wykorzystanie terenów wolnych lub przekształcenia terenów zainwestowanych z uwzględnieniem nowych terenów rozwojowych, zabezpieczenie terenów przeznaczonych na cele usługowe jako uzupełnienie terenów zabudowy mieszkaniowej, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju usług komercyjnych, a tym samym sterowanie ich rozwojem zgodnie z występującym zapotrzebowaniem, przekształcanie jakościowe istniejących obiektów i placówek usługowych.

e) transport

- zwiększenie dostępności gminy poprzez połączenia transportowe z Warszawą i gminami sąsiednimi – rozbudowa i remont dróg gminnych i powiatowych oraz budowa obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- połączenie kolejowe (np. szynobus) łączące Warszawę, Leszno z Sochaczewem (i Żelazową Wolą) - mające także dodatkowe połączenie z CPK;
- zwiększenie bezpieczeństwa transportu, poprzez rozwój sieci dróg dla pieszych i rowerów;
- wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska.

Główne ustalenia dla strefy gospodarczej:

- dążenie do przyspieszenia rozwoju gospodarczego gminy poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych;
- wykorzystanie nieużytkowanych terenów produkcyjnych, a także zagospodarowania nowych terenów inwestycyjnych;
- kontynuację rozwoju strefy gospodarczej w Starych Gnatowicach.

Główne ustalenia dla strefy rolniczej:

- rozwój rolnictwa ekologicznego;
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na ekologicznych technologiach produkcji;
- utrzymywanie (a tam gdzie to niezbędne – odbudowywanie) równowagi pomiędzy działalnością rolniczą a środowiskiem naturalnym;
- wzmocnienie współpracy między przedstawicielami społeczności lokalnych prowadzących gospodarstwa rolne i administracją Kampinoskiego Parku Narodowego;
- utrzymanie produkcji rolniczej na wybranych terenach w gminie i umożliwienie powrotu do upraw na gruntach odłogowanych;
- zabezpieczenie potrzeb lokalizacyjnych dla gospodarstw drobnotowarowych na terenach przeznaczonych pod zabudowę zagrodową z niezbędną infrastrukturą techniczną;
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie całej gminy, stanowiącego pożądany kierunek specjalizacji gospodarstw rolnych zwiększający konkurencyjność i sprzyjający wdrażaniu nowych metod produkcji żywności i sposobów żywienia.

Główne ustalenia dla strefy turystycznej i rekreacyjnej:

- ochrona i rozwój nieinwazyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej obszarów otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego oraz Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- organizacja przestrzeni publicznej, miejsc wypoczynku, rekreacji, skwerów, placów, zieleni urządzonej, w tym budowa zbiornika retencyjnego w rejonie wsi Zawady z jego przystosowaniem do funkcji rekreacyjnej;
- tworzenie warunków do rozwoju obszarów turystyki kulturowej związanych z lokalnymi tradycjami;
- wykorzystanie obecnie niewykorzystywanych rezerw terenowych i nieruchomości pod działalność turystyczną;
- rozwój bazy gastronomiczno-noclegowej na rzecz rozwoju turystyki, zgodnie z zasadami prowadzenia usług, w tym nieuciążliwych na terenach chronionych, w otulinie i na terenach mieszkaniowych;
- zakaz budowy obiektów uciążliwych i strzelnic sportowych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów chronionych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Główne ustalenia dla dziedzictwa kulturowego i zabytków:

- ochrona konserwatorska i renowacja zabytków;
- eksponowanie i wykorzystywanie zabytków w celach turystycznych w sposób zrównoważony, umożliwiający zachowanie i utrzymanie zabytku;
- zachowanie zieleni w otoczeniu zabytków;
- promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie kompleksowej, by stanowiły całościowy zasób kulturowy udostępniony odwiedzającym;
- odpowiednie oznakowanie miejsc o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zabytków.

Główne ustalenia dla strefy przyrodniczej, w tym ochrony powietrza i krajobrazu:

- utrzymanie i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi gminy, w tym: dążenie do poprawy jakości wód i stanu powietrza atmosferycznego, racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych oraz wodnych, ochrona zasobów terenów roślinności naturalnej i półnaturalnej;
- ochrona kompleksów naturalnych ekosystemów, w szczególności ekosystemów otuliny Parku Narodowego oraz Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zadrzewień przydrożnych, parkowych, zwłaszcza ze starodrzewem, zadrzewień zlokalizowanych w dolinach cieków wodnych oraz kęp i pasm w obrębie użytków zielonych i na obniżeniach terenu, gdzie wspomagają naturalną retencję wody i stanowią siedliska drobnej fauny;
- utrzymanie i kształtowanie powiązań przyrodniczych lokalnych i ponadlokalnych (w tym Zielony Pierścień Warszawy) z otoczeniem, w tym ograniczenie i redukcja barier dla migracji fauny;
- utrzymanie zróżnicowanych form użytkowania, zadrzewień śródpolnych, zbiorników wodnych;
- ochrona dolin cieków wodnych przed trwałym zainwestowaniem;
- zachowanie naturalnego biegu cieków wodnych oraz ochrona przed zanikiem wszelkich zbiorników wodnych oraz towarzyszących im zadrzewień;
- wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień pełniących funkcję bariery biochemicznej w sąsiedztwie cieków, oczek wodnych oraz rowów melioracyjnych na terenach rolniczych, zapewnienie dostępności do publicznych wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych na potrzeby powszechnego korzystania i wykonywania robót związanych z utrzymaniem przez administratora, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- ochrona przed wprowadzaniem zabudowy i ogrodzeń przy brzegach cieków i zbiorników wodnych;
- utrzymanie linii zabudowy od cieków i zbiorników wodnych oraz rowów melioracyjnych w odległości zapewniającej możliwość wykonywania robót związanych z ich konserwacją - dążenie do osiągnięcia jak najlepszego stanu czystości wód przez bezwzględne wykluczenie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogennej, organicznych i toksycznych) zarówno do gruntu, jak i do wód powierzchniowych;
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym szczególnie uzupełnienie sieci kanalizacyjnej;
- utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji szczegółowej, tj.: sieci drenarskiej oraz rowów, z obowiązkiem ich przebudowy – w razie wystąpienia kolizji z planowanym zagospodarowaniem – w sposób umożliwiający prawidłowe działanie systemu na terenach sąsiednich;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- realizacja rozbudowy obiektów małej retencji, z zastosowaniem rozwiązań umożliwiających migrację organizmów wodnych;
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów gospodarczych do warunków i struktur hydrogeologicznych;
- stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych na obszarach przewidzianych do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną wyłącznie jako rozwiązanie tymczasowe do czasu jej budowy;
- dopuszczenie oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych jedynie na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych ogranicza się do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz stref ochronnych ujęć wód);
- stosowanie nowych technologii w zakresie działalności produkcyjnej i usługowej wpływających na stan i ilość odprowadzanych ścieków, w tym budowę i modernizację urządzeń oczyszczających ścieki, - zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć wód oraz zbiorników wód podziemnych;
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów i innych powierzchni zanieczyszczonych oraz oczyszczanie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- stosowanie urządzeń do oczyszczania wód opadowych i roztopowych przed wylotem kanałów deszczowych do cieków naturalnych i rowów melioracyjnych;
- zwiększanie małej retencji wodnej, w tym budowa zbiorników wodnych, oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody w celu przeciwdziałania skutkom suszy;
- prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień;
- przebudowa i dostosowanie sieci drenarskiej do projektowanego usytuowania budynków i budowli w celu zachowania możliwości dalszego funkcjonowania urządzeń drenarskich na przyległym terenie;
- ochrona, pielęgnacja i uzupełnianie zieleni urządzonej (parki, zieleńce, zieleń uliczna);
- realizacja nowych zadrzewień, zwłaszcza jako ciągów zieleni krajobrazowej i izolacyjnej w oparciu o sieć dróg publicznych, cieków wodnych, system terenów zielonych oraz w strefach występowania konfliktów przestrzennych;
- zachowanie istniejących i odtworzenie zniszczonych siedlisk bytowania, żerowania i odpoczynku wszystkich gatunków zwierząt w granicach pozwalających na zachowanie ich populacji na poziomie odnawialności;
- objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed dominacją elementów obcych, w szczególności sieci infrastruktury technicznej, tablic reklamowych, zabudowy substandardowej;
- podkreślanie terenów eksponowanych, punktów widokowych i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych;
- kierowanie przebiegu ruchu związanego z turystyką i rekreacją z uwzględnieniem ochrony obszarów wrażliwych przyrodniczo;
- Podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości powietrza, w tym redukcję emisji zanieczyszczeń przez promowanie energii odnawialnej, ograniczenie ruchu samochodowego, a także wprowadzenie zielonej infrastruktury, która przyczynia się do regeneracji powietrza;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- nadawanie obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej formy architektonicznej harmonizującej z otoczeniem;
- porządkowanie przebiegu linii energetycznych i likwidacja kolizji z zabudową mieszkaniową;
- prowadzenie nowego uzbrojenia oraz ciągów komunikacyjnych z uwzględnieniem lokalizacji obszarów chronionych, mieszkaniowych i wypoczynkowych, na których znajdują się obiekty przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz wymogów ochrony przyrody;
- rozbiórka porzuconych zabudowań, szczególnie tych, które przeszkadzają w przywracaniu naturalnych siedlisk i przyczyniają się do sztucznych barier migracyjnych zwierząt.

4.2. Zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej powinny koncentrować się na dalszej krystalizacji sieci osadniczej. Powinna ona polegać przede wszystkim na doposażeniu aktualnych ośrodków administracyjno-usługowych w urządzenia obsługi ludności (wsie: Kampinos i Kampinos A, Wiejca, Łazy, Strzyżew, Zawady oraz Stare Gnatowice a także pozostałe ośrodki lokalne). Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być koncentrowana w otoczeniu ośrodków administracyjno-usługowych (zgodnie z zasadą osiedla 15-minutowego).

Krystalizacja sieci osadniczej powinna być skorelowana z realizacją nowych inwestycji komunikacyjnych (DW 580 bis, szynobus i in.).

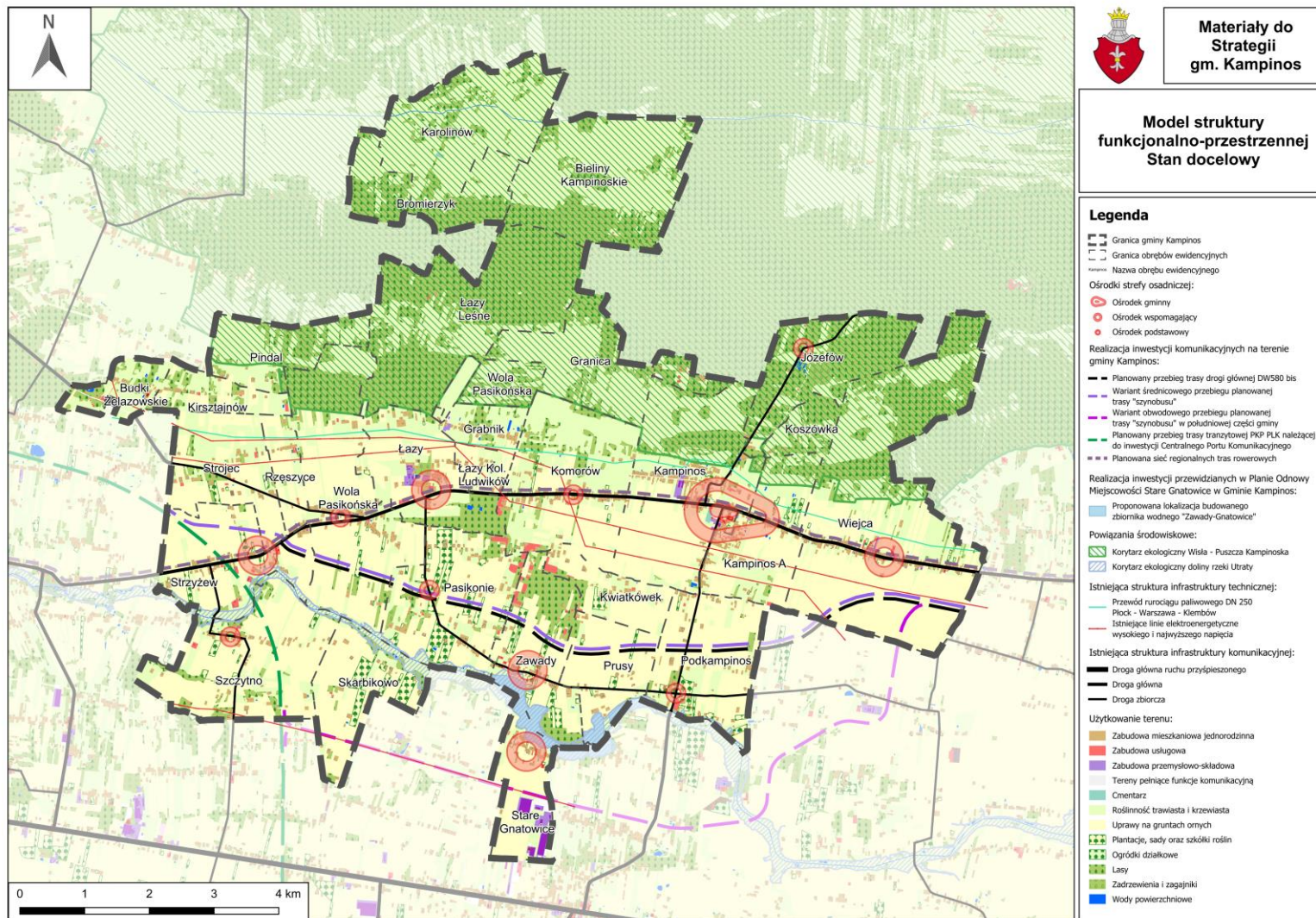
Nowym elementem w strukturze funkcjonalno-przestrzennej będzie nadwodny kompleks sportowo-rekreacyjny związany z planowanym zbiornikiem w rejonie wsi Zawady.

Zakładane zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej będą sprzyjać ochronie wartościowej przestrzeni rolniczej i przyrodniczej przez zmniejszenie presji inwestycyjnej na tych obszarach.

W sposób syntetyczny, ilustruje to Rysunek 8 – Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Kampinos – stan docelowy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Rysunek 8. Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan docelowy

4.3. Obszary Strategicznej Interwencji

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) – są zdefiniowane w *Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*. OSI to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie. OSI o znaczeniu lokalnym, chociaż co do zasady zgodne z powyższą definicją, często bywają trudne do zdefiniowania, a jeszcze trudniejsze do wspierania z uwagi na ograniczenia kompetencyjne i finansowe samorządów lokalnych.

Gmina Kampinos zlokalizowana jest na dwóch zidentyfikowanych na poziomie regionalnym obszarach Strategicznej Interwencji (OSI) wyznaczonych w *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+*. *Innowacyjne Mazowsze*, przyjętej przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 24 maja 2022 r. Są to OSI:

- problemowe w regionie Warszawskim stołecznym – warszawski-wschodni,
- bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne – miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region warszawski stołeczny), jako istniejący biegun wzrostu.

Ponadto w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* Gmina Kampinos została zakwalifikowana do miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy. Opis w zakresie kierunków rozwoju tego OSI zamieszczono w rozdziale 4 pierwszej części.

Jako obszary strategicznej interwencji o znaczeniu lokalnym tzn. kluczowe dla gminy wyznacza się:

- OSI terenów otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego.

OSI terenów otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego wymaga szczególnego zainteresowania i działań ze strony gminy, w tym wzmożonej aktywności na rzecz mieszkańców.

Otulina nie jest prawnie chroniona, ale podejmowane na jej terenie działania muszą być dostosowane do zasad ochrony parku narodowego. Co do zasady ochrona przyrody w samej otulinie – jeżeli nie występują jakieś dodatkowe okoliczności – nie może być uzasadnieniem wprowadzania ograniczeń inwestycyjnych, należy je jednak każdorazowo uzgadniać z administracją parku narodowego, na który działanie może wpłynąć. W tym celu władze gminy powinny kontynuować współpracę z dyrektorem parku narodowego w jak najszerszym zakresie. Aktywność władz lokalnych powinna także dotyczyć samych mieszkańców i ich codziennego funkcjonowania w specyficznych uwarunkowaniach.

4.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie obiektów handlowych

W gminie Kampinos nie przewiduje się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (wielkopowierzchniowych).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

4.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Na terenie gminy Kampinos w ramach inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przewiduje się w szczególności:

- budowę, przebudowę i modernizację dróg gminnych i konieczne w tym zakresie ustalenie lokalizacji dróg w nowych liniach rozgraniczających (zgodnie z aktualnie obowiązującymi kategoriami dróg publicznych) połączoną z budową dróg rowerowych lub dróg dla pieszych i rowerów,
- połączenie kolejowe (np. szynobus) łączące Warszawę z Sochaczewem (i Żelazową Wolą) - mające także dodatkowe połączenie z CPK,
- budowa drogi wojewódzkiej 580 bis – odciążającej dotychczasową DW 580;
- rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z docelowymi przyłączami do poszczególnych budynków,
- modernizację i rozbudowę obiektów oświatowych oraz bazy turystyczno-rekreacyjnej, kulturalnej i gastronomicznej.

4.6. Bilans zapotrzebowania na mieszkania

Zapotrzebowanie na nową zabudowę obliczono w sposób określony w §3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 roku w sprawie projektu planu gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) to jest według wzoru:

$$PUM_0$$

$$ZAP = M_{20} - \text{-----}, \text{ gdzie}$$

$$P_{20}$$

ZAP – oznacza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

M_{20} – oznacza prognozowaną liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępnione przez statystykę publiczną powiększoną o 5%,

PUM_0 – oznacza łączną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie zgodną z najnowszymi danymi,

P_{20} – oznacza prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, obliczoną według wzoru: $P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$, gdzie: P_0 – oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodnie z najnowszymi danymi, P_{-10} – oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnionymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane.

Zaczerpnięte z Bazy Danych Lokalnych GUS dane dla gminy Kampinos przedstawiają się następująco:

M_{20} – prognoza ludności GUS dla gmin obejmuje lata 2023-2060. Prognozowana liczba ludności dla gminy Kampinos na 2043 rok wynosi 4590 osób, a powiększona o 5% - 4820 osób.

PUM_0 - łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie zgodna z najnowszymi danymi (na koniec 2023 roku) wynosi dla gminy 161028 m².

P_0 – dla gminy na koniec 2023 roku wynosi 36,0 m², a P_{-10} – na koniec 2013 roku – 28,1 m², zatem $P_{20} = 108,0 - 56,2 = 51,8$ m².

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Obliczone według powyższego wzoru zapotrzebowanie na nową zabudowę (ZAP) wynosi 4820 osób – $161028 \text{ m}^2 / 51,8 \text{ m}^2/\text{osobę} = 4820 \text{ osób} - 3109 \text{ osób} = 1711 \text{ osób}$.

Zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, liczba ta może być powiększona o 30%, do wielkości 2224 osób. Uwzględniając cel strategiczny stworzenia dogodnych warunków dla dodatkowego rozwoju budownictwa mieszkaniowego wielkość ta powinna być powiększona o ok. 50%, do wielkości 3 300 osób.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

5.1. System wdrażania

Institutionalną strukturę systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 tworzą:

- Wójt Gminy Kampinos;
- Rada Gminy Kampinos;
- Referat Gospodarki Gruntami, Planowania Przestrzennego i Rolnictwa;
- Inne stanowiska/komórki/ referaty Urzędu Gminy Kampinos oraz jednostki gminne;
- Podmioty realizujące poszczególne zadania opisane w Strategii.

Za wdrażanie programu, podobnie jak i innych dokumentów o charakterze strategicznym, odpowiada Wójt Gminy Kampinos. Jego odpowiedzialność należy rozumieć poprzez strategiczną rolę organu wykonawczego samorządu gminnego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii.

Ważną rolę przypada również Radzie Gminy Kampinos, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Będzie ona wsparciem merytorycznym dla centrum koordynacyjnego, a do jej zadań należy w szczególności proponowanie nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych, bazujących na opiniach przedstawicieli społeczności lokalnych z poszczególnych części gminy, podejmowanie uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu, w szczególności na bazie wniosków z monitoringu i ewaluacji.

Kluczowym elementem powyższej struktury jest Referat Gospodarki Gruntami, Planowania Przestrzennego i Rolnictwa. Jest to podmiot, który prowadzi sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji, przygotowując podsumowania i raporty dla Wójta Gminy Kampinos oraz Rady Gminy Kampinos.

Niezbędna jest współpraca innych stanowisk/komórek/referatów Urzędu Gminy Kampinos oraz jednostek gminnych ze wskazanym centrum koordynacyjnym. Strategia uwzględnia ponadto zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, stąd potrzeba włączenia w system realizacji i współpracy partnerów, jak: administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele biznesu, organizacje pozarządowe i grup nieformalnych, mieszkańców, partnerów zagranicznych.

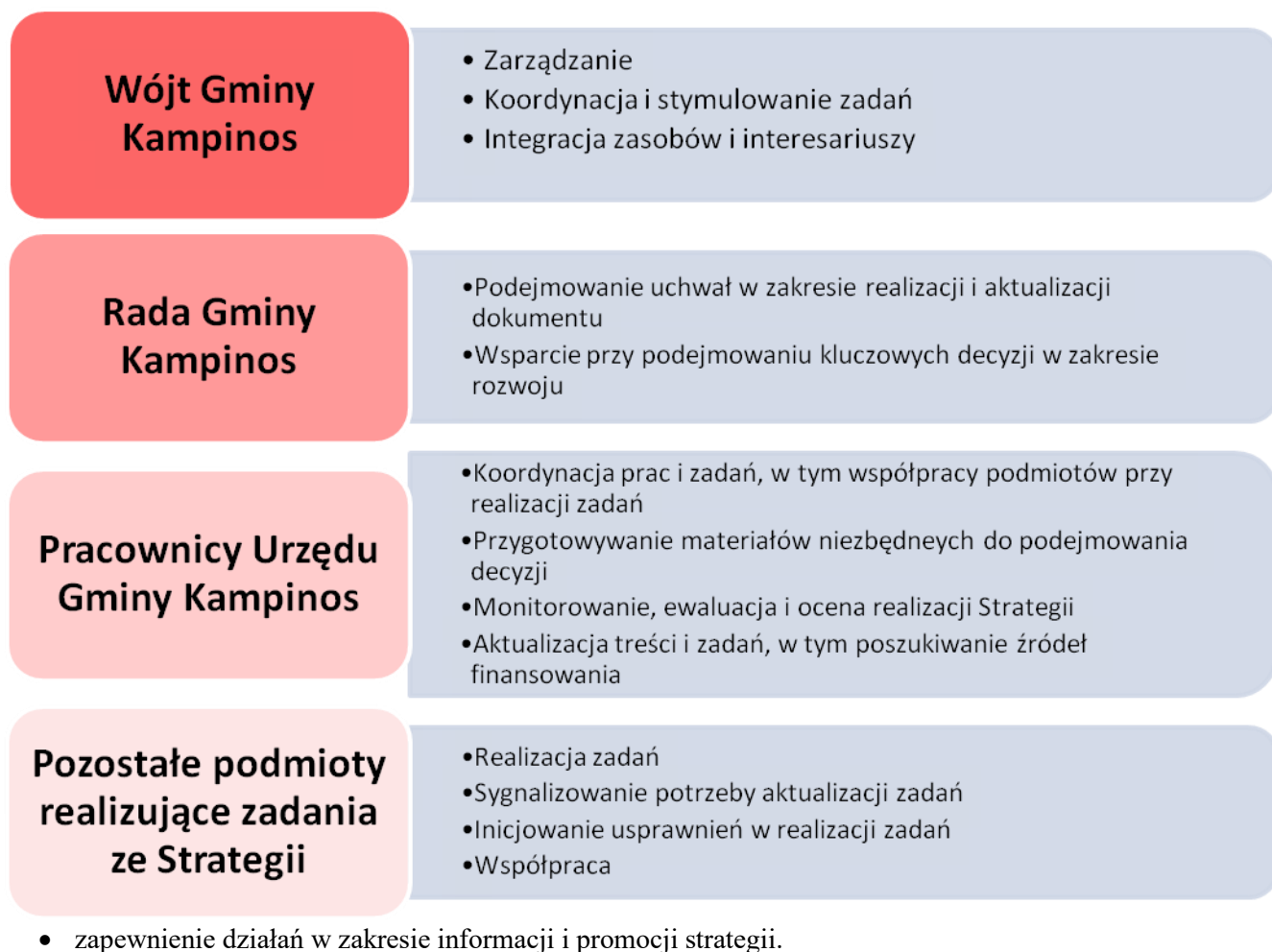
Tym samym, efektywność realizacji celów wyodrębnionych w strategii w dużej mierze będzie zależeć od koordynowania i monitorowania tego procesu.

Dlatego też do zadań Referatu Gospodarki Gruntami, Planowania Przestrzennego i Rolnictwa Urzędu Gminy Kampinos jako centrum koordynacyjnego, należeć będzie w szczególności:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań strategii,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w strategii,
- przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji,
- poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,

Rysunek 9. Schemat systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035

5.2. Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kampinos 2025-2035 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Wykorzystane zostaną różne mechanizmy wdrażania strategii, w tym współpraca w ramach rozmaitych rodzajów partnerstw, jak np. Stowarzyszenie Metropolia Warszawa i innych.

Strategia Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów, m.in.:

- **finansowych** – coroczne uchwały budżetowe Rady Gminy Kampinos, wieloletnia prognoza finansowa oraz inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, a także projekty realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich, otwarte konkursy ofert i inne formy współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi,
- **prawnych** – uchwały Rady Gminy Kampinos, zarządzania Wójta Gminy Kampinos, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne itp.,
- **wdrożeniowych** – gminne strategie sektorowe/branżowe itp., uszczegóławiające strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych, określone w szczególności w rozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- **planowania przestrzennego** – w ramach planu ogólnego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, procedur zapewniających udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym itp.,
- **organizacyjno-zarządczych i koordynacyjnych** – aktualizacje regulaminów, statutów i procedur, tworzenie zespołów zadaniowych i projektowych, powoływanie dedykowanych ciał o charakterze opiniodawczo-doradczym, zawiązywanie partnerstwa itp.,
- **kadrowych** – praca i zaangażowanie władz samorządowych, kadry kierowniczej i pracowników referatów oraz jednostek gminnych, koordynatorów programów i projektów, w tym realizowanych z funduszy europejskich, liderów lokalnych, a także system doskonalenia kadr, wymiany doświadczeń i poznawania dobrych praktyk itp.,
- **kontrolnych** – aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego, kontrola jakości itp.
- **społecznych** – działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strona internetowa gminy i jednostek gminnych, profile w mediach społecznościowych, media lokalne i ponadlokalne, system informacji przestrzennej gminy itp.

5.3. *Promocja dokumentu na poziomie społecznym*

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów *Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035* wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zaplanowanych działań.

Głównym adresatem zapisów dokumentu są mieszkańcy gminy, a dodatkowo:

- Radni, pracownicy Urzędu Gminy Kampinos i gminnych jednostek organizacyjnych,
- Posłowie i senatorowie reprezentujący w parlamencie region oraz radni sejmiku wojewódzkiego, związani z regionem,
- Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

- Wyższe uczelnie z regionu,
- Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe,
- Podmioty turystyczne,
- Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego i inne instytucje rynku pracy,
- Organizacje pozarządowe z terenu gminy, placówki edukacyjne.

Ważnym adresatem *Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035* jest również otoczenie gminy, a szczególnie takie jednostki jak:

- Sąsiednie gminy,
- Powiat Warszawski Zachodni,
- Stowarzyszenie Metropolia Warszawa,
- Zarząd Województwa Mazowieckiego,
- Wojewoda Mazowiecki,
- Administracja rządowa,
- Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
- Organizacje pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu
- Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie,

Upowszechnienie zapisów strategii ma na celu:

- poinformowanie o zakończeniu prac nad opracowaniem strategii,
- objaśnienie dalszych etapów procesu zintegrowanego planowania rozwoju w gminie – realizacja zapisów strategii, zaproszenie do współpracy, tworzenie partnerstw,
- prezentację lokalnego potencjału społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego gminy, priorytetów i kierunków rozwoju w najbliższych latach (obszary strategiczne i cele strategiczne i operacyjne, kierunki interwencji),
- objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze strategii,
- zachęcenie partnerów (lokalnych i zewnętrznych) do współrealizacji *Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035*, a także jej stałego monitorowania i aktualizacji, zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i nowymi wyzwaniami.

W celu upowszechnienia treści strategii rekomenduje się przeprowadzić proponowane działania:

- zorganizowanie spotkania informacyjnego poświęconego ustaleniom strategii oraz inaugurującego proces jej obowiązywania – skierowanego do głównych adresatów strategii,
- opracowanie krótkiego materiału (broszury informacyjnej) przybliżającego treść *Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035*,
- umieszczenie go do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP),
- przekazanie pełnej i/lub skróconej wersji strategii wskazanym interesariuszom lokalnym i ponadlokalnym,
- udzielanie przez władze samorządowe gminy wywiadów dla prasy lokalnej i regionalnej na temat zakończenia prac nad *Strategią Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035* oraz rozpoczęcia procesu jej wdrażania i poszukiwania partnerów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

5.4. *Monitoring, ewaluacja i aktualizacja*

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii kierunkami (przypisanie inwestycji/projektu do poszczególnych kierunków działań). Uzupełnieniem monitoringu opierającego się na produktach będzie analiza wskaźnikowa, odnosząca się do wizji/wyzwań rozwoju.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej wskaźników przypisanych do celów i ich ewentualnej rozbudowy - w oparciu o wskaźniki wyjściowe wykorzystane w opracowaniu diagnozy do strategii.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych gminy Kampinos.

Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji w połowie okresu wdrażania Strategii (ewaluacja śródkresowa) oraz po zakończeniu (ewaluacja końcowa). Wynikiem przeprowadzenia ewaluacji będzie raport zawierający podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań. Celem oceny będzie porównanie założonych w Strategii oddziaływań i efektów jej wdrożenia z faktycznie osiągniętymi efektami. Raporty ewaluacyjne będą prezentowane Radzie Gminy Kampinos przez Wójta Gminy Kampinos.

Zmiany w *Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035* dokonywane będą uchwałą Rady Gminy Kampinos na wniosek Wójta Gminy Kampinos.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych wyznaczonych w Strategii będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy Kampinos oraz jednostek organizacyjnych Gminy Kampinos.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem warszawskim zachodnim, gminami stowarzyszonymi metropolii warszawskiej oraz województwem mazowieckim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów).

Środki pochodzące z budżetu gminy mogą okazać się niewystarczające, dlatego koniecznym stanie się skorzystanie ze wsparcia zewnętrznego, pochodzącego z różnych programów i projektów, zarówno na poziomie wyższych jednostek administracyjnych, takich jak województwo, kraj, jak i Unia Europejska.

Potencjalnymi źródłami finansowania działań ujętych w Strategii będą:

- środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- inne środki publiczne, np. fundusze celowe,
- darowizny na cele publiczne np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców,
- partnerstwo publiczno-prywatne.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Kampinos	7
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan ludności gminy w 2021 r.	28
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan dostępności usługowej	42
Rysunek 4. Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos- stan istniejący	45
Rysunek 5. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego.....	59
Rysunek 6. Schemat celów w Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 r.....	62
Rysunek 7. Schemat celów Strategii rozwoju Gminy Kampinos 2025-2035	68
Rysunek 8. Modele struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kampinos - stan docelowy	86
Rysunek 9. Schemat systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035	90

SPIS TABEL

Tabela 1. Udział powierzchni sołectw w powierzchni gminy	6
Tabela 2. Wybrane dane dotyczące struktury wiekowej ludności Gminy w latach 2013-2023	10
Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Kampinos, powiatu warszawskiego zachodniego i województwa mazowieckiego w 2023 roku	11
Tabela 4. Liczba urodzeń i zgonów wg płci w latach 2013-2023	11
Tabela 5. Przyrost naturalny w Gminie Kampinos w latach 2013-2023	12
Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku	13
Tabela 7. Migracje w Gminie Kampinos w latach 2013-2023	13
Tabela 8. Wielkość bezrobocia w Gminie Kampinos w latach 2020-2023 (dane na grudzień)	14
Tabela 9. Dożywianie dzieci w 2023.....	16
Tabela 10. Liczba oddziałów i uczniów w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w 2023 r.....	17
Tabela 11. Przestępstwa i wykroczenia w Gminie Kampinos	17
Tabela 12. Zbiory biblioteczne:.....	18
Tabela 13. Wielkość gospodarstw rolnych w Gminie Kampinos	24
Tabela 14. Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	24

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KAMPINOS NA LATA 2025-2035

Tabela 15. Turystyczne obiekty noclegowe w gminie Kampinos	25
Tabela 16. Liczba mieszkańców.....	27
Tabela 17. Zmiany zasobów mieszkaniowych w latach 2013-2023.....	35
Tabela 18. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące mieszkania	35
Tabela 19. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2013-2023	35
Tabela 20. Zasób komunalny mieszkań gminnych.....	36
Tabela 21. Rozmieszczenie przestrzenne usług.....	39
Tabela 22. Analiza SWOT dla Gminy Kampinos.....	55
Tabela 23. Cel I. strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane	69
Tabela 24. Cel II. strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane.....	72
Tabela 25. Cel III Strategiczny oraz cele operacyjne i kierunki rozwoju do niego przypisane.....	74

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Zmiany liczba ludności Gminy w latach 2013-2023.....	8
Wykres 2. Ludność wg płci i wieku w 2023	9
Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Kampinos w latach 2013-2023	12

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 została opracowana w duchu długofalowego systemu zarządzania gminą. Wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Zawiera analizę strategiczną sił i słabości.

Strategia stanowi kluczowy program wdrażania rozwiązań pozwalających jednocześnie wykorzystywać potencjał jednostki samorządowej, jak i minimalizować obszar występowania negatywnych zjawisk ze sfery: społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Określone w dokumencie cele i kierunki działań prowadzą do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz zapewniają zrównoważony rozwój Gminy.

Perspektywa rozwoju w niniejszej strategii została określona na rok 2035. Pozwala ona zapewnić utrzymanie ciągłości w realizowaniu działań. Synergia założeń (przez wizję, misję, cele różnego poziomu oraz kierunki działań) wyznacza wielopoziomą, spójną koncepcję rozwoju gminy Kampinos. Kamieniem milowym w opracowaniu dokumentu, będącym fundamentem realizacji prac nad Strategią Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 była diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kampinos.

Zgodnie z obowiązującym prawem, samorząd zobowiązany do przeprowadzenia konsultacji społecznych wobec projektu strategii rozwoju gminy.

Proces przygotowania dokumentu został przeprowadzony i ogłoszony na stronie gminy. Prowadzone i ogłoszone na stronie gminy konsultacje skierowane były do wszystkich zainteresowanych, ze szczególnym wskazaniem na mieszkańców Gminy Kampinos. Oprócz mieszkańców, projekt strategii podlegał konsultacjom z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi (w sposób szczególny działającymi na terenie gminy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami), oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Jednym z ważniejszych podmiotów wydających opinię, był Zarząd Województwa Mazowieckiego.

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 prowadzone były w terminie od 4 grudnia 2025 do 30 stycznia 2026 r. W ramach konsultacji społecznych, interesariusze za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego mogli zgłaszać swoje opinie i sugestie poprawek do projektu Strategii. Sprawozdanie z przebiegu konsultacji zostało opracowane i opublikowane w ustawowym terminie.

Przedłożony projekt Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025-2035 uwzględnia rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju na poziomie ponadgminnym oraz realizacji programów operacyjnych zawartych w strategii rozwoju kraju.

Zakres Strategii Rozwoju Gminy Kampinos na lata 2025 - 2035 odpowiada regulacjom wskazanym w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Strategia określa sposób wdrażania polityki rozwoju oraz przewiduje monitorowanie i ewaluację postępów w realizacji założonych celów.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Strategii będzie Urząd Gminy Kampinos a Partnerami Urzędu przy realizacji Strategii będą gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, partnerzy z sektora prywatnego i mieszkańcy gminy. Udział w procesie różnorodnych partnerów i rozdzielenie ról sprawia, że Strategia nie jest wyłącznie procedurą urzędniczą, ale staje się płaszczyzną współpracy wszystkich środowisk społecznych odpowiedzialnych i zainteresowanych rozwojem gminy.